

tuși ca fiind cea mai bună soluție pentru Rusia. Dacă el ar fi izgonit de la putere sau dacă i s-ar tăia mijloacele, consecințele pentru Rusia, pentru vecinii săi și pentru lumea întreagă ar fi grave".

Una din cele mai grave consecințe ar fi pentru domeniul nuclear. Mulți dintre cei care se opun lui Boris Elțin "nu numai că nu ar accepta noi reduceri" în arsenalele strategice, dar, mai mult, "ar respinge acordurile" de dezarmare START încheiate deja.

"Impactul ar fi de asemenea puternic asupra celorlalte trei republici nucleare ale fostei URSS - Belarus, Kazahstan și mai ales Ucraina, singura care nu a ratificat START I, în parte de teama față de intențiile Rusiei".

"Glasul din ce în ce mai ridicat al celor care cheamă la un reviriment al imperiului rus" ar putea și el speria noile națiuni ale fostei URSS sau ale fostului Tratat de la Varșovia, adaugă IISS.

CHINA

candidată la supremația economică mondială

În pofida unei încetiniri generale în domeniul economic în estul asiatic, China a cunoscut o creștere excepțională în 1992 și ar putea deveni prima putere a economiei mondiale până în 2010, în detrimentul mai ales al Japoniei, afirmă IISS.

De la sfârșitul războiului rece și până în prezent, nici un alt eveniment nu a marcat regiunea decât "emergența Chinei, în paralel cu aparenta încetinire a creșterii economice a Japoniei".

Creșterea economică "impresionantă și susținută" a Chinei "remodelează nu numai linia sa politică, ci și percepția asupra viitorului pe care o au toate țările regiunii, inclusiv Japonia", explică IISS.

Institutul subliniază dificultățile pe care le cunoaște guvernul nipon, premierul japonez provocând chiar, prin atitudinea sa, o anumită decepție: "El a apărut ca destul de nehotărât în ce privește reforma politică, neangajat în problemele economice și ezitant în privința rezolvării importantului scandal politic legat de corupție".

Podul recent construit pe râul Huangpu (Shanghai)

IISS apreciază, de asemenea, că japonezii nu știu să se adapteze noilor date internaționale pentru a-și stabili "noi abordări în materie de apărare și de politică externă".

Pe planul securității regionale, amenințarea vine din partea Coreei de Nord. Decizia Phenianului de a se retrage din Tratatul de Neproliferare Nucleară - când Agenția Internațională pentru Energia Atomică a vrut să procedeze la inspecții pe teren - "a sunat alarma în întreg estul asiatic, ca și în comunitatea internațională".

"Coreea de Nord dă înapoi de ani de zile" și nu ne putem aștepta la "schimbări semnificative" înainte de decesul sau de retragerea președintelui său octogenar, Kim Ir Sen.

În ce privește Cambodgia, "perspectivele sunt mai curând proaste", din cauza intransigenței khmerilor roșii. "Singura soluție pentru moment" - perspectiva de a-l alege pe prințul Norodom Sianuk în fruntea unui nou guvern - nu este totuși "o adevărată soluție". "În cel mai bun caz, el ar aduce un răgaz politic țării sale și Națiunilor Unite", apreciază IISS, care subliniază vârsta acestuia (70 de ani), starea "medie" a sănătății sale și mai ales "trecutul și caracterul său, care nu oferă nici o garanție pentru o ordine stabilă".

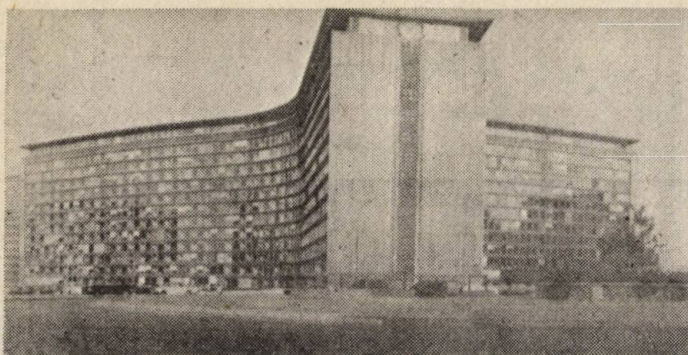
IISS se îndoiește de capacitatea ASEAN - Thailanda, Malayezia, Indonezia, Filipine, Brunei - de a reglementa problema Cambodgiei. ASEAN este incapabilă să răspundă colectiv unei asemenea sfidări, scrie raportul, subliniind însă, în același timp, că "nu există nici o altă structură". "Lărgirea potențială a acestei asociații, care să includă Vietnamul

și Laosul, nu prevestește o nouă ordine regională", adaugă IISS.
(Surse: AFP, Rompres)

PUNCTE de vedere

C.E. - ritm lent de dezvoltare

Comunitatea Europeană se va dezvolta mai încet decât Statele Unite și Japonia până în 1997, întreprinderile europene nemaigăsindu-și salvarea ele singure fără lansarea unor politici industriale, subliniază un studiu pregătit de șase marți instituții europene. Potrivit previziunilor ERECO (European Economic Research and Advisory Consortium), care are o rețea de peste 400 de experți, creșterea PIB (Produsul Intern Brut) al celor 12 țări ale CE ar urma să fie în medie 2 la sută în perioada 1991-1997, față de în medie de 2,4 la sută în Statele Unite, 3,2 în Japonia și 2,5 la sută în țările OECD.

Sediul
C.E.E.
din
Bruxelles

În fața dificultăților economice și sociale actuale, pericolele derapajului sunt numeroase și grave, Europa riscând să devină "polul bolnav" al Triadei - Statele Unite, Japonia, Europa - dacă nu va ști să se organizeze pentru a intra mai bine în competiție cu cei doi concurenți. Celălalte riscuri sunt destrămarea Comunității, o înlănuire deflaționistă, încetarea edificării Uniunii Economice și Monetare (UEM), dispariția Sistemului Monetar Internațional (SMI) și excluderea țărilor estice. "Contrar începutului anilor '80, întreprinderile nu pot pretinde să-și găsească singure salvarea, fără aplicarea unei noi generații de politici publice", subliniază Jean Marie Poutrel, directorul ERECO. Pentru a restaura condițiile unei competitivități globale a industriei europene, vor trebui introduse, la scara comunității, "politici industriale novatoare" spre "a crea un cadru propice", pentru formare, pentru transferuri de tehnologie și pentru infrastructuri. Totodată, vor trebui elaborate "noi sisteme de finanțare a fondurilor sociale", care să stimuleze crearea de locuri de muncă. Experții ERECO nu își fac însă iluzii referitor la capacitatea Europei de elaborare a unor politici industriale. "Vicisitudinile construcției europene nu permit să ne gândim că inițiativele pot fi lansate rapid și ele să dea roade până în 1997", estimează studiul amintit.

ERECO cuprinde BIPE (Biroul de Informații și Previziuni Economice), un organism francez independent, IFO (Institut für Wirtschaftsforschung) din Germania, Prometeia din Italia, Cambridge Econometrics, Nederlands Economisch Instituut și WIFO din Austria (Osterreichisches Institut für Wirtschaftsforschung). Potrivit ERECO, sectoarele cele mai performante pentru perioada 1991-1997 vor fi serviciile de informatică (rata medie de creștere anuală - 10,8 la sută), semiconductoarele (8,8 la sută) și serviciile de telecomunicații (8,7 la sută).

La polul opus sectoarele cele mai afectate vor fi cărbunele (9,2 la sută), confecțiile (1,4 la sută), mașinile-unelte (1,1 la sută), textilele (0,7 la sută) și oțelul brut (0,5 la sută). Ramurile cu pondere pentru economiile naționale vor înregistra o creștere modestă. Acesta este cazul chimiei (2,3 la sută), al industriei de autoturisme (1,9 la sută) și al construcției de locuințe (1,6 la sută).

Ipoteza reținută este că "Europa va ști să-și găsească calea" propunând, mai ales țărilor din Est, dar și celor din Sud, o viziune comună a dezvoltării pe termen mediu și lung. În aceste condiții, după ce a marcat o semistagnare în 1992 și 1993, ritmul de dezvoltare în CE ar urma să crească, începând din 1994, într-un ritm de 2,5 la sută din 1994 până în 1997.

Henry Kissinger despre conflictul bosniac

Pentru a înțelege situația din Bosnia-Herțegovina trebuie să se pornească de la definirea faptelor reale. Este vorba de un război civil tripartit, și nu de invazia unui stat vecin împotriva unei țări suverane. Croația și Serbia își sprijină conaționalii din Bosnia-Herțegovina, deși sprijinul sârb este mai evident.

Nu este vorba de Holocaust în sensul german, și aceasta nu numai pentru faptul că, din fericire, numărul victimelor nu se poate compara cu crimele naziste. Holocaustul a fost o

încercare a naziștilor de a extermina o minoritate pașnică. Crimele din Bosnia, deși înfiorătoare și de neiertat, reprezintă metode barbare ale războiului civil balcanic care, cu unele intermitențe, durează de secole.

De asemenea, nu este vorba de explozibilul unui conflict mai larg. Conflictul bosniac ca atare nu are capacitatea de a implica marile puteri. Ceea ce ar putea declanșa un război mai larg sunt atacurile sârbești împotriva Macedoniei sau a provinciei Kosovo, și acest lucru trebuie preîntâmpinat. Un pericol la fel de mare rezidă în faptul că o acțiune militară americană ar putea duce la rebeliune în Kosovo și la atacuri croate împotriva zonelor din Croația aflate sub protecția ONU.

Nu este vorba nici de a opta între pace, în concordanță cu planul Vance-Owen, și continuarea conflictului. Cyrus Vance și David Owen au produs un adevărat miracol negociind într-o atmosferă de acuze din exterior. Nici una din cele trei părți nu este mulțumită de aspectele teritoriale ale planului. De aceea războiul va continua doar dacă Bosnia nu va fi invadată de trupe străine care să fie dispuse să rămână acolo pe o perioadă nelimitată și să lupte împotriva tuturor părților beligerante. Însuși ministrul afacerilor externe al musulmanilor a declarat public că forțele sale sunt ferm hotărâte să redobândească întreaga Bosnie, dacă va fi nevoie și cu forța. De aceea, forțele internaționale nu vor fi forțe pentru menținerea păcii, ci pentru instaurarea ei și vor fi nevoite să lupte, periodic, cu fiecare din părți.

Statele Unite ale Americii au două interese în Bosnia: să pună capăt violenței asupra valorilor sale morale, personificate în atrocitățile sârbești, și să împiedice extinderea războiului în afara granițelor fostei Iugoslavii. Pentru a fi oprite atrocitățile trebuie să înceteze războiul. Dar trasarea liniei de demarcație între grupările etnice beligerante din Bosnia nu mai constituie un interes al SUA.

Sprijin energetic toate măsurile care se implică împotriva Serbiei și, în cazul în care nu se va ajunge în cel mai scurt timp la un armistițiu, așa opta pentru măsuri și mai severe, inclusiv suspendarea tuturor mijloacelor de comunicare și a relațiilor diplomatice. Întrebarea discutabilă care se pune este dacă îndreptățita mahnire morală a SUA din cauza atitudinii sârbe justifică o acțiune militară pentru impunerea aplicării planului Vance-Owen, urmată de o prezență militară americană de du-

rată în Bosnia pentru supravegherea aplicării planului.

Judecând astfel, important este să înțelegem că în Bosnia nu există un grup etnic bosniac sau o entitate culturală bosnică aparte. Situată la răscrucea dintre religia musulmană, ortodoxă și catolică și pe linia de demarcație între Imperiul otoman și cel habsburgic, Bosnia-Herțegovina a fost țara unde s-au adunat emigranții diferitelor popoare, dislocate de interminabilele războaie balcanice. Sârbii, croații și musulmanii - descendenți ai slavilor creștini trecuți la credință islamică în timpul ocupației otomane - au coexistat aici numai sub ocupație străină. Ultima oară Bosnia a constituit obiectul unui acord internațional la Congresul de la Berlin din 1878, când a fost organizată pe baza autorității supreme turcești, a controlului militar austriac și a autonomiei locale. Este greu de luat aceasta drept model pentru un stat național modern.

Cea mai iresponsabilă greșeală în actuala tragedie bosniacă a fost recunoașterea internațională a statului bosniac sub conducerea musulmanilor. Urmând orbește precedentul german de recunoaștere prematură a Sloveniei și Croației, comunitatea internațională a transformat toate republicile fostei Iugoslavii în state independente (exceptând Muntenegru care a decis să rămână în cadrul noii Iugoslavii). Dar, în timp ce Croația și Slovenia au avut propria lor entitate, Bosnia a reprezentat o Iugoslavia în miniatură. Este cu adevărat o enigmă cum de și-a putut imagina cineva că croații și sârbii, care nu au fost dispuși să conviețuiască în Iugoslavia, ar putea fi determinați să creeze un stat comun în Bosnia-Herțegovina, alături de musulmanii pe care i-au urât de-a lungul secolelor. Desigur, diferitele grupări etnice au coexistat de-a lungul timpului sub diferite presiuni externe, dar niciodată nu au acceptat să fie subordonate una celeilalte. Atunci când problema coexistenței sociale s-a transformat în control politic războiul civil a fost inevitabil. În loc să fie constituită ca națiune, Bosnia a fost un exemplu clasic de protectorat internațional - al ONU, CE sau chiar al NATO.

Intervenția străină trebuie legată de trei opțiuni care nu se exclud reciproc: oprirea luptelor pe liniile frontierelor existente, lăsând aspectul politic pentru tratative ulterioare; impunerea planului Vance-Owen sau a unei variante a acestui plan și revenirea la situația dinainte de declanșarea războiului. Amploarea acțiunii militare ar urma să spo-

rească pe măsura creșterii țelurilor politice. Armistițiul ar putea fi realizat prin sancțiuni sau printr-o acțiune militară limitată, deși chiar și o acțiune militară limitată s-ar putea extinde în Croația și Kosovo. Planul Vance-Owen este criticat de toate părțile - îndeosebi de sârbi și musulmani. Sârbii consideră că el le oferă prea puțin. Musulmanii consideră, în schimb, că planul face prea mari concesii. Acesta este motivul pentru care musulmanii l-au respins la început, pentru că până la urmă să-l accepte, în primul rând pentru a atrage sprijinul americanilor împotriva Serbiei. În final, restabilirea liniilor de demarcație de dinaintea războiului ar duce cel mai probabil din nou la război, după toate probabilitățile cu Serbia - țară cu o istorie bogată în războaie disperate împotriva unor state mult mai puternice decât ea și care în trecut a fost întotdeauna sprijinită de Rusia.

În cazul în care sancțiunile nu vor opri epurarea etnică și în cazul în care președintele american optează pentru intervenție, acțiunea militară trebuie să fie limitată la impunerea armistițiului - cu condiția ca liderii militari să estimeze dacă acțiunea este realizabilă. Orice încercare a SUA și a aliaților săi de a merge mai departe de atât și de a insista asupra soluției politice concrete, bazată mai ales pe o Bosnie unitară, le vor atrage într-un război civil.

Este neclar de ce comunitatea internațională insistă ca grupurile etnice care se urăsc atât de mult să conviețuiască în cadrul aceluiași stat. Este puțin probabil ca după atâtea distrugerii și crime, victimele să fie determinate să trăiască în aceleași state cu cei care i-au torturat. Realitatea este că părțile beligerante trebuie să se separe. Cel mai bine ar fi să fie acceptată realitatea, iar planul Vance-Owen să fie folosit ca bază pentru crearea unui mic stat musulman (poate cu un coridor până la mare), în timp ce sârbilor și croaților să li se permită alăturarea la statele mamă. Granițele ar putea fi corectate pe baza plebiscitului, sub patronajul ONU.

Unii ar putea spune că o asemenea politică ar însemna recompensarea agresiunii. Realitatea este însă că numai puternice forțe externe i-ar putea determina pe sârbi și croați să trăiască sub o conducere centrală musulmană. Dacă vom insista asupra unui stat bosniac unitar, vom fi atrași în cursa unui aspru război civil și a escaladării imprevizibile a conflictului. Dintre toate variantele militare care se examinează, cel mai puțin rezonabilă este trimiterea a 20 000 de

soldați americani pentru așa-zisa menținere a păcii.

Este greu de spus dacă apelurile Casei Albe la o acțiune colectivă au ca scop să atragă sprijinul aliaților sau să creeze un alibi pentru inactivitatea americană. Dar aliații noștri europeni, care cunosc prea bine războaiele balcanice, nu sunt deloc dispuși să se angajeze într-o menținere de lungă durată a păcii care s-ar putea transforma într-un război real. Mai mult, în orice confruntare militară mai lungă cu Serbia, Rusia va trece până la urmă de partea Serbiei, cel puțin pe plan diplomatic. Chiar și în impunerea păcii soldații ruși vor juca un rol ambivalent. Printr-o acțiune militară noi am putea afecta și relațiile noastre cu NATO, precum și relațiile cu Rusia.

SUA trebuie să-și propună următoarele țeluri: instaurarea păcii, de dorit prin sancțiuni sau, absolut ca ultimă soluție, prin forță pentru a opri epurarea etnică; evitarea trimiterii trupelor terestre în Bosnia, indiferent în ce scop, inclusiv pentru menținerea păcii și preîntâmpinarea extinderii războiului în Macedonia și Kosovo prin instalarea prezenței militare a NATO în Macedonia.

Sunt pentru evitarea folosirii forței militare. Dacă președintele va decide acest lucru, ar avea două obiective. Președintele ar trebui să țină seama de faptul că nu există recompensă pentru un eșec moderat. Noi trebuie să ne stabilim țeluri politice ponderate, dar să fim fermi în aplicarea operațiunilor militare. De asemenea, în momentul în care președintele va opta pentru o acțiune militară, noi toți, care avem rezerve față de o asemenea acțiune, trebuie să fim alături de el. Atunci, singura soluție va fi să reușim. Președintele Clinton se va prejudicia pe sine dacă va depăși aceste principii. Face cinstea Americii că este preocupată de soarta unor popoare îndepărtate. America trebuie să fie pregătită să folosească toată bogăția sa pentru înlăturarea răului. Dar liderii americani au și o datorie morală față de viețile americanilor și nu trebuie să le riște pentru țeluri neclare și strategii ambivalente.

(Articol apărut în ziarul "The Washington Post" și reprodus de agenția TANIUG)

ANTHONY SUMMERS

CONSPIRAȚIA. Cine l-a ucis pe președintele ? KENNEDY

Acum 30 de ani, la 22 noiembrie 1963, în orașul Dallas din statul Texas o împușcătură curmă viața președintelui John Kennedy. Ales cu trei ani în urmă, președintele întruhipa o altă generație de oameni politici americani. Provenind dintr-o bogată familie de origine irlandeză și catolică, Kennedy a adunat în jurul lui o serie de consilieri tineri, intelectuali, absolvenți ai marilor universități americane - acei "egg-heads" care au imprimat o nouă orientare politicii americane.

Anticomunist convins, președintele Kennedy nu putea totuși să nu-și dea seama de consecințele catastrofale ale unei eventuale confruntări directe cu superputerea rivală - Uniunea Sovietică. Un război nuclear - căci aceasta s-ar fi declanșat în cazul confruntării - ar fi avut drept rezultat cea mai mare tragedie a omenirii. Nici un om politic realist nu-și putea asuma o astfel de răspundere. De aceea Kennedy a ales calea coexistenței, a negocierilor, a compromisurilor reciproce atât în ce privește URSS cât și în ce privește avanpostul ei în emisfera occidentală - Cuba. După eșecul încercării de debarcare, cu sprijin american, a unor forțe compuse din cubanezi în exil în Golful Porcilor (Playa Giron), care urmau să-l elimine de la putere pe Fidel Castro, Kennedy și-a dat seama că a fost dez-

informat de CIA cu privire la starea de spirit a populației cubaneze și a atașamentului acesteia față de Fidel. (Nu trebuie uitat faptul că acestea se întâmplau abia la câțiva ani după răsturnarea de către caștriști a dictatorului Batista care instaurase în Cuba un regim de jaf și corupție. În acea perioadă cubanezii l-au considerat pe Fidel eroul și eliberatorul lor.) De aceea, președintele american a interzis orice nouă tentativă de atac direct împotriva Cubei, mai ales după ce, în 1962, a obținut retragerea rachetelor sovietice din insulă în schimbul promisiunii de a renunța la invadarea acestei țări.

Pe plan intern, președintele Kennedy, împreună cu fratele lui, Robert, care ocupa funcția de ministru de justiție, au inițiat o serie de măsuri vizând extinderea democrației. A fost perioada punerii în aplicare a drepturilor civile ale negrilor cât și începutul luptei împotriva crimei organizate.

Asasinarea președintelui a încetinit multe dintre aceste procese deși orientarea generală a SUA s-a menținut pe direcția inițiată de John Kennedy. Întrebarea care a frământat și frământă și astăzi opinia publică americană și din întreaga lume este: Cine l-a omorât de fapt pe președinte și cine s-a aflat în spatele celui sau celor care au executat acest act abominabil. Căci foarte puțină lume a putut fi convinsă de con-

cluziile Comisiei Warren, respectiv vinovăția în exclusivitate a tânărului Lee Harvey Oswald, considerat oarecum dezechilibrat, precum și de existența unor motive de natură personală și sentimentală la o altă persoană cu legături destul de suspecte, Jack Ruby, "asasinul asasinului".

Nemulțumit de raportul Warren, Congresul SUA creează, câțiva ani mai târziu, Comitetul Ales pentru Asasinate. Concluziile acestuia sunt radical diferite de ale Comisiei Warren, firele ducând în cele mai diferite direcții. Din păcate, datorită dispariției unui mare număr de martori - cei mai mulți pe cale violentă - care urmau să depună mărturie, a obstrucțiilor manifestate de organisme mandatate cu cercetarea suspexiilor acestui caz (FBI, CIA, serviciile de informații ale armatei), a lipsei unor mijloace materiale, cercetările nu au fost niciodată finalizate.

Ziaristul britanic Anthony Summers a realizat, în mod independent, o serie de investigații, a stat de vorbă cu un mare număr de persoane și personalități implicate într-un fel sau altul în tragedia de la Dallas. Concluziile activității de investigație duse timp de doi ani sunt prezentate în cartea "Conspirația. Cine l-a ucis pe președintele Kennedy?"

Câte persoane au participat la asasinarea președintelui?

Summers pleacă de la premisa că cercetările, limitate doar la demonstrarea existenței unui singur asasin care a tras din spate în președinte (dovedită prin cele trei cartușe și pușca Mannlicher-Carcano de 6,5 găsite la depozitul de cărți școlare din Dallas de unde s-a afirmat că Oswald ar fi tras în președinte) au fost efectuate fără nici un fel de profesionalism. Însăși autopsia președintelui, făcută la spitalul naval Bethesda din Washington (după ce corpul a fost pur și simplu luat cu forța de la spitalul din Dallas de către oamenii de la serviciile secrete) a fost opera unor nespecialiști, ceea ce a dus la concluzii false cu privire la numărul de împușcături și direcția gloanțelor.

Autorul arată că, după 16 ani, și-au făcut apariția noi dovezi care au contrazis teoria asasinului unic. Este vorba de o bandă sonoră, un "dictabelt" al poliției, cu înregistrarea traficului radio al acesteia în ziua asasinatului. Descifrarea acestei benzi a dus la concluzii uluitoare. Ani de zile, "dictabelt-ul" a zăcut abandonat într-un dulap al poliției din Dallas până când, în 1969, un director al secției de informații a poliției l-a luat acasă. Dar nu

el, ci o simplă cetăteană, Mary Ferret, care făcea cercetări independente cu privire la asasinarea președintelui, a atras atenția Comitetului pentru Asasinate asupra importanței înregistrării. În 1978, dictabelul a fost trimis pentru analiză acustică doctorului James Barger, specialist de la Bolt, Beranek și Newman, firmă a cărei expertiză a mai fost folosită cu succes și în alte cazuri (de exemplu, pentru înregistrările de la Watergate). Împreună cu doi oameni de știință de la City University din New York, Barger a realizat o prezentare vizuală a formelor unei sonore din partea esențială a benzii. Pe această bază, a fost efectuată o reconstituire acustică la Dailley Plaza, locul asasinatului. După o analiză comparativă a undelor sonore originale și reconstituite, experții Comitetului pentru Asasinate au ajuns la concluzia că focurile de armă au fost trase atât din fața cât și din spatele președintelui. Deci în asasinat au fost implicate cel puțin două persoane. Dar date suplimentare relevante dovedesc prezența și a unui al treilea om.

Elemente interesante care indicau aceeași concluzie, dar care nu au fost luate în considerare nici de poliție, nici de comisia Warren au fost furnizate de o serie de martori la fața locului care au auzit mai mult de trei împușcături venind din mai multe direcții sau au zărit urme de fum suspecte din cu totul altă parte decât depozitul, și anume, dintr-o zonă care se găsea în fața mașinii președintelui. Astfel, cei doi agenți ai serviciilor secrete care l-au însoțit pe președinte au auzit împușcături care nu puteau proveni de la o singură armă; cetățeană Mary Moorman care stătea pe marginea bulevardului, foarte aproape de mașina președintelui, a apreciat că a auzit între două-patru împușcături. O prietenă de-a ei, Jean Hill, era sigură că au fost trase peste trei gloanțe. În 1978, ea i-a declarat lui Summers: "Am auzit între patru-șase împușcături și sunt obișnuită cu utilizarea armelor. În nici un caz nu a fost vreun ecou. S-a tras cu diferite tipuri de arme." Gayle Newman care stătea în curbă, de asemenea în apropierea mașinii președintelui, a auzit patru împușcături iar Maurice Orr - cinci. Deci, conchide Summers, "patru martori prezenți" la locul unde a avut loc asasinatul au avut impresia că au fost trase mai mult de trei focuri de armă. Comisia Warren nu a luat în considerare mărturiile și s-a limitat la cele trei cartușe mute, găsite lângă fereastra de la etajul șase al depozitului de cărți școlare de unde se presupunea că ar fi trăs asasinul. În 1978, dovezile acustice au confirmat că comisia Warren a greșit."

De unde proveneau împușcăturile?

Potrivit experților acustici, cu excepția celui de-al treilea foc de armă, toate celelalte ar fi provenit de la geamul din colțul de sud-est de la etajul șase al clădirii depozitului cu cărți școlare. În ce privește al treilea foc, el ar fi fost tras din fața mașinii președintelui, din direcția est-vest, de lângă un gard din lemn ce îngrădea un delușor acoperit cu iarbă. În ce privește fixarea locului, specialiștii, recunoscând posibilitatea unei erori de 1,5 metri în am-

Lee Harvey Oswald

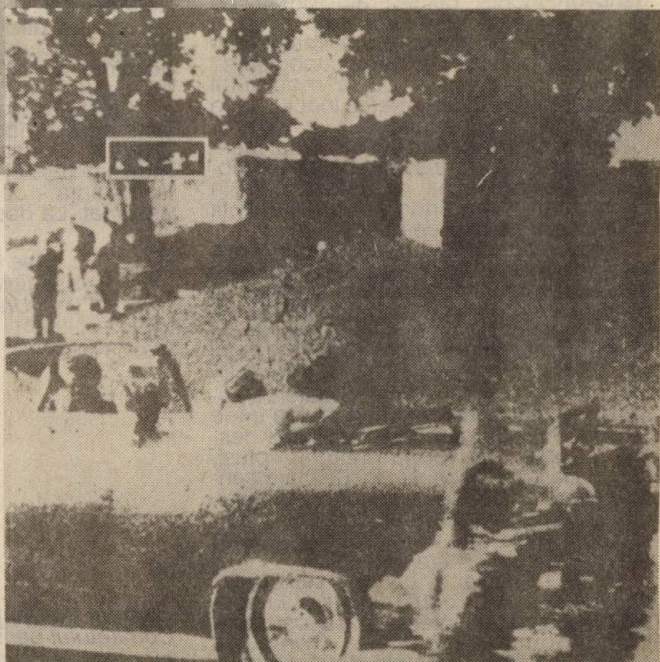
Locul de pe dealul unde analiștii în acustică l-au plasat pe cel de-al doilea asasin. Cercetători independenți au afirmat că unul din obiectele zărite (încadrat) ar fi capul unui

bele direcții, au declarat cu certitudine că focul de armă a provenit de după gard.

De fapt, din cei 178 de martori audiați de comisia Warren, 49 au afirmat că focurile au fost trase din depozit, 78 n-au avut nici o opinie, 30 au făcut afirmații care nu corespundeau realității, iar 21 erau convinși că s-a tras de pe delușorul cu iarbă. Un alt sondaj a relevat că 61 de martori au opinat că cel puțin un foc ar fi fost tras din față. Martorii care au auzit peste trei împușcături au declarat, de asemenea, că cel puțin un foc ar fi fost tras de după gard. 16 persoane aflate în clădirea depozitului de cărți sau în fața ei, în spatele președintelui, au indicat că s-a tras din direcția delușorului. Unul dintre agenții care l-au însoțit pe președinte, precum și mai mulți polițiști au avut impresia că împușcăturile s-au auzit dinspre delușor.

"<<Dealul cu iarbă>>", scrie Summers, este compus din mai multe sectoare. O coastă îngustă cu copaci și tufișuri, una mai lungă cu colonade semicirculare, cu trepte și un zid, apoi coasta continuă lângă șosea, acoperită cu vegetație și despărțită de șosea printr-un gard din lemn. În ultimele momente ale împușcăturilor, limuzina președintelui se afla aproximativ la un metru de acel punct de la gard unde, potrivit specialiștilor în acustică, s-ar fi găsit unul dintre asasini."

Aproximativ zece persoane erau prezente în zona dealului în momentul asasinatului. Cu toții au crezut că împușcăturile veneau din spatele lor. Astfel, Gerald Arnold, un tânăr militar de 22 de ani, aflat în permisie la Dallas, își căuta un loc potrivit pe vârful dealului pentru a putea filma. Deodată s-a apropiat de el un tip care i-a arătat de la distanță un ecuson afirmând că este de la serviciile secrete și l-a rugat pe Arnold să plece, ceea ce acestuia i s-a părut o cerință rezonabilă. El și-a căutat

un alt loc, lângă gard. Peste câteva momente își făcu apariția convoiul prezidențial. Arnold susține: "Impușcătura s-a auzit din spatele meu, la câțiva centimetri de umărul meu stâng. Imi terminasem de curând instrucția de bază. După părerea mea, au fost gloanțe adevărate. S-a tras deasupra capului meu. M-am aruncat jos." Potrivit lui Arnold, el se mai afla în această poziție când un polițist și-a făcut apariția și l-a ridicat. Apoi a venit un alt polițist, înarmat. Arnold a afirmat că a predat filmul poliției, apoi a părăsit zona. Peste două zile a plecat în Alaska. Nimeni nu i-a notat numele, nici un organism oficial nu i-a cerut să depună mărturie.

Povestea lui Arnold pare fantastică, dar după ce a fost publicată, în 1978, a apărut un martor care a confirmat-o. Arnold a fost zărit pe jos de senatorul texan Ralph Yarborough care însoțea convoiul prezidențial. La rândul său, Sam Holland, supraveghetor la calea ferată, a văzut, înainte de împușcatură "un detectiv în civil sau agent al FBI." Polițiștii au năvălit în zonă imediat după asasinat. Deși Arnold ar fi putut citi toate acestea în ziare, și alți oameni care erau prezenți în zonă au povestit același lucru. Astfel, patru angajate de la "Dallas Morning News" au menționat "zgomotul oribil, asurzitor din spatele nostru, puțin la dreapta noastră". Soții

Chism au privit în spate să vadă de unde a venit împușcătura. Nici unul dintre acești martori nu a fost audiat de comisia Warren.

Abraham Zapruder, al cărui film a servit cercetărilor, era așezat la gardul de lângă deal. A opinat că asasinul s-a aflat în spatele lui. Sam Holland care stătea pe parapetul unui pod de cale ferată, cu fața spre limuzina prezidențială, a declarat poliției că au fost patru împușcături și că a văzut și un norișor de fum deasupra copacilor. Deși audiat, nici mărturia lui nu a fost luată în considerare de comisia Warren cu toate că încă opt martori au zărit fumul. Unul din martori, Lee Bowers, a văzut chiar două persoane străine de zonă... "un bărbat de vârstă mijlocie, desul de solid, îmbrăcat cu o cămașă albă și pantaloni închiși, celălalt, aproximativ de 25 de ani, cu o cămașă sau haină în carouri. Erau străini de zonă, restul erau muncitori feroviari pe care-i cunoșteam." Bowers a mai spus că în momentul împușcăturilor, în apropierea locului unde stăteau cei doi necunoscuți, a văzut o lumină și fum... "ceva ce n-am putut identifica, dar care mi s-a părut ieșit din comun". Declarația lui nu a fost luată în considerare. Alți martori din zonă au simțit chiar miros de praf de pușcă.

Comitetul pentru Asasinate a trimis fotografiile luate în zonă în acele momente la analiză intensivă. Una pare să prezinte o figură umană stând în spatele zidului de lângă delușor, la 12 m la dreapta locului unde, potrivit experților acustici, trebuia să se găsească asasinul. Într-o fotografie ulterioară figura a dispărut. Studiarea primei fotografii a indicat că în partea unde se aflau mâinile persoanei se putea desluși un obiect de formă dreaptă. Totuși, fotografia nu a fost suficient de clară pentru a se putea determina natura obiectului. O altă fotografie arăta conturul unui cap în zona unde s-ar fi tras. În fotografiile ulterioare, capul nu mai există.

O altă problemă neclară care a dat naștere la opinii controversate și la concluzii deosebit de interesante a fost stabilirea împușcăturii fatale. Concluzia oficială a fost că primele două gloanțe, venite din spate, au lovit capul președintelui; dintre acestea primul - care l-a rănit și pe guvernatorul Conally, nu ar fi fost mortal, decesul fiind provocat de cel de-al doilea glonte. O opinie cu totul aparte a avut dr. Cyril Wecht, patologist și specialist în autopsii din Pennsylvania care a studiat vreme îndelungată cazul Kennedy. Potrivit dr-ului Wecht, datele adunate și studiate atestă că în afara asasinului de la etajul șase al depozitului și al celui de pe deal, ar mai fi existat în clădirea respectivă un altul care ar fi tras de la un etaj inferior sau ar fi acționat alături de cel de la etajul șase. Și se pare că această constatare s-a confirmat.

Indiscutabil, numeroși martori au văzut un om cu armă la geamul din dreapta de la etajul șase, înainte și în timpul împușcăturilor. Unul dintre martori, A. Rowlands, a crezut că este un agent al serviciilor secrete. I s-a părut chiar că respectivul vorbește cu cineva din spatele lui. Dar omul văzut de el nu era la celebrul geam din dreapta ci la unul din stânga. În același timp însă, Rowlands zărise personal și la geamul din dreapta, un om "cu tenul închis... poate mexican și un bărbat cu părul negru." O altă martoră văzuse și ea doi bărbați la geamul din marginea dreaptă a unuia dintre etajele superioare ale depozitului. Unul dintre ei stătea în genunchi, cu arma ațintită în jos.

? KENNEDY

Celălalt se rezema de geam, dar geamul era murdar și nu i-a putut desluși fața.

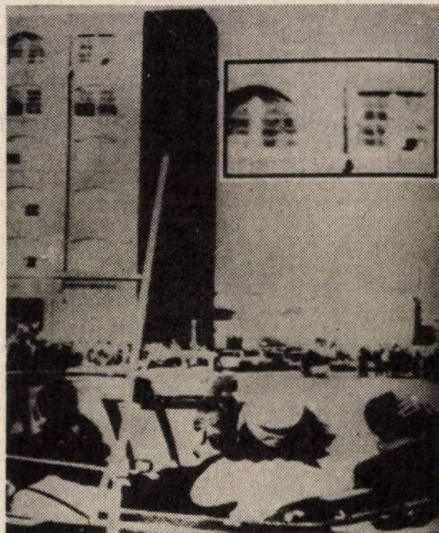
Cei doi au fost văzuți și de persoane care nu au fost interogate niciodată deși ar fi fost cazul. Era vorba de deținuții închisorii Dallas, situată vizavi de clădirea depozitului de cărți. John Powell, unul din deținuți, cât și fovarășii lui de celulă al cărui geam dădea către celebrele ferestre au zărit acolo, cu câteva minute înainte de asasinat, doi bărbați cu o armă. Unul dintre ei avea tenul mai închis.

La sfârșitul anului 1978 a fost descoperit un film, făcut atunci de un amator, Charles Bronson. Filmul prezenta geamurile de la etajul șase - este adevărat de la distanță - cu șase minute înainte de asasinat. La două dintre geamurile de la

etajul șase se puteau observa mișcări. De asemenea, pe o altă peliculă ce prezenta aceleași imagini se părea că s-ar fi văzut că ceva se mișcă la aceleași geamuri ca în filmul lui Bronson. O fotografie indică, de asemenea, la geamurile incriminate, un contur. În perioada respectivă, aceste dovezi nu au fost considerate convingătoare. Mai târziu, împreună cu studiile acustice, ele au servit drept un fir nou care ar fi putut duce la dezvăluirea adevărului. (va urma)

**Traducere și prezentare
Eva GALAMBOS**

*Geamurile de unde s-a tras în
președintele Kennedy (încadrate).
Unul sau mai mulți asasini?*

*Oameni de știință din cadrul
Comitetului pentru Asasinate au stabilit
cu precizie că un al doilea asasin a tras
din acest punct, din fața mașinii
prezidențiale*

Un semn de viață din America

Am primit la redacție cartea compatriotului nostru Dominik Nicol "Pe portativul vieții", cu subtitlul "Jurnal literar", apărută în limba română - la New York, în 1992. Lucrarea cuprinde însemnări ale autorului, scrise în ultimii 20 de ani, în America.

Pe parcursul a 478 de pagini, într-o prezentare grafică de excepție, întâlnim un gen literar care s-ar putea numi "frânturi de existență". Deși nu are o unitate epică și stilistică, reunind, de-a valma, eseuri, povestiri, poeme, consemnări ori materiale gazetărești publicate în SUA, cartea se citește cu

plăcere, deoarece Dominik Nicol are "clișee de grație" când reușește să surprindă acel ceva inefabil, care dă sens și durată scurtei noastre peregrinări printre minunile lumii. De aceea, citându-l pe autor, vom spune și noi că, într-adevăr, "<Pe portativul vieții> cuprinde o cavalcadă de emoții diferite, un motiv ascuns de explicație pentru existență și, în același timp, o muzică particulară..." Îl asigurăm pe dl. Nicol că gestul său - trimiterea cărții - nu a fost făcut în van.

Bulgaria caută depozite pentru deșeurile nucleare

Gheorghe Crișan, Cîmpulug Moldovenesc. Experții nucleari bulgari caută în momentul de față soluții pentru depozitarea deșeurilor atomice. Directorul Centrului național pentru apărarea împotriva radiațiilor, profesorul Gheorghi Vasilev, a recomandat, ca posibile locații, mine părăsite la mare adâncime, cu bază de granit și fără ape subterane. Un grup de experți și oameni de știință bulgari consideră că, din cele 12 locații examinate, doar două sunt mai adecvate: prima se află în imediata apropiere a centralei Kozlodui, iar cealaltă,

la 40 km în aval, în regiunea satului Ostrov. Grosimea stratului protector al peșterii de la Kozlodui este de 30-80 de metri, iar al galeriei subterane de la Ostrov este de 100-110 metri. La prospecțiunile în legătură cu cele două amplasări menționate au participat și experți români. AIEA a fost înștiințată asupra rezultatelor cercetărilor. Deocamdată, deșeurile nucleare sunt depozitate, temporar, în incinta centralei nucleare de la Kozlodui. Până acum doi ani ele erau trimise în fosta URSS, de unde se aprovizionau centralele bulgare cu combustibil.

Intenții de atentat

Constantin Gorunescu, București. Potrivit deputatului rus Serghei Iușcenko, în cursul anului trecut s-au înregistrat peste 100 de intenții cu

caracter terorist la adresa președintelui Boris Elțin. Ele au fost exprimate în principal prin telefoane anonime, scrisori sau afirmații inserate în

presă. De la începutul acestui an, garda personală a președintelui a înregistrat 45 de semnale de acest fel, majoritatea venind de la dezechilibrați psihici. Maiorul Kislov - cel care acum câteva luni și-a exprimat intenția de a-l asasi-

na pe Elțin - suferă de schizofrenie, a anunțat un reprezentant al procuraturii generale a Rusiei. Internarea ofițerului într-un spital specializat poate fi hotărâtă doar de un tribunal, în momentul în care procuratura îi va prezenta cazul.

Raportul anual al GATT

Anton Alexe, București. Arthur Dunkel, directorul general al GATT, și-a exprimat îngrijorarea în legătură cu puternica creștere a măsurilor antidumping și de compensație pe care le iau unele țări atunci când apreciază că sunt lezate de politicile comerciale ale altor state. De la 30 iunie 1985 și până la 1 iulie 1992, Statele Unite au inițiat cel mai mare număr de anchete antidumping (300), urmate de Australia (282) și de C.E. (242). C.E. a fost organizația cea mai vizată de aceste anchete, urmată de Japonia și de SUA. Economia mondială, deja slăbită, ar putea fi amenințată dacă fricțiunile comerciale actuale s-ar agrava,

ajungându-se astfel la o serie de măsuri de ripostă și de contraripostă, se subliniază în raportul anual al GATT, dat publicității la Geneva. Persistența restricțiilor cantitative, aplicate în afara cadrului GATT, nu fac decât să restrângă schimburile comerciale și să slăbească regulile acestei organizații internaționale.

În ultimul an, GATT a primit în rândurile sale șapte noi părți contractante (Mozambic, Namibia, Mali, Swaziland, Santa-Lucia, Republica Dominicană, Republica Cehă și Slovacia) și 11 noi observatori, din care majoritatea sunt republici provenite din fosta URSS.

Persoana căreia i-a dispărut, în ziua de 20 mai, o geantă diplomat conținând ultimele numere ale revistei LUMEA, precum și alte publicații, este invitată să se adreseze redacției (tel. 6176010/2318).

Bancă de date pentru acțiunile neonaziștilor

Viorel Hangan, Giurgiu. Cele 16 landuri federale germane au convenit înființarea unei bănci centrale de date, pentru a ține evidența acțiunilor în cadrul valului de violențe ale extremiștilor de dreapta împotriva străinilor din Germania. În fișierele polițiilor regionale va fi creată o categorie separată, privind crimele rasiale. Conform cifrelor furniza-

distrusă o casă ocupată și de imigranți turci. Incidentul a survenit înaintea deschiderii, la Scheswig, a procesului intentat împotriva a doi tineri extremiști de dreapta, acuzați de a fi declanșat, toamna trecută, un incendiu similar la Moelln, soldat cu moartea unei femei și a două fete de naționalitate turcă. A fost momentul care a declanșat la acea vreme de-

te de guvernul de la Bonn, neonaziștii au săvârșit anul trecut 2.285 de atacuri (cu 54 la sută mai multe decât în 1991), fiind ucise 17 persoane, inclusiv șapte străini. De curând, un cetățean german în vârstă de 26 de ani a murit carbonizat, la Coburg (sudul Germaniei), unde a fost

monstrat a sute de mii de germani, care au protestat împotriva violențelor xenofobe. Înființarea băncii centrale de date va ajuta poliția să fie mai severă cu neonaziștii și cu bandele rasiste care au desfășurat o campanie de atacuri cu bombe, în ultimele 18 luni.

Mirabela Oros, Zalău.

Stimată redacție a revistei "Lumea",

Mă simt încântată să mă pot adresa direct celei mai prestigioase și distinse apariții editoriale săptămânale și să vă pot transmite propriile mele observații, sugestii și aspirații. Vă pot spune cu certitudine că afirmația mea din preambul nu înglobează în sine nici o reminiscență a vreunui sentimentalism temporar ori persistent ci, dimpotrivă, include așa cum nota marele ziarist Pierre Salinger o "cool-blooded evaluation", o percepție subtilă și o înțelegere aprofundată a fenomenelor, întâlnirilor, documentelor transpuse în paginile revistei dumneavoastră prin intermediul condeielor rodate ale unor redactori cu tact și luciditate.

Desigur hebdomaderul "Lumea" s-a înscris de mult timp pe orbita succesului, nu atât financiar cât mai ales prin prisma valorică a conținutului și prezentării, în pofida opreliștilor deliberate ce se interpun asemenea unei oglinzi opace între dumneavoastră ca redactori și realizatori și noi ca cititori și critici percutanți. Ca orice publicație din țară și revista "Lumea" se vede nevoită să-și urmeze cu tărie propriul destin editorial, să-și găsească prin inteligență o cale sigură prin hățișurile întortocheate ale unei presei naționale înclinată în proporție de cel puțin 95% spre senzațional, spre elementul surpriză, ignorându-se în mod vădit substanța, esența și prin

extrapolare însuși comentariul de presă percutant.

Astfel revista încearcă, nu întotdeauna cu un succes scontat, să introspecteze spectrul evenimentelor mondiale, să disocieze aparențele de esență, să releve unui cititor jaloanele politicii la nivel global, eludând însă în majoritatea covârșitoare a cazurilor culisele unui eveniment major, ale unor summit-uri cu implicații deosebite în evoluția ulterioară a istoriei care nu iartă nimic, care se precipită vizibil în pragul celui de-al treilea mileniu al erei noastre. Și când spun aceasta am în vedere punerea în balană, spre deosebire poate de alți admiratori ai hebdomaderului dumneavoastră, a marilor posturi de radio străine pe care le audiez și cu informațiile cărora îmi creionez și mai apoi aprofundez propriile mele comentarii vis-à-vis de o întâlnire politică și nu numai.

Am redat doar un fragment din scrisoarea dv și vă promittem că vom ține cont de sugestiile formulate. Vă mulțumim atât pentru aprecieri, cât și pentru observațiile făcute. În ceea ce privește dorința pe care v-ați exprimat-o, vă rugăm să reveniți cu o scrisoare sau cu un telefon, în care să ne precizați numerele de revistă pe care le solicitați, deoarece în perioada amintită publicația noastră nu a apărut.

Zvonuri dezmințite

Liliana Cotruț, București.

Zvonurile difuzate de câteva posturi de radio din Venezuela privind demisia din postul de șef al statului a lui Carlos Andrés Pérez s-au adevărit. Curtea Supremă de Justiție a Venezuelei a decis, acum o săptămână, că există temeiuri ca președintele Pérez să fie urmărit pentru "malversații" și "deturnări" de fonduri secrete ale statului. La rândul său, Senatul s-a pronunțat pentru continuarea acțiunii judiciare și suspendarea din funcție a președintelui, fapt fără precedent în istoria Venezuelei.

Statistici privind populația

Florin Chiorcea, Iași. Vă punem la dispoziție o primă listă privind numărul de locuitori din țările menționate în scrisoare.

Afganistan	(1989)	—	15.592.000
Albania	(1990)	—	3.268.000
Algeria	(1990)	—	25.714.000
Andorra	(1990)	—	51.000
Angola	(1990)	—	8.802.000
Antigua și Barbuda	(1990)	—	64.000
Argentina	(1990)	—	32.291.000
Australia	(1990)	—	16.646.000
Austria	(1990)	—	7.595.000

Bahamas	(1990)	—	251.000
Bahrein	(1990)	—	512.000
Bangladesh	(1990)	—	117.976.000
Barbados	(1990)	—	260.000
Belgia	(1990)	—	9.895.000
Belize	(1990)	—	180.400
Benin	(1990)	—	4.840.000
Bhutan	(1990)	—	1.566.000
Bolivia	(1990)	—	6.730.000
Bostwana	(1991)	—	1.300.000
Brazilia	(1990)	—	153.771.000
Brunei	(1990)	—	372.000
Bulgaria	(1990)	—	8.978.000

Sursa: The World Almanac/1992

IMPORTANT

Urmare a numeroaselor cereri sosite la redacție, în special ale abonaților, prin care ne faceți cunoscut că nu ați primit toate numerele revistei, venim în sprijinul dumneavoastră cu următoarea precizare: Deficiențele întâmpinate în difuzarea revistei se datorează faptului că o perioadă de timp revista nu a apărut. Pentru îndreptarea acestei situații nedorite, rugăm, să ne scrieți pe

adresa S.C. Ianus Inf S.R.L., str. Anghel Saligny nr. 2, sector 5 București, și veți primi gratuit, în limita disponibilităților, numerele care vă lipsesc din colecție. De asemenea, pentru abonații care, datorită neaparitării revistei în perioada ianuarie-februarie 1993, nu și-au reînnoit abonamentele, vom trimite, gratuit, numerele 1-10 / 1993, dacă ne vor transmite xerocopia talonului de abonament pe următoarele trei luni.

— Redacția —

La dispoziția tuturor celor interesați

De la cea mai autorizată sursă

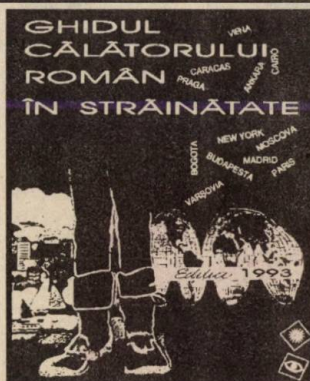
- Direcția Consulară a Ministerului Afacerilor Externe -

Editura "LUMEA"

propune călătorilor români în străinătate
o lucrare deosebit de utilă

GHIDUL CĂLĂTORULUI ROMÂN ÎN STRĂINĂTATE

- EDIȚIA 1993 -

Din cuprins:

problematica specifică tratată pe țări

recomandări cu caracter general, izvorite din situații concrete

regimul de vize cu România

reglementări privind trecerea frontierei

reglementări vamale privind persoanele fizice

cum ar fi posibilă stabilirea domiciliului cetățenilor străini în altă țară

ce este de făcut în situația îmbolnăvirii sau decesului unui călător român pe teritoriul unei țări străine

Pentru informații suplimentare, în Ghid sunt prezentate adresele și telefoanele misiunilor diplomatice ale României în străinătate și ale statelor respective în România, precum și

reglementări interne în domeniul pașapoartelor și călătoriilor în străinătate, în privința regimului vamal și regimului valutar

Prețul unui exemplar este de 490 lei. Cei interesați pot face comanda, contra cost, și direct la redacția "Lumea", printr-o scrisoare în care să indice adresa exactă. Plata se face la primire.

LUMEA

Revistă editată de
IANUS INF S.R.L.

Director: Marian Oprea
și

EDITURA LUMEA S.A.
Director: Ion Cârje

Redactor șef:
Mircea Bărbulescu

Secretar general de redacție:
Ilie Olteanu

Redactori:

Alexandru Antonescu, Mihaela Brumă, Constantin Bucșan, Vasile Crișu, Mirela Iamandi, Ileana Iordache, Ion Madoșă, Cristian Moanță, Maria Vaschi, Odette Hanganu, Elena Gugu

Secretariat de redacție:

Radu Dobre, Dan Constantinescu, Aurel Târziu, Speranța Neagu

Documentare:

Ioana Mariela Bărbulescu, Ana Maria Tatovici

Corectură:

Eliza Iliescu, Mariana Paraschiv

Secretariat tehnic:

Rodica Suzan Crișu, Tudorina Mavlea, Simina Tomoilă

Administrator publicații:

Brîndușa Liliana Anghel

Redacția și administrația:

București, Anghel Saligny nr. 2, sector 5 și

București, Piața Presei Libere nr.1, sector 1, cod poștal 71341, C.P. 29-33.

Telefon: 618.53.55, 618.50.81, 615.45.71

Fax: 312.48.93

Cititorii din străinătate se pot abona prin societatea IANUS / LUMEA, costul unui abonament anual fiind de 115 dolari SUA sau echivalentul în valută liber convertibilă.

Sumele se depun în contul 47.21.0.1.6.0234.0. BCR Sector 1 București.

Fotoreporter: Cristian Tănase

Tehnoredactare computerizată

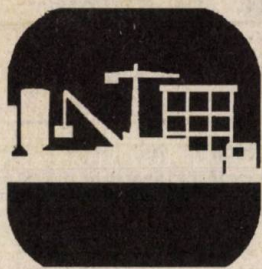
Ianus S.R.L.

Luiza Tomiuc, Adrian Mitu, Dan Nedea

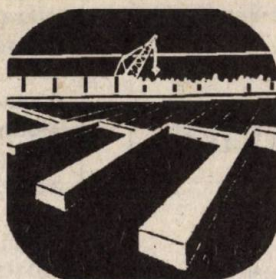
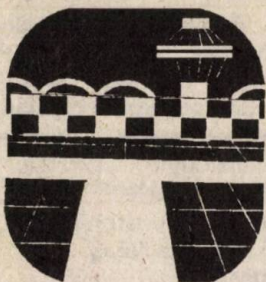
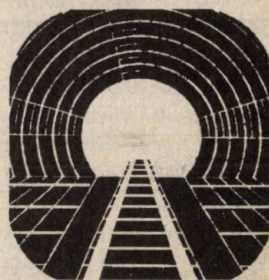

TIPOGRAFIA
ROMÂNIA AZI S.A.

contransimex s.a.

ANTREPRENOR GENERAL

EXPORTĂ

Produse industriale
(containere, traverse și confecții metalice),
mobilă de calitate

MEDIAZĂ

Credite externe și garanțiile necesare

EFFECTUEAZĂ

Transporturi auto internaționale
și locale de mărfuri

OFERĂ, INTERMEDIAZĂ

Achiziționarea de camioane noi
de mare capacitate

**EXECUTĂ
ÎN ȚARĂ
ȘI ÎN
STRĂINĂTATE
LUCRĂRI DE
CONSTRUCȚII-
MONTAJ**

contransimex s.a.

Sediul central

Bd. Dinicu Golescu
nr. 38, sector 1,
Palat CFR 77113
București - România.
Telefon: 618.05.26
Telex: 011606
Fax: 618.00.42

Filliale

Libia, Maroc, Germania,
Turcia, Grecia, Ghana

LUMEA

Nr.18-19 ☆ 3 - 9 Iunie 1993

MUZEUL PRESEI DEVER BOCU
JIMBOLIA
NR. D. 555

MASAKO
OWADA
prințesa
diplomat

PS Valoarea

DIASPORA

REDESCOPERIREA
ROMÂNIEI

VENEZUELA -
corupție
prezidențială

RENAȘTEREA
GEOPOLITICULUI

Tiraspol. Spre un final tragic?

Procesul celor șase patrioți români, desfășurat la Tiraspol, este urmărit cu îngrijorare crescândă de către opinia publică din România și majoritatea populației Moldovei de peste Prut. Ședințele de judecată se desfășoară după un scenariu dinainte stabilit, într-o atmosferă sumbră, cu scopul de a incita asistența - aleasă cu grijă dintre fanaticii apărători ai comunismului - și de a-i intimida sau chiar a-i înfricoșa pe inculpați. Care, însă, cu o dârzenie supraomenească, reușesc să-și păstreze demnitatea în fața tuturor presiunilor. Stegulețul românesc confecționat de Ilie Ilașcu în închisoare este singurul lor răspuns la pretențiile instanței nelegitime.

Atitudinea ostilă a completului de judecată, care ignoră orice dovezi favorabile inculpaților, face ca fiecare ședință să se sfârșească printr-o nouă amânare, sub diverse pretexte, ceea ce primejduiește și mai mult sănătatea celor șase patrioți, cărora li s-a refuzat orice asistență medicală. Se întărește bănuiala că sfârșitul acestui proces ar fi deja hotărât, la nivelul "conducerii politice" de la Tiraspol, și că ar fi vorba chiar de pedeapsa capitală.

În acest timp, în Parlamentul Moldovei, se discută statutul minorității găgăuze, pe baza unor proiecte de lege care conferă o autonomie mai largă acestei populații, pe plan cultural, economic și administrativ - teritorial. Este foarte posibil ca amânările repetate ale procesului de la Tiraspol să fie legate de aceste discuții, iar sentința să depindă foarte mult și de drepturile pe care parlamentul le va acorda găgăuzilor (și, în perspectivă, rusofonilor nistreni).

Tot mai multe personalități și forțe politice și sociale din România - de la primul ministru și parlament până la FDSN sau Convenția Democratică - și-au ex-

primat protestul hotărât împotriva înscenării judiciare de la Tiraspol (care are și caracterul unui "miting antiromânesc zilnic", în opinia Ministerului de Externe). Adresându-se în primul rând - cum o făcuseră și președinții Iliescu și Snegur - conducerii Rusiei, considerată singura în măsură să intervină pe lângă cei ce s-au folosit de protecția acestui stat. Până acum, răspunsurile sunt echivoce. Comunitatea internațională, la rândul său, începe să realizeze că la Tiraspol se pregătește un act de barbarie străin de spiritul acestui veac. Poate că, până la urmă, se va face dreptate.

Bosnia-Herțegovina. Plan de acțiune comun

Noul plan de acțiune al marilor puteri pentru a readuce pacea în Bosnia, prin care se renunță la opțiunea militară, după respingerea masivă a planului Vance-Owen de către sârbii bosniaci, a fost respins ca "absolut inacceptabil" de către președintele Bosniei, Alija Izetbegović. La rândul său guvernul bosniac a subliniat faptul că planul "marchează clar revenirea la logica războiului rece, divizând lumea în sfere de interese, care acordă Federației Ruse un rol cheie în Balcani, ceea ce reprezintă o evoluție negativă a crizei."

În schimb, Radovan Karadžić, liderul sârbilor bosniaci, la

întâlnirea cu Vitali Ciurkin (în imagine), emisar special al Rusiei pentru Bosnia-Herțegovina, a apreciat că acest plan "deschide calea procesului de pace" și a afirmat că partea sârbă este gata să discute orice problemă teritorială litigioasă.

Planul de acțiune comun a fost elaborat la Washington de miniștrii de externe ai Rusiei, Statelor Unite, Marii Britanii, Franței și Spaniei, cei cinci trecând la o abordare pragmatică și treptată a conflictului bosniac. (Relatare pe larg în rubrica "Lumea în evenimente")

Spania. Premieră electorală

Campania electorală, care a debutat oficial pe 20 mai în Spania, a cuprins și o premieră absolută în istoria țării, și anume "înfruntarea" directă televizată a principalilor rivali în cursa electorală și anume a premierului Felipe Gonzalez, liderul PSMS, și con-

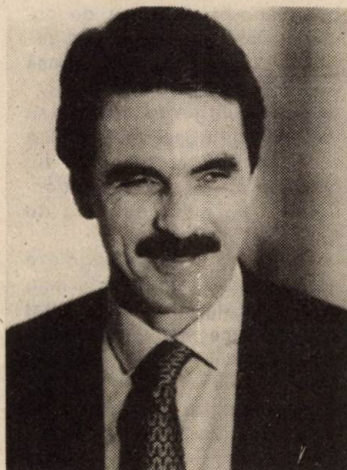
tracandidatul său în alegerile de la 6 iunie, conservatorul Jose Maria Aznar (în imagine), liderul Partidului Popular.

Principalele probleme abordate au fost legate de situația economică a Spaniei. Felipe Gonzalez, orator plin de natura-

Lumea în top

lețe, a insistat asupra faptului că PSMS este acela care a adus Spania în "era modernă", în timp ce Jose Maria Aznar mai rigid, folosindu-se de notițe anterior elaborate, a criticat politica economică a socialiștilor și a invitat electoratul la înlocuirea actualului cabinet cu "un guvern de oameni competenți".

Numeroșii ziaristi care au asistat la dezbateri au apreciat modul în care Aznar a reușit să-i facă față formidabilului Gonzalez, precum și tactica folosită de liderul PP la criticarea politicii economice a socialiștilor, dar se pare că "înfruntarea" celor doi nu a reușit să-i convingă pe indeciși să treacă într-o tabără sau alta. (Pe larg în rubrica "Lumea în evenimente")

Cambodgia. Poporul a votat pentru pace

Participarea masivă a cambodgienilor la vot în primele două zile ale alegerilor legislative, în pofida amenințărilor khmerilor roșii, este interpretată de majoritatea observatorilor ca un fenomen de respingere totală a khmerilor roșii, marxiști extremiști, înlăturați de la putere în 1979, după un regim de teroare care a durat trei ani și jumătate și în cursul căruia au murit un milion de oameni. Din acest punct de vedere, prezența electoratului la scrutin constituie o înfrângere serioasă pentru khmerii roșii, care au refuzat să participe la alegeri și au calificat drept "farsă" scrutinul electoral, amenințând că îl vor boicota și vor recurge la forță pentru a contracara desfășurarea acestuia.

Ca urmare a boicotului khmerilor roșii, scrutinul se desfășoară în esență între Partidul Popular Cambodgian (PPC) condus de

primul ministru, Hun Sen (42 de ani) și Frontul Unit pentru o Cambodgie independentă, neutră, pașnică și cooperantă (FUNCINPEC), condus de fiul prințului Sianuk, prințul Norodom Ranariddh (49 de ani).

Potrivit ultimelor date statistice, oferite de Autoritatea Provizorie a Națiunilor Unite pentru Cambodgia (APRONUC), în primele două zile s-au prezentat la vot peste 3.318.000 de persoane din totalul de 4,17 milioane de votanți (în imagine alegători la urne), cifre care au constituit o reală surpriză pentru autoritățile ONU, ele fiind, inițial, pesimiste, ba chiar alarmante în legătură cu desfășurarea scrutinului.

Prințul Norodom Sianuk, fostul suveran al Cambodgiei, lider al celei mai prestigioase formațiuni politice din țară - Consiliul Național Suprem - sosit în patrie pentru a fi alături de compatrioții

săi în timpul scrutinului, a făcut un vibrant apel la reconciliere națională și asta în primul rând prin dezarmarea fracțiunilor rivale.

De fapt acestea au fost două dintre principalele condiții cuprinse în planul de pace semnat la Paris, în 1991, între grupările de rezistență conduse de Sianuk și regimul de la Pnom Pehn. Faza dezarmării urma să înceapă în iulie anul trecut, dar iată că a trecut un an și trupele guvernamentale continuă să se confrunte cu forțele de gherilă ale khmerilor roșii.

Venezuela. Unda de șoc a corupției ajunge în Venezuela

A trecut doar o jumătate de an de când președintele brazilian Francisco Collor de Mello era deferit justiției sub acuzația de corupție și deturnare de fonduri și iată că un alt președinte latino-american, Carlos Andres Perez, șeful statului venezuelean, a fost suspendat din funcție, învinuit fiind de deturnare a fondurilor secrete de stat în folos personal.

Perez a respins tot timpul acuzațiile de corupție, dar s-a conformat suspendării și a predat

În ce privește reconcilierea națională, luptele din ultimele luni pun sub auspicii incerte concretizarea acestui plan în viitorul apropiat, iar eforturile APRONUC pentru crearea unui climat politic neutru înaintea alegerilor s-au dovedit a fi lipsite de efect.

Votul cambodgienilor pare a fi, înainte de toate, un vot masiv în favoarea păcii. Dar mai există numeroase obstacole care trebuie depășite, înainte ca pacea să fie instaurată în această țară, vlăguită de două decenii de război.

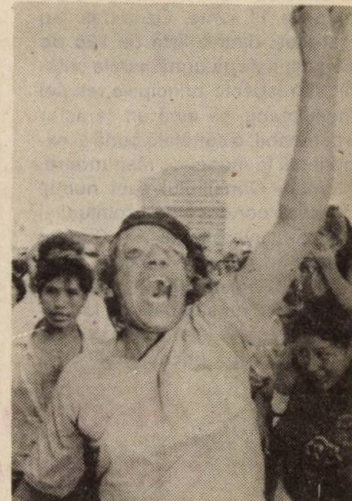
puterea președintelui Senatului, Octavio Lepage, care, în aceeași zi, a depus jurământul în calitate de președinte de tranziție al Venezuelei, în conformitate cu Constituția țării.

Președintele suspendat, care a rezistat anul trecut la două tentative de lovitură de stat, speră că va putea să-și dovedească nevinovăția, deși părerile sunt aproape unanime că el va fi găsit vinovat. (Relatare pe larg în rubrica "Lumea în evenimente")

Guatemala. Puterea exemplului

Președintele conservator guatemalez, Jorge Serrano, a procedat la o lovitură de stat civilă, hotărând dizolvarea Adunării Naționale și suspendarea "parțială" a garanțiilor constituționale. El a justificat lovitura sa de forță prin necesitatea de a lupta împotriva traficului de droguri și a corupției crescânde a Administrației, afirmând că eficiența politicii sale de reformă era diminuată de "permanentul șnataj" la care îl supunea parlamentul. Serrano, care a preluat funcția supremă în stat în ianuarie 1991, fiind al doilea președinte civil al țării din 1985, după treizeci de ani de dictatură militară, a decis, de asemenea, dizolvarea Curții Supreme și a Curții Constituționale și l-a eliberat din funcție pe procurorul pentru drepturile omului, care, în repetate rânduri, a acuzat armata de răpiri și crime politice.

Șeful statului a anunțat că va cere Tribunalului electoral să convoace, într-un interval de 60 de zile, alegeri pentru o Adunare Constituantă. "Sunt măsurile cele mai importante pe care le-am luat în viața mea", a declarat Serrano precizând că este vorba de

măsuri de "reformare și modernizare a statului pentru a răspunde necesităților poporului guatemalez".

Principalul aliat al lui Serrano în această acțiune a fost armata guatemaleză, una dintre cele mai influente și mai abuzive instituții

militare din America Centrală, de care președintele nu a fost nicio dată capabil să se distanțeze.

Lovitura de stat constituțională a avut loc tocmai în contextul intensificării, în ultimele luni, a protestelor împotriva măsurilor de austeritate economică, dar mai ales a încălcărilor drepturilor omului de care se face vinovată armata.

Prima reacție internă a fost demisia a șase oficialități - un ministru și cinci înalți funcționari de stat -, toți membri ai Partidului Socialist Democratic. Pentru ei, lovitura de stat "neagă principiile democratice" și PSD nu poate, prin urmare, să participe la guvernare. De asemenea, au mai demisionat doi viceministri ai muncii și secretarul general al planificării. Populația a ieșit pe străzi demonstrând împotriva deciziei președintelui (în imagine).

Pe plan extern, conform informațiilor agențiilor de presă, majoritatea țărilor latino-americane și-au exprimat îngrijorarea în legătură cu evenimentele din Guatemala, secretarul general al Organizației Statelor Americane (OSA), Joao Baena Soares, calificând situația ca fiind "foarte neclară", iar Comisia interamericană pentru drepturile omului din cadrul OSA "a protestat energic" și a

cerut președintelui guatemalez, respectarea deplină a drepturilor civile și politice ale omului, în special a celor referitoare la dreptul la viață și inviolabilitatea persoanei.

Organizația Statelor Americane a convocat o întrunire extraordinară pentru a discuta situația creată și a adopta eventuale sancțiuni.

Administrația Clinton a condamnat "încercarea de a rezolva problemele Guatemalei prin mijloace nedemocratice" și a amenințat cu sistarea ajutorului american destinat acestei țări, în cazul în care autoritățile nu revin asupra hotărârilor luate.

Numai Alberto Fujimori, președintele statului peruan, a salutat măsurile luate de omologul său guatemalez și a apreciat că ele sunt justificate, menționând că "în America Latină demagogia se ascunde sub masca democrației". Și, deși Fujimori a declarat că el nu vrea să se ocupe cu "exportul de lovituri de stat", lovitura de stat din Guatemala este copia fidelă a loviturii de stat de anul trecut din Peru, când Fujimori a învinut puterea legislativă de inerție și tergiversare, considerându-se îndreptățit să adopte măsuri excepționale.

brie când formațiunea de guvernământ, MPLA, a câștigat alegerile. UNITA nu a acceptat însă o astfel de retragere decât cu condiția ca forțele guvernamentale să fie cantonate în câzărmi, iar o forță a Națiunilor Unite să fie desfășurată în vederea conservării pozițiilor deținute de părțile beligerante.

Convorbirile interangoleze au durat șase săptămâni și s-au încheiat fără nici un rezultat existând temeri serioase că eșuarea dialogului poate avea consecințe grave pentru poporul angolez, pentru că războiul va continua și vor crește pierderile de vieți omenești - din octombrie anul trecut de când UNITA a reînceput, în mod unilateral, acțiunile militare, peste 50 000 de persoane, în majoritate civili, și-au pierdut viața.

Conducătorul delegației UNITA, Jorge Velentim, a afirmat că nu este vorba de un eșec ci doar

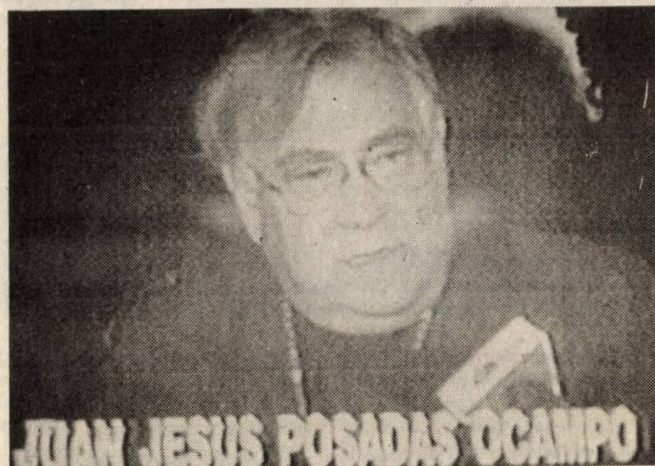
o "suspendare temporară", negocierile urmând a fi reluate.

Oricum, hotărârea Administrației americane de a recunoaște, chiar la sfârșitul negocierilor, guvernul președintelui Jose Eduardo dos Santos, i-a dat un ascendent acestuia față de UNITA, pentru că ea semnifică dezaprobarea Washingtonului față de politica dusă de formațiunea liderului rebel Jonas Savimbi, considerată de președintele Clinton drept principala vinovată în reluarea războiului în 1992.

Oficialitățile guvernamentale angoleze au primit cu satisfacție hotărârea președintelui american declarând că ea semnifică recunoașterea "justeței luptei duse de guvern de-a lungul anilor de război civil".

Formațiunea lui Savimbi nu a fost foarte impresionată de recunoașterea americană și a anunțat că UNITA nu-și va schimba poziția și că așteaptă o mai mare flexibilitate de la guvern.

Mexic. Hazardul i-a curmat viața

Moartea cardinalului mexican, arhiepiscop de Guadalajara Juan Jesus Ocampo, în vârstă de 63 de ani, împușcat împreună cu alte șase persoane, în cursul unei ambuscade, în zona aeroportului din Guadalajara (la 450 km vest de capitala mexicană) este rezultatul tragic al hazardului.

Ghinionul cardinalului mexican a fost că s-a nimerit în zonă în timp ce două bande rivale își încheiau conturile. Șefii cartelului "Guadalajara" și banda formată din rudele lui Miguel Angel Felix Gallardo, unul din "regii" traficului de droguri, au început schimbul de focuri în sala de așteptare a aeroportului, apoi s-au extins în

zona de parcare, unde tocmai în acel moment sosise mașina înaltului prelat.

Mașina a fost practic ciuruită, fiind supusă unui tir încrucișat de împușcături. Șoferul și alte cinci persoane din escortă au fost omorâte pe loc, iar cardinalul Juan Jesus Ocampo a fost lovit de 16 gloanțe, moartea survenind instantaneu.

Papa Ioan Paul al II-lea a primit cu durere vestea morții cardinalului mexican, iar purtătorul de cuvânt al Sfântului Scaun a declarat că "uciderea sa și a altor persoane nevinovate reprezintă o rușine la adresa tuturor mexicanilor".

Iran. Cursă de unul singur

Cei 12 membri ai Consiliului de Supraveghere a Constituției au anunțat numele celor patru candidați în alegerile prezidențiale din Iran, care vor avea loc pe data de 11 iunie. Candidații au fost aleși dintr-o listă de 128 de persoane după următoarele criterii: să respecte principiile religiei musulmane, să aibă un caracter ireproșabil, o sănătate bună și experiență în munci de răspundere. Membrii Consiliului sunt numiți direct de conducătorul spiritual al Iranului, ayatollahul Ali Khomeini; ei au rolul de a valida orice hotărâre legislativă, veghind ca aceasta să nu se abată de la prevederile legii islamice. De asemenea, ei aprobă orice candidatură

la ocuparea unei funcții de răspundere publică. De data aceasta, Consiliul s-a oprit asupra următoarelor nume: Akbar Hashemi Rafsanjani (foto a), actualul președinte; Ahmad Tavakoli (foto b), fost ministru al muncii; Abdollah Jasbi (foto c), rectorul Universității Islamice și Rajabali Taheri (foto d), deputat în Majlis (Parlamentul Iranian). Nici unul dintre cei patru candidați nu este reprezentant al curentului islamic radical. În afară de Akbar Hashemi Rafsanjani, celelalte trei persoane sunt foarte puțin cunoscute și nu prea au șanse să câștige alegerile, așa că actualul președinte este ca și singur în cursa prezidențială.

Angola. Esec sau suspendare

Negocierile de la Abidjan între părțile angoleze aflate în conflict s-au încheiat fără a se ajunge la vreun acord între guvernul de la Luanda și rebelii UNITA. Eșecul convorbirilor asupra planului de pace propus de Statele Unite, Rusia și Portugalia s-a da-

torat refuzului Uniunii Naționale pentru Independență Totală a Angolei (UNITA), ale cărei forțe ocupă circa 70 la sută din teritoriul național, să-și retragă necondiționat trupele din orașele pe care le controlează. Această retragere urma să aibă loc după luna octom-

Rubrică realizată de Ileana IORDACHE

LUMEA ÎN TOP. Ileana Iordache

2

EDITORIAL

5 Fals și uz de fals. **Mircea Bărbulescu**

TELEFAX. Ana Maria Tatovici

6

DOSAR

Diaspora. Redescoperirea României:

7 - Starea de diasporă. **Paul Cornel Chitic**

7 - Ieșirea din labirint. **Elena Gugu**

8 - "Străin ești și acolo, și aici". Interviu cu **Victor Mavrodineanu**, realizat de **Mirela Iamandi**

10 - Florian Săndulescu: "La noi, în Canada, ca să fii bun canadian, trebuie să fii întâi bun român".

12 - Unul din artiști a rămas artist. Sculptorul Octavian Olariu (Montréal). **Tudor Octavian**

- "Eu cred..." **Convorbire cu senatorul F.S.N., Cristian Dumitrescu**

LUMEA ÎN EVENIMENTE

13 Saraievo. Bătălia planurilor. **Ioana Bărbulescu**

14 Madrid. Și trandafirul spaniol se poate scutura. **Ileana Iordache**

15 Kiev. "Modelul Eltin" pus la încercare. **Alexandru Antonescu**

16 Relațiile germano-cehe. Drumul dificil al împăcării. **Eva Galambos**

17 Roma. Antonio di Pietro. Un om care a zguduit Italia. **Dinu Bucșan**

18 Varșovia. Solidaritatea. Legenda s-a sfârșit. **Alexandru Antonescu**

20 Paris. Aceeași poziție, alte nuanțe. **Dinu Bucșan**

21 Bonn. Final de grevă și informații "privilegiate". **Vasile Crișu**

30 Caracăș. Corupție sau manevră politică? **Ileana Iordache**

31 Alger. Haina ca armă politică. **Dinu Bucșan**

32 Jakarta. Un președinte de neînlocuit.

33 Beijing. Pasul pe loc. **Cristian Moanță**

34 Mafia, Israel și filiera rusă. **Ana Maria Tatovici**

LA EST DE VEST

22 Narcoză și bumerang. **Radu Budeanu**

OPINII

23 Alunecare ori abandonare? **Henri Zalis**

24 1001+1. **Dinu Bucșan**

SPECIAL

27 Într-un an mohorât, o zi senină. **Maria Vaschi**

28 O casă de copii... normal. **Mirela Iamandi**

28 O excepție printre multe altele. **Elena Gugu**

29 "Generația noastră pendulează între speranță și neîncredere". **Elena Gugu**

36 Masako Owada - prietesa diplomat

SPECTACOLUL CULTURII

38 Eminescu în Olanda. **Claudia Duminică**

39 Utopia de grafică din Ungaria. Utopia continentului fără granițe. **Paul Cornel Chitic**

PUNCTE DE VEDERE

40 "Renașterea geopoliticii"

41 Manifestații la Bonn împotriva limitării dreptului de azil în Germania

SERIAL

42 Anthony Summers: Conspirația. Cine l-a ucis pe președintele Kennedy?

LUMEA ÎN DIALOG

45

Coperta I: **Victor Ciobanu**

Foto: **Cristian Tănase**

Editorial

FALS ȘI UZ DE FALS

Foarte puține lucruri în România au fost duse până la capăt. Începând cu Revoluția și terminând, alegând un exemplu oarecare, cu regimul caselor naționalizate. Lipsă de voință sau de posibilități? Și una și alta, dar deficitul volitiv primează. După "boom-ul" politic din 1990, atenția a fost deviată treptat-treptat spre fenomenul economic. Lipsurile cotidiene au atenuat, până la anulare, imaginea politicului ca punct de plecare pentru orice soluție, inclusiv economică.

Excepție făcând guvernul Roman, cabinetele care au gestionat țara și-au făcut un titlu de glorie din denunțarea oricărei soluții politice și a miza integral doar pe tactici și strategii economice. Nu cred că intențiile au fost rele, dar eroarea substanțială. Exercițiind conducerea doar "prin leu" - și acela subțiat continuu - s-au adresat puțin minții și deloc inimii. Confuzia între rezultatul societății de consum și metodele de a ajunge la acest rezultat s-a transformat în principalul adversar al celor care au generat-o și întreținut-o, voluntar sau nu.

Lipsa de orizont, de ideal, condiția umilitoare a intelectualității, căderea liberă a culturii, drama prin care trece ființa națională sunt doar câteva din consecințele acestei confuzii.

Am refuzat să importăm burghezie sau să repunem în drepturi burgheziile noastre antebelice și am creat artificial business-man-ii noștri, falși ca și mecanismul care i-a propulsat. În timp ce veritabilul, onestul mic-întreprinzător este sufocat de birocrăția coruptă, din ce în ce mai agresivă, falși oameni de afaceri români rulează acum zeci de miliarde de lei, unul singur putând concura cu bugetul alocat sănătății, învățământului sau culturii.

Dar istoria ucenicului vrăjitor se repetă. Acum pe noi nu ne mai conduc guvernele sau partidele. Ele, și prin ele noi, sunt conduse de aceste creaturi ale eprubetei tranziției. Ideal, spiritualitate, orizont, tot ce ține de o societate cu adevărat civilizată, apar în acest context ca simple utopii. Dacă acesta este sfârșitul sau doar începutul unei etape nu putem încă ști. Din fericire, nimeni nu poate încă ști.

Mircea BĂRBULESCU

● **Mortalitatea infantilă în România pe primul loc în Europa.** Directorul general adjunct în Ministerul Sănătății, dr. Nicolae Airina, a prezentat datele ratei mortalității infantile în România pentru anul 1992, conform cărora aceasta a crescut la 23,4 decese sub un an la copii născuți vii, fiind cea mai coborâtă valoare din ultimii zece ani. Rezultatul este o scădere de 0,2 la 1000 a sporului natural. Cauzele sunt în ordine procentuală: bolile aparatului respirator (8,7 la 1000), cauze perinatale (5,7 la 1000), anomalii congenitale (3,7 la 1000), boli infecțioase și parazitare (1,3 la 1000), bolile aparatului digestiv (1 la 1000), accidente (1 la 1000). Pe primele locuri deținătoarele tristetelor recorduri sunt județele: Constanța, Ialomița, Botoșani, Vaslui, Teleorman, Călărași. Nivelul mortalității infantile depinde de condițiile social-culturale, cultural-sanitare, inclusiv cele ecologice și comportamentale, alimentația populației, salubritatea mediului de viață și de lucru și nivelul de organizare a asistenței medicale. ● **Atenție la evaziunea fiscală!** La întâlnirea cu prefeții din județele țării, primul ministru al Guvernului României, dl Nicolae Văcăroiu, a apreciat că introducerea de la 1 iulie a taxei pe valoarea adăugată (TVA) în țara noastră este al doilea mare pas, de cotitură, al reformei, după eliminarea subvențiilor de la 1 mai. "De aplicarea corectă a TVA depinde dacă noi câștigăm sau pierdem în actualul stadiu al reformei", a precizat premierul, specificând că, dacă producția materială își va urma cursul ascendent înregistrat de statisticile pe lunile aprilie și mai, după introducerea TVA, România va intra într-o stare de stabilitate a economiei, iar inflația va coborî repede la 2-3 la sută pe lună. După 1 iulie, toate organismele de control - Garda Financiară, inspectorii fiscali de teren, poliția economică, controlul financiar - vor analiza fiecare societate comercială în parte. ● **Participarea României la reuniunea UEO de la Roma.** Ministrul român de externe, dl Teodor Meleșcanu, și ministrul

apărării naționale, dl general Niculae Spiroiu, au participat la lucrările "Forumului de consultare al Uniunii Europei Occidentale cu parteneri din Europa Centrală", unde pentru prima oară UEO întreprinde o acțiune concretă, și anume sprijinul pentru respectarea embargoului pe Dunăre, urmărindu-se descurajarea amenințărilor la adresa statelor care aplică embargoul. Navele și personalul care le deserveau au un caracter civil și vor naviga sub trei pavilioane: al UEO, al apelor teritoriale și sub cel al țărilor cărora le-au fost încredințate. Echipajele nu vor avea decât armament individual pentru autoapărare. ● **"Muzeul gândirii arestate".** Sighetul Marmăției în timpul simpozionului "Închisoarea de la Sighet. Memorial istorico-politic" s-au făcut propunerile ca acest loc al martiriului românesc să se transforme în "Muzeul gândirii arestate" și să se creeze aici un Centru de studii internaționale asupra totalitarismului deoarece "trebuie să menținem în amintirea noastră și a generațiilor care vin holocaustul comunist pentru ca această nenorocire, care, după părerea mea, a lovit mai grav poporul român decât cele două războaie mondiale împreună, pentru ca această ciumă, care a afectat spiritualitatea românească, să nu se mai repete". (Corneliu Coposu) ● **"Nu am nici un fel de complexe când este vorba de lupta împotriva corupției"** este declarația, în șase puncte, a președintelui Ion Iliescu, care la conferința de presă a lansat un apel instituțiilor cu răspundere în aplicarea legii și asigurării ordinii publice de a evidenția toate cazurile de corupție, inclusiv cele semnalate de presă. Cu această ocazie, președintele a apreciat poziția presei, diversele ei interpretări și contribuția efectivă la eradicarea corupției, atrăgând totodată atenția asupra tendinței de a se folosi presa pentru transformarea campaniei împotriva corupției într-o campanie politică. ● **Reintroducerea pedepsei cu moartea în România** a fost cerută de dl deputat Petre Sălcudeanu (FDSN) în plenul Camerei Deputaților care a argumentat

propunerea invocând starea gravă de violență în care se află societatea românească, atrocitățile și crimele abominabile care se săvârșesc.

● **București-Budapesta, adversare sportive.** La competiția internațională "Challenge Day" ("Ziua întrecerii") la care participă localități din 18 țări ale lumii, orașului București i-a fost desemnată ca adversară, prin tragere la sorți, Budapesta. Succesul nu este un scop în sine, ci se urmărește atragerea unui număr cât mai mare de oameni, indiferent de vârstă, în practicarea exercițiului fizic. Buletinele de participare complete cu datele sportivilor ocazionali cuprindeau și o rubrică în care se specifica locul desfășurării acțiunii și se depuneau pentru a fi contabilizate. Puternic mediatizată, acțiunea a cuprins multiple manifestări culturale care au atras populația bucureșteană de toate vârstele, astfel că șansele ca steagul cu însemnele heraldice ale capitalei noastre să fluture la Budapesta sunt mari. Și-au dat concursul și 152 de parlamentari care au participat timp de un sfert de oră, în Dealul Mitropoliei, la alergări și jocuri cu mingea. ● **Fuziune sindicală.** Prezidiul Consiliului General al CNSRL a aprobat, cu o largă majoritate, acordul de fuziune a acestei confederații cu alte centrale sindicale, precum și proiectul de statut al noii confederații (BNS). Ca primă acțiune a acestui bloc sindical a avut loc un miting de solidaritate a liderilor acestuia, din București cu Uniunea Sindicatelor Libere din Metrou și cu Sindicatul Liber al TVR, care se află în grevă. ● **Prințesa Ecaterina Caragea a încetat din viață la Leagănul "Sfânta Ecaterina"** din București, așezământ pe care l-a ctitorit familia sa. Născută în 1893, numele său este legat de ilustre familii domnitoare sau cu demnități în stat din țările române: Cantacuzinii,

Crețuleștii, Caragea. Plecată din România în 1951, în primii ani ai totalitarismului, după ce mai întâi refuzase cu demnitate oferta ce i se făcuse de a-și părăsi clandestin țara, prințesa s-a stabilit în SUA și a revenit anul trecut în România în dorința de a-și trăi ultimele zile pe pământul natal. Supranumită "Îngerul din Ploiești" de către americani, datorită ajutorului umanitar acordat în timpul celui de-al doilea război mondial prizonierilor americani din țara noastră, a fost imortalizată în această ipostază într-o carte de mare succes în SUA, scrisă de Richard Britt, pilot american în timpul războiului, a cărui viață a fost salvată de ilustra româncă. În mai 1991, 100 de piloți americani și canadieni au omagiat-o pe prințesa Caragea, datorită căreia au supraviețuit.

● **Înscenarea judiciară de la Tiraspol.** Senatul a redactat o declarație - apel care se adresează parlamentelor, Uniunii Interparlamentare, Adunării Parlamentare a Consiliului Europei, Consiliul lui pentru Securitate și Colaborare în Europa și organizațiilor neguvernamentale de apărare a drepturilor omului ca acestea să sprijine moral și politic demersul în care se aduce încă o dată la cunoștință încălcarea sistematică a drepturilor omului prin înscenarea juridică împotriva grupului de cetățeni ai Republicii Moldova, patrioți români, care are ca scop condamnarea acestora la moarte. Se atrage atenția că autoritățile instalate cu forța într-un teritoriu aparținând de drept statului suveran al Moldovei sunt nelegitime, iar acuzele aduse reprezintă fapte dușmănoase față de poporul român, lezând demnitatea noastră națională. Se cere guvernului României să întreprindă demersurile la ONU și la organizațiile internaționale pentru a împiedica asasinatul care se pregătește și să atenționeze pe cei care sprijină autoritățile nelegitime de la Tiraspol că această crimă împotriva unor oameni, vinovați doar de a-și iubi țara și aduși la proces în cuști asemenea animalelor, este considerată un act ostil României.

Ana Maria TATOVICI

DIASPORA REDESCOPERIREA ROMÂNIEI

Starea de diasporă

Mulți dintre noi au o ranchiună posacă, dacă nu chiar mâniașă, față de românii din Diaspora. Orgoliul caraghios de a fi mâncat salam cu soia este dublat de un soi de ciudă imbibată de admirație: conaționalilor noștri - fugiți (cum?), ajunși "acolo" (cu ajutorul cui?), plecați (de ce au numai unii baftă?) - li se inventează tot felul de vinovății, li se fac o seamă de reproșuri, cei rămași în țară nutriend o disimulată "ură de clasă" față de cei rătăcitori pe alte meleaguri pe care-i socotesc niște fericici ai soartei, niște ajunși, niște căpățuiți. Înainte de a răspunde la întrebarea dacă este ori nu îndreptățită o astfel de impresie poate fi util a adăuga faptul că DEOCAMDATA nici un român nu este multimiliardar, că sunt prea puțini cei despre care se poate spune cu certitudine că sunt multimilionari, că a reuși "acolo" de cele mai multe ori înseamnă doar înscrierea în limitele normalității, că sunt destui cei care, reveniți în țară, dacă fac ostentativ câteva gesturi de nabab, aceasta se explică și prin secreta nevoie lăuntrică de a-și proba lor înșile că tot calvarul plecării din țară poate fi răsplătit măcar cu iluzia accesului la un confort necutezat de "băstinași". Suficient de mulți români, dintre cei fugiți în ultimii 30 de ani, au revenit pe meleagurile natale. Nu cunosc nici un român "vizitator" al țării noastre care să fi mărturisit despre coșmarul trăit "acolo" până s-a "realizat" atât cât a reușit să o facă. Aceeași pudoare de a povesti zbaterea agonică între pragul sinuciderii și tortura obligației de a înfrunta încă o altă zi am mai întâlnit-o la cei ce au ieșit din pușcăriile comuniste. Toți foștii deținuți politici au refuzat să povestească ceea ce nu izbutea să ia fie și cea mai palidă înfățișare de anecdotă. Paradoxal, dar ofensa adusă demnității umane au suferit și unii și alții. Desigur, în alte împrejurări, cu alte efecte, din cu totul alte cauze și, mai ales, de cu totul altă natură. Similitudinea constă doar în aceea că și deținuților politici, și celor fugiți din țară li se cerea adaptarea la un regim de

totală supunere față de un anume "joc" cu reguli drastice: la orice întrebare li se adresa trebuia dat un răspuns într-un tipic consfințit, inevitabil, unic, definitiv. Este vorba de un "joc" cu reguli dificil de intuit, cu "subtilități", incredibil de aberante, la care trebuie să răspunzi în așa fel încât să dai impresia că, orice ți se cere, tu accepți nu doar necondiționat ci chiar cu voluptate, inventivitate și voință de a te nega, de a renunța la tine însuși.

Această particularitate etno-psihică(?) a noastră, și pe deasupra de ale cărei dramatice efecte nu-ți va vorbi nici un român aflat acum în Diasporă, - se vedește și în viața politică actuală. Retențele față de România, în ceea ce privește primirea noastră în Consiliul Europei, N.A.T.O. etc, dincolo de întemeiatele condiții ce trebuie să le respectăm, denotă o suspiciune nicidecum altfel explicabilă decât prin nepriceperea noastră de a ne preta unui joc, unor reguli alienate din punctul nostru de vedere. Mai exact spus, prin nepriceperea noastră de a inventa și impune un alt joc, cu reguli și mai parșive, cu seducții mult mai învăluitoare, un soi de alt joc al amoralității moralizatoare. Suita de materiale ce le vom prezenta de-a lungul mai multor numere încearcă să prezinte adevărata față a Diasporei românești care se configurează ca o altă Românie, o Românie împrăștiată pe mai multe continente.

Cele câteva milioane de români aflați prin atâtea țări ale Lumii constituie o forță de care avem nevoie ca de aer, este o prezență internațională mai utilă și mai eficientă decât ne putem imagina și reprezintă pentru noi cea mai superbă formă de stocaj al unei experiențe sociale, economice, morale pe care - inevitabil - trebuie să o acumulăm fiecare dintre noi. Diaspora este pentru noi cea mai benefică "patruță de recunoaștere" grație căreia dintre necunoscutele acelei lumi din care împrejurările istoriei ne-au exclus, dar în care trebuie să ne găsim loc, pot fi suportate cu mai puține eforturi și daune. Nu este o exagerare dacă vom spune că România însăși trăiește deziluziile, încrâncenările, disperarea, eforturile de adaptare pe care, individual, le-a parcurs fiecare român aflat acum în Diasporă.

Față de Ziua de mâine ne aflăm cu toții în starea de Diasporă.

Paul Cornel CHITIC

Timp de 50 de ani esticii au emigrat de colo-colo căutând să-și improvizeze o nouă matcă pe tărâmurile mai "calde" și propice împlinirii personalității umane. Cel puțin acestea erau motivațiile general acceptate.

Până mai deunăzi mi-am și închipuit cele două tabere ca-n poveste: "Tărâmul de dincolo", tentații și speranță - Vestul, și "Tărâmul tenebrelor" în care fierbeau până la gât în dogmă - lagărul comunist.

De câte ori nu spuneam despre fărtați de-ai noștri: "Băiat deștept! A fugit dincolo", "A rămas afară", "A plecat..." N- aș putea spune că înregistrăm aceste migrații ca pe niște despărțiri definitive. Ceva din speranțele noastre pleca cu ei. Dorința de mai bine, amestecată cu un fior de teamă față de complexitățile necunoscute, și o undă de invidie pentru fabulosul aventurii.

Apoi a căzut zidul fizic, politic și psihologic. Deodată ne-am trezit față în față - cei plecați și cei rămași, încercând să ne recunoaștem după vechile reflexe: aceeași limbă, aceleași glume, amintiri comune - iubiri și uri comune. Aici s-a oprit totul.

Ieșirea din labirint

După ce am epuizat trecutul ne-am trezit aproape străini. În aceeași mare familie a pătruns șerpește diferența experiențelor de dincolo și de dincoace. Ei - exilații - s-au trezit pentru prima oară că nu mai știu cui aparțin, noi ne-am trezit că nu mai putem împărtăși cu ei sentimentul unei apartenențe comune.

Poate n-ar trebui să existe o prioritate, dar ar trebui să existe cel puțin gândul că exilul a fost o excrescență a destinului căruia, dacă nu-l mai poți remodela, cel puțin să-i plătești un mic tribut pentru simplitudinea fapt de a te fi născut român.

Exilul este o stare de suflet. A persevera în ea înseamnă să accepți în continuare că destinul tău s-a frânt undeva iar acum plutești în niște ape ieșite din timp și spațiu.

Exilații ar trebui să se întoarcă acasă, nu în sens fizic neapărat, ci prin forța și valoarea inteligenței și experienței lor, pentru a umple acel gol de destin rămas din vremea când zidul era o realitate vizibilă și tangibilă.

Elena GUGU

Victor Mavrodineanu este unul dintre aceia care a emigrat din România cu mult înainte de Revoluție. După ce a aderat la Carta '77, actorul Victor Mavrodineanu a fost nevoit să părăsească țara plecând în Franța și, de aici, în Germania - unde s-a și stabilit. Acolo a întemeiat o societate de producție film și TV, PM-Media, care activează la Berlin, Bonn, Dresda, Frankfurt, Hamburg, München.

Străin ești și acolo, și aici

? I.: Care este povestea plecării lui Victor Mavrodineanu din România?

V.M.: Eu nu voiam foarte tare să plec din România, nici să părăsesc comunismul. În anii '70, nici nu era chiar așa de rău - o viață de mare intensitate și creativitate. E adevărat, scriam la Europa Liberă, către Securitate, unde îi întrebam de ce ne supraveghează atâta, de ce ne bănuiesc atâta de vreme ce suntem 100% produsul orânduirii comuniste. Deci eu voiam numai câteva "dreptulețe" ale mele: să port jeans, să pot să mă plimb cu barca mea cu pânze - confecționată de mine, nu furată, nu prin "exploatare" - și voiam pașaportul meu, la mine în buzunar; plec sau nu plec - asta e treaba mea. Astea erau puștisme din capul meu, atunci. Dacă mă luai la bani mărunți eu nici nu știam ce-a fost cu "porcii" ăia de capitaliști și aristocrați. Mama n-avea curaj să-mi spună, nici tata - de frică să nu vorbesc pe stradă. Deci eu am plecat nu dintr-o frondă politică, nu datorită unui program politic. Program au făcut alții mai bătrâni, și mai îndoctriinați care știau mai multă tehnică politică. Noi eram niște tineri nevinovați.

Perioada '76-'77, a fost un an al disidenței internaționale. Apăruse Carta '77 - mie mi s-a părut fenomenală chestia asta și mi s-a părut că este datoria mea, ca om în toată firea, să spun și eu un cuvânt legat de asta. Au mai fost și alții în acel an care s-au simțit atrași de nebunia asta. Ca Paul Goma, un artist puțin exclus din casta scriitorilor.

? I.: Acest impuls denotă însă că aveți un oarecare nivel de conștiință politică sau măcar de conștiință civică.

V.M.: Nu, nu... Eram doar niște tineri cu sentimente curate, eram sănătoși, nestriviți încă, necălcați în picioare și se făcuse, probabil, timpul biologic al generației în care am simțit nevoia să spunem: e cazul să fac ceva cu energiile din mine, cred în ele, le simt, sunt cinstite, văd că lumea din

jurul meu nu corespunde, ce bine ar fi să o vindecăm! Toată lumea gândea și vorbea ca noi.

Concret, m-am sculat într-o dimineață la patru și jumătate, i-am spus nevastei mele că eu ader la Carta '77 și voi trimite o scrisoare deschisă la Europa Liberă. Ea mi-a spus să fac cum vreau, ea e lângă mine și a adormit la loc. Scrisoarea a fost citită pe post - probabil, pentru că era sinceră. (Nu aveam un program politic, nu sunt și nici n-am fost un om politic). Fac aici o paranteză și spun că semnatarii "Scrisorii celor 6" pe care îi cunoșteam personal pe câțiva dintre ei ar fi putut atunci să aibă un program - ca și dl Ion Iliescu care este un meseriaș al politicii, dar nu are o viziune clară.

Ce s-a întâmplat apoi? I-am dus scrisoarea lui Paul Goma care a trimis-o la Europa Liberă imediat și, cum am spus, în aceeași noapte s-a și citit pe post. Vreau să spun că de a doua zi eram un alt om. Intrasem într-un "no man's land", într-o zonă de frontieră. N-avea curaj nimeni să-mi facă nimic. Dimineața, mă aștepta bineînțeles un maior de securitate care și el tremura pentru că nu știa ce să-mi facă. Atunci am înțeles că acest aparat de securitate care decimase neamul meu de aristocrați (tata, care imediat după pușcărie se făcuse topograf minier, iar mama care devenise cadru sanitar, după ce a fost soră de caritate în război, ca toate fetele de boier, nu-mi spuneau nimic ca să nu mă demasc și să nu devin "dușman de clasă"), ei bine, acest aparat de securitate era imperfect.

Din acea dimineață am devenit aparte. Zi de zi eram invitat la Securitate și am văzut că de fapt lor, celor din fața mea (un colonel și, o dată, un general) le era frică de mine. Am înțeles și de ce atunci am luat primele lecții de înțelegere: pentru că ei nu mă cunoșteau pe mine - eu îi cunoșteam pe ei. Eu eram ceva ce, de fapt, nu există. Într-un sistem atât de perfecționat unde toți erau atât de egali, ce eram eu? Nu spuneam "Jos Ceaușescu" (era, pe atunci, iluminist), ceream numai să fiu lăsat în jeansi, să port barbă și plete. "Eu înțeleg că plutonierul cu

"Străin ești și acolo și aici" - spune un personaj din seria celor intervievate de noi. Dar ce presupune să te simți străin? De ce această alienare față de tot ceea ce înseamnă acasă? Cum se poate regăsi, în dimensiunile interioare ale ființei, acea valoare îndelung fluturată, caricaturizată, golită de sens și apoi reabilitată care se numește patriotism? Dar apartenența la o etnie? Întrebări dureroase cărora unii le caută răspuns toată viața. Alții au dezlegat "în mers" lucrurile, în virtutea unei trăsături pragmatice. Toți, însă, trăiesc aceeași experiență: integrarea într-un nou climat, diferit și... străin.

Ei, românii de afară și acum, noi, cei de aici, avem, în fond, de rezolvat aceeași problemă: digerarea noii realități care se revărsă cu multiple nuanțe de similitudine peste toți. Vor exista învinși și învingători? Sau, pur și simplu, supraviețuitori?

Epic sau anecdotic, pe de o parte, cunoaștere de sine, pe de altă parte - iată ce se urmărește în toate aceste convorbiri cu români din diasporă.

patru clase nu știe să se poarte, dar e vina voastră, îi spuneam generalului, că nu l-ați educat destul de bine". Astea erau adevărurile cu care umblam, vă jur, și probabil că de aceea am și fost intangibil.

În fața unei asemenea inocențe probabil că n-au avut arme. Au disperat, au exasperat până într-o sfântă zi când a venit în Grădina Icoanei un colonel care mi-a dat pașaportul. "Dar, ce-i asta?" - l-am întrebat. "Păi, ai dreptate. Nu ai spus că trebuie să-l ai la dta? Uite, îl ai!". Iar eu l-am luat, l-am băgat în tașcă și am plecat la repetiții - nu fusesem scos din turneele de poezii pe care le făceam în țară.

Abia când am ajuns în Occident am realizat ce efect avuseseră relațiile cu ei - spălare de creier. Mă trezeau noaptea, din somn, ca să-mi amintească, amabil, că a doua zi am întâlnire la Securitate...

Există deci, mai multe categorii de emigranți. Sunt și cei care pleacă deliberat, cu un anumit scop (cu siguranță acela de a trăi mai bine) mă îndoiesc că alții au scopul de a se realiza pe plan spiritual, ca scriitori, artiști.

În ce mă privește, am fost aruncat dintr-o apă în altă apă. Iar mie personal mi-a folosit această schimbare de ape, trezindu-mă și dându-mi seama că trebuie să înot conștient. Înainte făceam parte dintr-o masă, minunată, și din acea zi am devenit un individ conștient.

? I.: Ce rol a jucat profesia dvs. când ați hotărât să emigrați?

V.M.: Eu am fost fascinat de film și am făcut toate meseriile de film posibile. Nefiind angajat într-un teatru (câci eram actor liber profesionist, după ce mi-am dat demisia în 1970) nu puteam să ajung un star, să fac carieră de film. Alții, din generația mea, cum ar fi Vladimir Găitan, mi-au luat-o înainte, din acest punct de vedere.

Revenind la gândurile mele, aveam două visuri: să navighez cu vele și să devin regizor. Legat de primul, am avut șansa nemaipomenită ca, împreună cu niște prieteni, să navigăm cu un vas de 20 tone pe Marea Neagră, timp de o lună. Fusesem la CC al UTC ca să obțin aprobare și vreau să spun că acest om, Ion Iliescu, ne-a dat ștampila. A mai durat până am obținut de la Securitate acceptul, dar l-am primit.

Ne împrietenisem cu grănicerii și vreau să spun că am fi putut să plecăm de 3 ori până la Istanbul, cu câte 20 de oameni la bord. Dar nu voiam să facem asta. Cine voia să plece?

Al doilea vis, regia, era irealizabil în România. M-am gândit atunci să-mi dau doctoratul în regie de film la Paris - așa visam atunci. Puteam să sper la așa ceva, pentru că erau alte vremuri. Era perioada când pe Ceaușescu eu îl consideram un iluminist, un tiran iluminist - ceea ce e bine pentru o țară. Dar să nu divagăm.

? I.: Deci aveți pașaportul în geantă. Cum a fost când ați plecat efectiv?

V.M.: Aici a fost altă poveste. Mă gândeam că voi sta vreo cinci ani la Paris, fac Academia de teatru și film și apoi mă întorc acasă și... "facem România țară mare mai departe". Când am ajuns acolo, am constatat că lumea liberă nu este chiar liberă. În țară credeam că e de ajuns să ieși din dobitocenia comunistă ca să dai de un paradis. Dincolo, m-am trezit în aceeași încălceală de opreliști, determinări și regulamente - numai că mai puțin penibile. Când le-am povestit la Academie ce vreau să fac, au răs

cu lacrimi. "Așa ceva n-am mai pomenit de la badea Cârțan, care a venit pe jos, desculț. D-ta nu știi că asta se face prin Ambasadă?" Eu nu știam.

Dar să spun cum am plecat efectiv din România. De când primisem pașaportul, cei de la Securitate mă mai slăbiseră. Aveam cu ei un contact chiar agreabil. Au înlocuit maiorii și coloneii cu o locotenentă drăguță, care avea un nume conspirativ "Lămâița", "Miorița" sau așa ceva. Și ea mi-a făcut un program cultural deosebit.

Cam la o lună după ce-am primit pașaportul, m-am hotărât totuși să fac și eu ceva pe lumea asta. Și mi-am luat bilet de tren până la Paris (via Timișoara). Tocmai în perioada aceea m-a sunat colonelul ca să mă întrebe: "Dar ce-i cu d-ta? Nu pleci? Pe unde pleci?" Am avut atunci instinctul de a minți. l-am răspuns că plec a patra zi, prin Borșa. Eram sigur că la mine în geamantan, la graniță se va găsi ceva suspect și că voi ajunge direct în pușcărie. Și, într-adevăr, mi-am luat de la Agenție încă un bilet pentru a patra zi, prin Borșa. Și-am plecat a doua zi. O fi fost numai o iluzie de-a mea, o fi fost adevărată chestia, nu știu. Dar am reușit să plec. Singur. Soția a intrat apoi în niște presiuni extraordinare din partea Securității: să divorțeze, să înțeleagă că sunt un dezaxat. De altfel, ea a și divorțat.

Ce mai vreau să spun este aceea că atunci când am realizat că la un moment dat aparatul de securitate nu este atât de... perfect, ci chiar penetrabil. Mi-a creat o altfel de frică și anume frica de mine însumi, de posibilitatea de a avea vreodată un gând serios. Acest aparat de oprire a avut un rol precis în psihicul nostru, adică ne-a dat niște alibiuri extraordinare. Atunci, s-a prăbușit un sistem de valori.

I.: Și v-ați realizat cele două dorințe?

V.M.: Nu. Lecția nemaipomenită pe care am primit-o atunci a fost aceea că nu lucrurile pe care ți le pui în cap, ci de care te ții cu dinții ani sau zeci de ani sunt cele mai importante - cum cred unii. Cel puțin la fel de important este să recunoști semnalele pe care ți le dă propria ta viață, să vezi unde te cheamă ea. Trebuie să te situezi undeva la mijloc, între ceea ce îți propui tu și reperele pe care ți le oferă realitatea. Tu poți refuza tot ce vine din realitate și să spui: "eu mi-am propus să" sau altă variantă, poți să te plimbi ca în pădure.

De când am plecat din România nu m-am urcat niciodată într-o barcă cu vele (au fost alte lucruri care m-au fascinat, mult mai imediate). Nu știu dacă a fost o pierdere foarte mare. Pe mine m-a pasionat însă jungla, transpunerea într-o lume care aici ne era interzisă, faptul că aveam o absolută autonomie a spiritului. Poate că de asta n-am făcut nici film, nici vele.

Am rămas totuși în televiziune și chestia asta m-a măgulit dându-mi impresia că mă realizez în meseria mea - și astfel eram puțin. Știam să fac de toate, în materie de televiziune, și ceilalți mă credeau nebun. Eu eram singur, fără obligații și astfel am avut șansa să mă joc puțin și să am tot felul de slujbe aventuroase.

Emigrația mi-a făcut și acest cadou: o perioadă de dezvoltare, când am trăit o multitudine de experiențe. M-am lovit, ca orice bărbat aflat pe drumul cunoașterii, care conștientizează, de frică. Am mai vorbit despre asta - ca primă lecție. Frica e ca o femeie, ca apa - mereu acolo, dar de fiecare dată în altă formă. Și această spaimă trebuie trăită în toată complexitatea ei ca să pășești mai departe.

**Interviu realizat de
Mirela IAMANDI**

Florian SÂNDULESCU

"La noi, în Canada, ca să fii bun canadian, trebuie să fii întâi bun român"

În provincia Ontario, pe "coasta de est", orașele se nasc unul dintr-altul - Hamilton, Kitchener, Waterloo, Toronto... În zonă trăiesc mai bine de zece mii de familii românești. Exilul a avut câteva "capitale". Hamilton e una din ele și, într-un fel, o soluție de referință, pentru că a reușit imposibilul: să-i unească pe cei răspândiți. Formula pare ciudată, dar acesta e adevărul: câțiva buni români au izbutit, acolo, unde părea cel mai greu.

Până a se fi născut "Câmpul Românesc", bisericile și catedralele din S.U.A. și Canada erau lăcașe de cult și locuri de întâlniri culturale ori chiar de afaceri, în sensul că, având ocazia de a se vedea la slujbe, botezuri, nunți sau înmormântări, românii, adunați de pe drumuri lungi, o dată - de două ori pe an, puneau lumea la cale. Lumea românească, desigur.

Există numeroase biserici românești peste Ocean. Trebuie să știm mai multe despre ele, pentru că în ele românii au aflat, când le-a fost mai greu, **Patria**: Sfântul Gheorghe din Southfield, Michigan, Sfânta Maria din Cleveland, Sfânta Treime din Youngstown, Ohio, Sfânta Cruce din Hermitage, Pennsylvania, Sfânta Maria din Chicago, Sfântul Gheorghe din Regina, Sfântul Ioan Botezătorul din Kitchener...

Câmpul Românesc e o mică moșie de douăzeci de hectare, la 15 km de Hamilton. Canada e o țară plină în păduri. În cele din vecinătatea orașelor descoperi tot felul de vile, case de vacanță, cluburi. Ideea unei capitale a intereselor de neam s-a ivit în 1957. Se spune că românii sunt dezbinăți, că au gena neunirii. De fapt,

Ce înseamnă a reuși

un fac-totum - adică administrator, electrician, organizator de spectacole și manager al unor întruniri cu caracter cultural și științific. El explică astfel politica Guvernului față de minorități: "La noi, în Canada, ca să fii bun canadian trebuie să fii întâi

Câmpul Românesc, o mică moșie, la 15 km de Hamilton

Preotul Dumitru Ichim (stânga) și Florian Sândulescu

românii din diaspora **au fost dezbiinați**, s-a urmărit sistematic învrăjbirea lor, au suportat cele mai perfide diversiuni. Totuși, cei care au văzut - cum se spune - ideea au găsit repede sprijin, atât la Guvernul canadian - care a dat 135 000 dolari și înlesniri pentru achiziționarea terenului - cât și la compatrioții din cele două continente.

Am adus în discuție sprijinul guvernului canadian deoarece despre "Câmpul Românesc" s-au spus și s-au scris o multime de minciuni, între care și acuza că ar fi tabăra de antrenament militar al legionarilor.

În Canada funcționează un Minister al Multiculturalismului. Canada e o țară de emigranți. Comunitățile sunt încurajate să-și cinstească tradițiile, să-și cultive ființa etnică. Florian Sândulescu, unul din bărbații care au muncit din greu la defrișarea terenului și la construcția clubului, a bisericiuței, a bazinului de înot, e și azi

bun român".

Ca să poată fi înțeles mai bine rostul unui complex cultural- sportiv românesc pe un tărâm atât de îndepărtat, e destul să spunem că, în ziua de 22 decembrie, 1989, la Câmp s-au strâns, venind de la mari distanțe, sute de oameni. Cei mai mulți știau drumul, pentru că petrecuseră în clubul de 400 de locuri - ori un revelion, ori un Paște. Își căsătoriseră copiii aici, își botezaseră nepoții, făcuseră la Câmp concedii ori week-end-uri. Pădure, râu cu pește, strand, un campus pentru rulote, căsuțe de vacanță, grădină și parc, sală de spectacole și de petreceri. Și, ca o încununare a interesului general, o bucătărie uriașă, unde se gătește sănătos și mult "ca la mama acasă". Cine muncеște? Aceiași oameni și alții noi, cine dorește și cine se întâmplă să petreacă un sfârșit de săptămână la iarbă verde.

Am fost în două rânduri la Câmpul Românesc, cu prilejul unor simpozioane - primul dedicat lui Nae Ionescu, celălalt situației politice și economice din țară: "ROMFEST". Am venit, ca mulți alții, greșit informat, ca să descopăr o lume civilizată, foarte preocupată de treburile zilei în România, universitari, oameni de afaceri, tineri și mai vârstnici, scriitori, gazetari, un public foarte amestecat dar cald, îndatoritor, puternic motivat afectiv. Cât de sentimental e românul, cât de atașat e tradiției se vede cel mai bine departe de patrie. Un fapt merită a fi reținut în aceste "capitale" ale românității, totul are un răspuns profund: și gestul de simpatie, și diversiunea de orice natură, și vorba în doi peri. Românii au deprins în Canada arta seriozității, integrarea a fost, aproape în toate cazurile, o epopee a redobândirii demnității, o luptă cu necunoscutul. Cei mai mulți spun că au plecat în căutarea unei vieți mai bune. Când discuția se adâncește, descoperi dureri secrete, pricini aspre, întâmplări teribile. Fiecare om are o istorie accentuată. Cine vrea să obțină încrederea diasporei nu are altă cale decât adevărul complet.

Când miile de români din Ontario au citit, în unele publicații sosite în țară, minciuna privind "tabăra militară de la Câmpul Românesc", au devenit deosebit de prudenți cu unii oaspeți. Cum își poate imagina o minte întreagă că Guvernul canadian subvenționează o grupare minoritară, dacă nu are garanții de moralitate și loialitate? Unii oameni vin la Câmp intoxicati, pur și simplu, cu idei și imagini fără nici o legătură cu realitatea. Orașul Hamilton e "plămânul de oțel" al Canadei. Ne-am putea închipui, cu ce știm noi că sunt Reșița sau Copșa Mică, o urbe înecată în fum și zgură. Eroare. Nici în zona industrială nu-ți dai seama că te afli lângă o oțelărie - atât de curate sunt străzile și atât de verde e gazonul!

Un fapt trebuie încă menționat: românimea din diaspora are un acut sentiment anticomunist. Acest sentiment e adesea vehement și de el trebuie să ținem seama dacă vrem într-adevăr să ne reîntregim neamul cu milioanele de compatrioți risipiți pe toate cele cinci continente. Cei mai mulți sunt "exilați", nu "emigranți". E o distincție esențială. Cine ignoră "capitalele" românismului ignoră o realitate excepțională, și anume că români nu sunt doar cele 22 de milioane recensate în țară, ci și celelalte 8 sau 10, câte vor fi fiind în afara granițelor ei. Aproape încă o țară!

Tudor OCTAVIAN

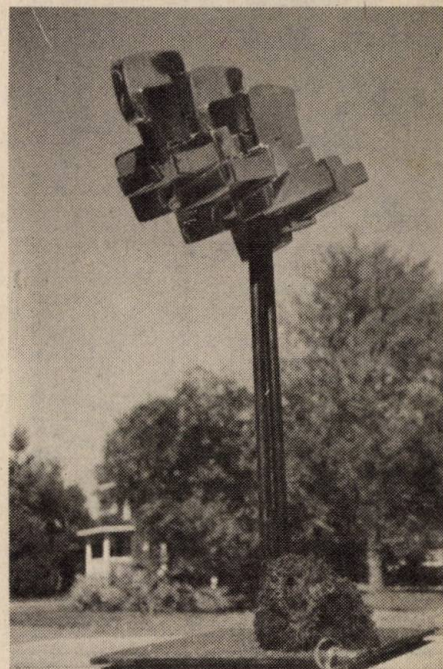
Unul dintre artiștii care a rămas artist. Sculptorul Octavian OLARIU (Montréal)

Când se vorbește despre reușitele unor artiști plastici în alte lumi, decât aceea de unde au plecat, în discuție revin puține nume, deși - dacă e să considerăm statistica lui Ionel Jianou, care, în enciclopedia "Les artistes Roumains en Occident", apreciază numărul acestora la peste 2 000 - prezența lor ar trebui să impresioneze. Mai întâi pentru că școala pe care au făcut-o, la București și Cluj, e temeinică, apoi pentru că mari pictori, sculptori și graficieni, români sau plecați din România, au acreditat calitatea talentului de plastician la români.

Învățământul artistic la noi e, într-adevăr, remarcabil, dar numai pe culoare clasice. Majoritatea artiștilor stabiliți în Occident au descoperit că priceperile lor trebuie remodelate, pentru a răspunde altor cerințe și, mai ales, că există un sistem de promovare a valorii complet diferit decât cel pe care-l abandonam.

Octavian Olariu a plecat din țară în urmă cu mai bine de zece ani, după ce își construise o excepțională reputație de sculptor în lemn. Și nu oricum, ci în temeiul unei ingeniozități ideatice, care-l detașa chiar și în context european. Dovadă că marele colecționar italian de sculptură în lemn Marco Fantoni l-a invitat în două rânduri în Italia, pentru a expune și a-și dezvolta ideile.

Născut în 1931, la Bretea-Mureșana, județul Hunedoara, Octavian Olariu a studiat Belle-Artele în condiții foarte grele, a trebuit să facă mai multe munci, iar cariera i-a fost marcată de o biografie de familie încărcată. Să spunem lucrurilor pe nume: un artist, oricât de remarcabil era, nu avea nici o șansă de a se realiza complet, dar

șansele lui erau și mai reduse dacă părinții suferiseră condamnări din cauze politice. Ca mulți alți plasticieni, Octavian Olariu a pornit spre alte zări având clar conștiința barierelor pe care trebuia să le depășească acasă. Or, mai bine zis, care-i închideau anume porți și nu din cele mici.

Condiția sa de om capabil să ia mereu viața de la capăt l-a salvat fiindcă un sculptor în lemn are și mai puține speranțe într-o realizare majoră. Cauza e paradoxală: Canada e patria lemnului. Ce e prea mult naște reacții ciudate.

L-am vizitat pe Octavian Olariu, la Montréal, unde s-a stabilit, unde are, după ani dificili, o casă și un atelier, o situație - cum se zice, când vrem să lămurim repede lucrurile - un loc în primele rânduri ale sculptorilor care contează aici. Câteva publicații importante de artă au subliniat contribuția lui Octavian Olariu la statuarea, în zonă, a sculpturii în metal și meritele sale artistice. Fiindcă lumea în care a ajuns și pe care o trăiește ca sculptor și nimic altceva e foarte pragmatică, nu e lipsit de interes detaliul că, într-o metropolă cu trei milioane de locuitori, Olariu intră în topul primilor treizeci de artiști plastici marcanți. El a creat, cu sponsorizare publică, mai multe opere în oțel sudat, dar n-ar fi izbutit să se integreze dacă nu urma un drum aparent modest: s-a făcut remarcat mai întâi în comunitatea, restrânsă a artiștilor - lucrând cu ei dar, faptul trebuie reținut, și pentru ei. A insistat nu ca sculptor, ci ca meseriaș de artă, ca

*Sculptorul
Octavian Olariu,
un român din Montréal*

sudor și om de meșteșug după care a obținut comenzi. Adevărul e că Octavian Olariu are o psihologie de luptător, ceea ce nu-i puțin. Numeroși artiști români au abandonat activitatea creatoare, în locurile unde s-au stabilit, deoarece - trebuie să facă față unor presiuni cotidiene, trebuind să învețe un nou mod de viață și de câștig - n-au fost destul de tari ca să considere corect, în datele reale competiția artistică. Buni în țară, complet necunoscuți în străinătate, artiștii plastici n-au avut puterea să ia totul de la capăt, în alte coordonate. La cincizeci de ani, cât împlinea când a ajuns la Montreal, Octavian Olariu nu avea de ales: ori cufundare în anonimat, ori sculptură, cu orice preț. Prețul n-a fost mic, iar dacă Olariu trăiește acum ca sculptor, pe propriile-i picioare, din sculptură, e și pentru că Ancuța, soția sa, e de asemenea o fire de luptător. E unul din români care au reușit să fie și la Montreal avocat, după ce câțiva ani a făcut tot felul de munci și nu din cele mai stimulatoare pentru inteligența activă și generoasă.

Am văzut câteva din lucrările lui Olariu, în locuri de interes general, i-am văzut atelierul, i-am cunoscut prietenii și, ce-i mai important, am parcurs, din nou, ca în tinerețe, lecția care ne învață că arta e o chestiune de credință. Știam acest lucru, dar trebuie, din când în când, să ți se confirme viața și credințele prin alte vieți. Exemplul lui Olariu e tonic.

Tudor OCTAVIAN

Eu cred...

Convorbire cu senatorul F.S.N. Cristian DUMITRESCU

— Ce șanse are diaspora românească de a deveni un adevărat lobby românesc?

— Din perspectiva unei actualități stricte, este nevoie de o dublă abordare, înțelegând prin diasporă românii care trăiesc în străinătate, naturalizați în țările respective nu și cei care trăiesc în Republica Moldova sau în Ucraina.

Din acest punct de vedere, diaspora trebuie abordată mai întâi pentru a demonta suspiciunile și a-i recâștiga încrederea. Căci există rețineri față de România și cine nu recunoaște acest lucru nu este un om realist. Statul comunist, partidul, puterea comunistă au dus o politică foarte clară de dezbinare, de neîncredere în ce privește diaspora, ceea ce a făcut ca ea să nu mai reprezinte una dintre forțele politico-diplomatice de mare rezonanță în lumea europeană și internațională, cum era în perioada interbelică. Diaspora a căpătat astăzi conotații care, din perspectiva interesului românesc, sunt negative.

Deci prima etapă este lupta pentru a recâștiga încrederea acestei diaspore în România.

— Ce ar trebui să se întreprindă concret în acest sens?

— După ce s-a dus această politică de învrăjpire a românilor aflați în străinătate, ar trebui ca, astăzi, instituțiile democratice din România să capete conținut real. Pe de altă parte este necesar un plan de acțiuni concrete care nu este bine să fie lăsate nici la voia întâmplării, nici la îndemâna unui Departament de strategie a imaginii, ci trebuie să facă parte din politica de relații internaționale.

— Cum pot fi atrași românii din diaspora spre România?

— Trebuie să plecăm de la percepția celor care trăiesc într-o lume democratică asupra instituțiilor care se înfiripă aici. Modul de a-i apropia de România este, indubitabil, interesul economic. Pentru că foarte mulți români aflați în străinătate au reușite financiare, chiar dacă nu sunt chiar personalități în acest domeniu. Ei ar putea să se reîntoarcă măcar sub această formă, în țara din care provin, adică să investească în România. Există, în plus, în afara elementului economic și unul subiectiv, profund uman.

Dar pentru aceasta trebuie să existe o interacție foarte corectă. Iar acești oameni să fie primiți atunci când vin să investească la fel ca în orice altă țară în care fac afaceri, cu toată curtoazia și solitudinea.

— Aveți impresia că acest lucru nu s-a întâmplat până acum în România?

— Din cunoștințele pe care le am și din reacțiile pe care le au românii din diasporă, noi nu am dat acest semnal deși unele organizații sau instituții ale statului au făcut eforturi. Ar trebui să existe o agenție specializată care să nu țină neapărat de Ministerul de Externe sau de Ministerul Comerțului și Turismului, ci să fie o agenție specializată cu capital de stat și privat pentru că oamenii privesc cu o anumită suspiciune organele puterii. Această agenție va trebui să știe să-i primească, să le expună planul de investiții, să le dea soluții și să le dea posibilitatea de a investi, inclusiv în afaceri imobiliare.

— Problema e dacă permite legislația noastră asemenea stimulente...

— Deși există o reticentă conservatoare de stopare, cred că rațiunea va triumfa totuși. Nu văd de ce un român bogat care are o proprietate în Canada, deși locuiește în Europa, să nu poată avea o casă și în România. Apoi, toți acești oameni vor promova imaginea țării noastre în străinătate. Am cunoscut la Paris o doamnă Nițesco care lucra în domeniul public relations pentru firma japoneză Yamaha. Această doamnă a ajutat foarte mult (mi-amintesc, ca exemplu, Muzeul Țăranului Român). Ce înseamnă acest lucru? Faptul că această persoană, folosind poziția pe care o deține, promovează imaginea României.

— Ce măsuri trebuie luate ca acest fenomen să devină de anvergură, să nu se mai reducă la câteva cazuri izolate?

— Acesta nu este un fenomen care se poate instituționaliza - depinde de modul în care îl receptează fiecare persoană. Ideea este însă, ca la nivel macro, să difuzezi cât mai multe semnale. Cum fac francezii, cu programele lor de francophonie... Nu la acest nivel, dar în mod asemănător. Mă gândesc însă și la alt lucru, pe care am să-l transform într-o inițiativă parlamentară. Există, în Franța, instituția senatorului care îi reprezintă pe francezii din alte țări; astfel, comunitățile de francezi din străinătate își numesc un senator pe baza unui principiu electiv. Și noi am putea avea ceva asemănător pentru comunitățile de români. Sigur, este de studiat... A trimite ansambluri de dansuri populare, a difuza presa, a cumpăra pentru propagandă pagini din reviste internaționale de mare tiraj nu este totul.

Trebuie să depășim această etapă dacă dorim să avem relații privilegiate cu diaspora, așa cum au majoritatea țărilor. Aceste comunități joacă un rol din ce în ce mai important în chiar țările unde ființează, devenind adevărate grupuri de opinie.

— Revenind acum la prima întrebare, din datele pe care le dețineți, credeți că există șanse ca diaspora să joace un rol important (ca grupuri de presiune) în organizațiile internaționale?

— România nu dispune de asemenea persoane, foarte influente, din câte știu. Am cunoscut însă un senator din Franța căsătorit cu o româncă care era foarte interesat de țara noastră. Dar lobby de acest fel se poate face și cu bani - eu cred că este important să se acționeze la orice nivel, nu numai la cel avocat de dvs. Trebuie deci eliminat acest hiatus dintre românii din afară și cei de aici.

Mai există și alt aspect: faptul că realitatea este fetișizată atunci când se face propagandă. Ideea e că trebuie să existe realitățile despre care se vorbește.

Mirela IAMANDI

(În numărul viitor, pe această temă, o discuție cu deputatul independent Petru Burcă)

SARAJEVO

In amalgamul de inițiative, opinii și soluții privind războiul din Bosnia-Herțegovina a apărut de curând un proaspăt element ce ar trebui să joace rolul de liant între mai vechi și mai noi încercări de a face față unei situații din ce în ce mai complexe și mai greu solvabile. Așadar decii, miniștrii de externe ai Statelor Unite ale Americii, Marii Britanii, Franței, Rusiei și Spaniei au decis că este nevoie de un nou plan, numit de această dată "de acțiune". Formulei elaborate la Washington i s-au găsit imediat susținători și, bineînțeles, adversari înversunați. Astfel, președintele Bill Clinton, deseori criticat pentru poziția ambiguă adoptată cu privire la conflictul bosniac, s-a grăbit să califice noua inițiativă drept "un pas spre sfârșitul masacrelor și al epurării etnice", precizând însă că SUA vor face în continuare presiuni pentru o reglementare politică care să ofere un teritoriu rezonabil musulmanilor. Adoptarea planului comun de acțiune, pe care unii îl văd "ca un cadru, o infrastructură" a proiectului Vance-Owen, i-a făcut pe mulți analiști politici să aprecieze inițiativa Moscovei privind Bosnia ca o implicare mai largă a Rusiei pe avanscena politicii internaționale, pe fundalul cedării americane în fața opțiunii europene.

În orice caz, noua variantă în schițarea căreia s-au regăsit puncte propuse de Rusia și Franța a găsit, cum era de așteptat, ecou în tabăra sârbilor bosniaci, care prin glasul liderului lor au apreciat planul nou-adoptat ca fiind "mai realist și mai just". Angajându-se să respecte "zonele de securitate" prevăzute, Radovan Karadžić nu a omis să adauge că "suveranitatea sârbilor din Bosnia trebuie respectată", dar că "litigiile teritoriale trebuie examinate și rezolvate fie prin schimburi teritoriale, fie prin/o retragere din anumite zone ale părții care nu are drepturi asupra acestora". În acest fel, "războiul ar putea lua sfârșit foarte repede", a conchis el după întâlnirea cu emisarul special al președintelui Boris Eltin, Vitali Ciurkin. Din declarațiile lui Karadžić nu reiese însă la fel de limpede cât de multe concesii ar fi dispusă să facă partea sârbă care în urma unui an de lupte deține aproximativ 70 la sută din teritoriul Bosniei-Herțegovina și nici termenul de retragere a trupelor din zonele ocupate.

La rândul său, fără a diminua importanța documentului de la Washington (pe care l-a calificat ca "un pas semnificativ în procesul de pace și de oprire a războiului din Bosnia") președintele Iugoslaviei, Dobrica Ciosici, a scos în evidență și unele aspecte negative ale planului. Obiecțiile Belgradului țin în primul rând de condiționarea aplicării sancțiunilor asupra Serbiei și Muntenegrului de retragerea trupelor sârbilor bosniaci din teritoriile ocupate prin forță. Pe de altă parte, șeful statului iugoslav a apreciat drept superfluă trimiterea de observatori la frontiera țării sale cu Bosnia "deoarece noi ne ținem promi-

Bătălia planurilor

siunile și am redus ajutoarele către sârbii din fostă republică a RSFI", adăugând că, dacă dorește, comunitatea internațională poate controla granița dinspre Bosnia, dar nu de partea iugoslavă. În ceea ce privește amplasarea forțelor internaționale în Macedonia și Kosovo, președintele Ciosici s-a declarat categoric împotriva, opinând că "asupra Macedoniei nu planează nici un pericol din partea Serbiei", iar în Kosovo există deja observatori ai CSCE.

Cum era de așteptat, după regulile oricărui război ce se respectă, adversarii sârbilor, musulmanii bosniaci, au declarat drept inacceptabilă noua inițiativă americană-europeană, arătând că ea implică plasarea conaționalilor lor "în rezervații". Organizația Conferinței Islamice (OCI), care grupează 31 de țări, ca și guvernul de la Sarajevo sunt de părere că noul plan legitimează în fapt agresiunea sârbă în Bosnia prin faptul că nu prevede nici o măsură vizând retragerea sârbilor din zonele ocupate, cedând astfel asupra unor aspecte din mult-discutatul proiect Vance-Owen, semnat atât de musulmani cât și de croați.

Criticând aspru noua inițiativă, președintele și secretarul general al OCI au prezentat, la rândul lor, un plan în opt puncte prin care se solicită ridicarea embargoului asupra livrărilor de arme, folosirea forței împotriva artileriei sârbe, trimiterea de trupe din țări islamice în componența forțelor FORPRONU, reîntoarcerea refugiaților.

Indiferent de reacțiile pro și contra cu privire la noua strategie comună de abordare a conflictului bosniac, Consiliul de Securitate al ONU a votat instituirea unui tribunal internațional al cărui unic scop constă în judecarea persoanelor responsabile de grave violări ale drepturilor omului recunoscute pe plan internațional, comise pe teritoriul fostei Iugoslavii între 1 ianuarie 1991 și o dată ce va fi stabilită de Consiliu după restabilirea păcii. Curtea, formată din 11 judecători, va avea sediul la Haga și va fi primul organism de acest fel după cele instituite de aliați după cel de-al doilea război mondial la Nurenberg și Tokio. "Scepticii, inclusiv criminalii de război, care iau în derădere acest tribunal, afirmând că este lipsit de putere din cauză că acuzații se pot sustrage arestării, nu ar trebui să fie atât de siguri de ei. Aflați în detenție sau nu, suspectii pot deveni adevărați paria internaționali...și vor fi pentru toată viața prizonieri pe teritoriul propriilor lor țări", a avertizat ambasadorul american la ONU.

Ioana BĂRBULESCU

Prevederile planului comun de acțiune

1. **Asistență umanitară:** Vom continua să furnizăm ajutor umanitar locuitorilor Bosniei-Herțegovina și vom insista ca toate părțile să permită trecerea liberă a ajutorului umanitar.

2. **Sancțiuni:** Sancțiunile economice impuse Serbiei și Muntenegrului de Consiliul de Securitate al Națiunilor Unite trebuie să fie aplicate cu rigurozitate de către toți membrii ONU până când vor fi îndeplinite condițiile necesare ridicării lor, condiții stabilite de Rezoluția 820 a Consiliului de Securitate, inclusiv retragerea trupelor sârbilor bosniaci din teritoriile ocupate prin forță.

3. **Închiderea frontierelor:** Reținem promisiunea autorităților de la Belgrad de a închide frontierele cu Bosnia-Herțegovina pentru a face presiuni asupra sârbilor bosniaci în vederea acceptării planului de pace.

4. **Zone de securitate:** Conceptul de "zone de securitate" în Bosnia-Herțegovina, așa cum au propus Franța și alții, ar putea aduce o contribuție valoroasă. Vom acționa pentru a asigura adoptarea noului rezoluții a Consiliului de Securitate, aflată în prezent în discuție.

5. **Zona de excludere aeriană:** Zona de excludere aeriană ar trebui să continue să fie aplicată în Bosnia.

6. **Tribunalul pentru crime de război:** Sprijinim înființarea rapidă a Tribunalului pentru crime de război, astfel încât cei vinovați de atrocități să fie aduși în fața justiției.

7. **Pace durabilă:** O pace durabilă poate fi instaurată numai printr-o soluționare negociată în Bosnia-Herțegovina prin dezvoltarea procesului Vance-Owen și prin cooperare și eforturi intensificate pe plan internațional. Franța, Rusia, Spania, Marea Britanie și SUA vor asista și vor participa activ într-un proces politic continuu în acest scop. În măsura în care părțile decid să aplice prompt prevederile planului Vance-Owen asupra cărora au fost de acord reciproc, acest lucru va fi încurajat.

Planul mai cuprinde și alte puncte, dintre care unul se referă la situația din centrul Bosniei-Herțegovina, și anume la luptele dintre forțele croate și cele musulmane. Alt punct al planului se referă la fosta republică iugoslavă a Macedoniei, afirmându-se că o agresiune împotriva acestora ar avea consecințe grave. În ce privește Kosovo, planul se pronunță pentru sporirea aici a prezenței observatorilor internaționali, subliniindu-se că, în pofida respingerii de către părțile semnatare ale planului a declarațiilor de independență în provincie, trebuie respectate cu strictețe standardele internaționale în domeniul drepturilor omului.

MADRID

Și trandafirul spaniol se poate scutura

Se pare că ultimul bastion al socialismului într-o Europă conservatoare își trăiește cele din urmă clipe și, după Italia și Franța, a venit rândul Spaniei să schimbe partidul socialist de guvernământ.

Partidul Socialist Muncitoresc Spaniol a atins nivelul limită al declinului său și, pentru prima oară în decurs de 11 ani, el nu are certitudinea că va câștiga alegerile legislative, convocate anticipat de premierul Felipe Gonzalez.

Copleșit de recesiunea economică, scandalurile de corupție și divizările profunde din partidul său, Gonzalez a fost nevoit să încalce promisiunea făcută în repetate rânduri că va duce până la capăt perioada legislativă. "Este o încercare de a atenua dezbaterile politice din Spania și de a conferi noului guvern un mandat pentru a aplica politica economică de care țara are nevoie într-un climat mai sobru" - a declarat el.

În realitate, liderul PSMS a făcut o ultimă încercare de a-și salva partidul, care este în curs de a pierde "bătălia pentru opinia publică" - după cum afirma un membru al opoziției.

Campania electorală, care a început oficial la 20 mai, a durat 15 zile și a fost cea mai scurtă campanie electorală de la restabilirea, în 1977, a democrației în Spania. Ea a fost, însă, precedată de o campanie electorală neoficială care a demarat în 12 aprilie, imediat după ce Felipe Gonzalez a anunțat alegerile anticipate. Sistemul parlamentar spaniol prevede că partidul care obține majoritatea absolută în Camera inferioară - Congresul - are dreptul de a desemna primul ministru și de a forma guvernul.

Gonzalez, care se află la putere din 2 decembrie 1982, va încerca pentru a patra oară consecutiv să câștige împreună cu partidul său majoritatea parlamentară. Ceea ce va fi foarte greu, cu toată experiența și farmecul său personal, pentru că recesiunea economică și acuzațiile de corupție (s-au făcut afirmații că PSMS a primit 1 miliard peseta = 8,16 milioane dolari sub formă de fonduri ilegale la sfârșitul anilor '80) cărora nu li s-a dat un răspuns satisfăcător au subminat sprijinul popular acordat socialiștilor, care, în urmă cu patru ani, câștigau pentru a treia oară consecutiv alegerile, lipsindu-le doar un loc pentru a deține majoritatea absolută. Socialiștii au suferit o lovitură puter-

Premierul spaniol, Felipe Gonzalez, lider al PSMS, în campanie electorală pentru alegerile legislative din 6 iunie

nică, la jumătatea lunii mai, când au fost obligați să devalorizeze peseta, pentru a treia oară într-un interval de opt luni, cedând presiunii neîndurătoare a pieței. Lovitura a survenit exact în perioada în care partidul începea să câștige terenul pierdut în favoarea Partidului Popular, partid de centru-dreapta cu care, practic, PSMS își duce lupta electorală.

Partidul Popular (PP), condus de avocatul Jose Maria Aznar, în vârstă de 40 de ani, are posibilitatea de a exploata cea mai reală șansă de succes electoral pe care a avuta-o într-un deceniu de opoziție. În opinia lui Aznar, PSMS este partidul corupției și al eșecului economic, iar un vot pentru socialiști ar însemna un vot în favoarea conservatorismului și a paraliziei în fața problemelor economice, între care se numără șomajul al cărui procent se ridică la 21,74 la sută (cea mai înaltă rată din țările CEE), un uriaș deficit bugetar, inflația crescândă și o industrie necompetitivă.

Recentele sondaje de opinie situează Partidul Popular, practic, la același nivel cu PSMS, unele sondaje acordându-i chiar un procent sau două în plus față de partidul de guvernământ. Astfel, potrivit

sondajului realizat la cererea ziarului "El Mundo", PP ar obține 35,2 la sută din voturi, iar PSMS, 34 la sută. Un alt sondaj, efectuat la cererea ziarului basc "El Correo Espanol - El Pueblo Vasco", arată că PP va obține 21,5 la sută din voturi, iar PSMS 19,9 la sută, precizându-se că aproximativ 6 milioane dintre cei 30 de milioane de votanți sunt încă nehotărâți cu cine să voteze.

De fapt, nici unul dintre cele două partide, se pare, că nu va putea câștiga o majoritate parlamentară clară, ceea ce înseamnă că nici unul nu va putea guverna decât într-o coaliție cu unul sau mai multe partide mai mici din Congres.

Sondajele de opinie arată că echilibrul puterii în Congres va fi împărțit între Stânga Unificată (SU - creditată cu 12,6 la sută din voturi) - coaliție condusă de liderul partidului comunist Julio Anguita, partidul catalan Convergența și Unitatea și Partidul Naționalist Basc. Primul partid, Stânga Unificată, declară că este pregătit pentru guvernare, dar nu alături de partidul socialist despre care afirmă că a abandonat stânga, sondajele însă relevând că un pact PSMS-SU este cel mai agreat de alegători.

Partidele naționaliste catalan și basc, ce insistă pentru o mai mare autonomie a regiunilor lor, pretind că nu sunt interesate să facă parte din guvernul de la Madrid, dar știu că pot fi elemente cheie în formarea unei administrații viabile după 6 iunie, pentru că oricare partid care va voi să formeze guvernul va avea nevoie de colaborarea lor.

Un total de 92 de partide, reprezentând toate culorile politice - roșu, albastru și verde - au prezentat candidați pentru Camera inferioară, Congresul, cu 350 de locuri, în cadrul unui sistem de vot bazat pe reprezentarea proporțională, dar dintre acestea doar câteva au șanse de reușită.

Unele partide au inclus pe liste și candidați independenți, cu priză la alegători, cum ar fi de exemplu cântăreții de operă Alfredo Kraus și Monserrat Caballe, președintele clubului de fotbal Atletico Madrid, Jesus Gil, sau Mimona Mohammed Haddu, a doua pe listele socialiștilor, care are mari șanse să devină prima femeie de origine musulmană din forul legislativ.

Oricum, după toate probabilitățile, PSMS, nu mai are puterea să câștige o poziție parlamentară majoritară și își va pierde astfel poziția prioritară în stat. Felipe Gonzalez (51 de ani) a recunoscut că oboseala manifestată de echipa sa guvernamentală după un deceniu de putere, precum și saturația alegătorilor de a vedea aceleași vechi fețe vor contribui la căderea PSMS.

Ileana IORDACHE

KIEV

Președintele ucrainean Leonid Kravciuk pare hotărât să urmeze exemplul confratelui său de la Moscova, Boris Elțin, înfruntând parlamentul dominat de comuniști pentru a-și asigura puteri extinse în domeniul economic. Fie pentru el însuși, fie pentru guvernul condus de Leonid Kucima. Starea deplorabilă a economiei ucrainene - și mai deteriorată decât cea rusească - justifică pe deplin o asemenea inițiativă. Contextul politic în care evoluează dl Kravciuk este, însă, sensibil diferit de cel de la Kremlin. Desigur, opoziția parla-

"Modelul Elțin" pus la încercare

mentară (majoritară!) de la Kiev nu este atât de agresivă, chiar dacă și aici partidul comunist a renăscut din cenușa sovietică. Președintele ucrainean îi lipsea, însă, un element de care dl Elțin beneficiază din plin: sprijinul occidental. Destui analiști vest-europeni se arată neîncredători în liderii ucraineni - cu dl Kravciuk în frunte - considerându-i nu atât reformatori autentici, cât foști activiști trecuți de la comunism la naționalism doar din dorința de a rămâne la putere. O judecată atât de severă, reflectată, de pildă, de ziarul londonez *Times*, își poate afla temei în ritmul lent al reformelor ucrainene. Ca și în întârzierea parlamentului de la Kiev de a ratifica tratatul START - 1, subiect foarte sensibil pentru occidentali. Fără îndoială, Ucraina nu are ambiții de a deveni o putere nucleară, ci dorește doar să obțină, în schimbul dezarmării sale, un preț cât mai bun, pe care până de curând nimeni nu era dispus să i-l dea.

Iată însă că, pe acest plan, situația s-a schimbat întrucâtva. Sosit la Kiev împreună cu o substanțială delegație a Administrației americane, trimisul președintelui Clinton în CSI, Strobe Talbott, a declarat că dorește să întoarcă "o nouă pagină" în relațiile dintre cele două state. Ceea ce înseamnă, în esență, promisiunea unui ajutor mai important din partea SUA. Nu numai pentru distrugerea armelor nucleare (dl Kravciuk angajându-se, în schimb, să obțină ratificarea tra-

Premierul Kucima (stânga) și președintele Kravciuk: aliați sau concurenți ?

tatelor în cauză), ci și pentru programul ucrainean de privatizare. În plus, SUA ar putea încerca să servească drept mediator sau, cum a spus dl Talbott, "facilitator" în relațiile dintre Ucraina și Rusia - asigurându-și, astfel, o nouă și neașteptată poziție în răsăritul continentului.

Poate nu chiar întâmplător, la mai puțin de zece zile după vizita dlui Talbott, președintele Kravciuk și primul ministru au pus cărțile pe masa parlamentului, solicitând extinderea prerogativelor executivului. Au făcut-o, însă, într-un mod cam confuz, fără să fie clar dacă între ei exista o înțelegere (chiar secretă) sau dacă, dimpotrivă, fiecare acționa pe cont propriu. "Ei nu sunt din aceeași lume", remarca un expert local, "Kravciuk provine din aparatul partidului, în timp ce Kucima este un industriaș". Oricum, este vorba de lumi apropiate. Pentru început, premierul Kucima a făcut bilanțul celor șapte luni de când se află în funcție. El a apreciat că, deși cabinetul abia acum se pune pe picioare, se pot observa totuși unele semne de redresare a economiei. Ar fi vorba, a adăugat, prudent, domnia sa, mai mult de o încetinire a declinului. (Realitatea cifrelor este ceva mai severă: în primele trei luni ale anului, inflația a fost

de 170 la sută, iar moneda națională provizorie, karbovanețul, s-a prăbușit până la cursul de 3000 pentru un dolar. Salariul mediu lunar este de 24000 karbovaneți). În concluzie, pentru a proceda cu mai multă hotărâre la reforme, dl Kucima a cerut ca parlamentul să renunțe la anumite prerogative legislative și să acorde guvernului puteri sporite în politica economică și în special controlul asupra Băncii Naționale și Fondului Proprietății de Stat.

Formularea cererilor ne poate părea și nouă familiară, dar motivațiile sunt diferite. Băncile comerciale, care ar trebui să fie controlate de Banca Națională, favorizează, potrivit primului ministru, evaziunea fiscală a întreprinderilor de stat. Iar Fondul Proprietății este răspunzător pentru rămânerea în urmă a privatizării (doar 1 la sută din locuințele de stat au fost vândute locatarilor!) care ar fi trebuit să aducă venituri la buget. Guvernul, a continuat dl Kucima, are intenția să ducă o politică fiscală și valutară strictă și să promoveze exporturile. Pentru aceasta avea nevoie de împuternicirea parlamentului. Deputații, cărora premierul le evocase, mai de mult, spectrul unei "legi marțiale economice", n-au arătat, în general, ostilitate față de propunerile sale.

A urmat, a doua zi, mesajul despre starea națiunii" al președintelui Kravciuk, care a cerut, și el, "controlul și conducerea directă a cabinetului de miniștri" și dreptul de a emite decrete cu putere de lege în domeniul economic. Aceste prerogative urmau să-i fie acordate lui însuși, și nu primului ministru, care, de altfel, și-a anunțat de îndată demisia, arătând că deși susține sistemul prezidențial propus de dl Kravciuk, nu-și mai găsește locul în el: "nu vreau să fiu șeful unui guvern fără putere". În final, el s-a pronunțat în favoarea cererilor președintelui. La rândul său, însă, dl Kravciuk a subliniat că nu dorea demisia guvernului, pe care continua să-l sprijine, ci doar adoptarea unei decizii tranșante... Pe care, dezorientați de toate aceste surprize, deputații au amânat-o. Ei au respins demisia primului ministru, dar controlul asupra economiei și l-au asumat, deocamdată, ei înșiși, ceea ce nu i-a încântat pe membrii cei mai reformatori ai cabinetului. După viitoarea sesiune a parlamentului, programată pentru 1 iunie, s-ar putea întâmpla orice, chiar și o dizolvare a forului legislativ, urmată de alegeri anticipate. Președintele Kravciuk, acuzând parlamentul că "s-a lăsat antrenat în jocuri politice" și n-a mai dat nici o lege importantă în ultimele luni, și-a rezervat - urmând "modelul Elțin" - dreptul de "a face apel la popor".

Provocată sau nu, criza politică poate fi un mijloc de a clarifica situația și de a da un impuls reformelor - în ritmul poate nu neapărat dorit de dl Kravciuk dar impus de starea economiei. Declanșarea ei coincide, însă, cu noi elemente de tensiune în relațiile cu Rusia. În ciuda dorinței declarate de construire a unei uniuni economice - sau poate, dimpotrivă, în contextul ei - guvernul de la Moscova a făcut aliaților din CSI o surpriză neplăcută, anunțându-i că vor trebui să plătească, pe viitor, combustibilul rusesc cu prețurile pieței mondiale. Ucraina va fi printre cele mai greu lovite, putându-se aștepta la un

Lumea în evenimente

nou val de creștere a prețurilor. Replica parlamentului din Kiev pare, în ochii reformatorilor, și mai periculoasă: s-a decretat creșterea imediată a salariilor și pensiilor, prin emiterea a cca 2000 miliarde (!) karbovaneti fără acoperire. "Acest volum nebunesc de bani nu poate duce decât la distrugerea totală a pieței de consum", s-a indignat ministrul reformei economice, Viktor Pinzenik. "Chiar și omul

obișnuit înțelege că nu poate fi protejat cu bucățele de hârtie".

Economia ucraineană pare în-adevăr să aibă nevoie de o mână fermă care să-i preia comanda - și cu cât mai repede, cu atât mai bine. Chiar dacă pentru aceasta ar fi nevoie - ca și la Moscova - de măsuri mai drastice, dar mai eficiente.

Alexandru ANTONESCU

RELAȚIILE GERMANO - CEHE

Vizita de la sfârșitul lunii aprilie a președintelui ceh, Vaclav Havel, în Germania se înscrie în contextul tendințelor de integrare europeană, urmărite cu asiduitate de Republica Cehă, dar și în cel al continuării procesului de apropiere dintre cele două țări, de eliminare a obstacolelor care mai stau în calea unei împăcări definitive.

Desigur, amintirile celui de-al doilea război mondial, suferințele poporului ceh în timpul ocupației germane, Lidice, deportările și exterminările cu greu pot fi date uitării. Tratatul de prietenie, cooperare și bună vecinătate încheiat între Germania și Cehoslovacia la 27 februarie 1992 a însemnat un mare pas în îmbunătățirea relațiilor bilaterale, în eliminarea suspiciunilor, dar, potrivit ambelor părți, nu a soluționat toate problemele.

Un tratat criticat

Încheierea tratatului a fost precedată de o lungă perioadă de negocieri dificile, existând chiar momente când finalizarea ei era pusă sub semnul întrebării. Cu compromisuri și omisiuni de ambele părți, cu dezbateri vehemente în cele două parlamente și proteste ale partidelor politice din Cehoslovacia, și Germania cu organizarea chiar a unor demonstrații la Praga, tratatul a fost până la urmă semnat și ratificat.

Principala critică adusă de opinia cehoslovacă a fost că, deși tratatul recunoaște nul și neavenit acordul de la München și faptul că din 1918 statul cehoslovac nu și-a încetat existența, acordul nu a fost declarat "nul ab initio". În ce privește partea germană, s-a arătat că deși alături de alungarea cehilor de către germani din teritoriile de graniță ale Boemiei și Moraviei figurează, pentru prima dată, într-un document oficial expulzarea în perioada postbelică a germanilor din Sudeți, tratatul nu include eventualitatea despăgubirii acestora din urmă. Nu trebuie uitată însă două importante articole ale tratatului care formează o bază solidă pentru viitoarele convorbiri și completări ale acestuia: articolul 2 în care se arată că părțile confirmă frontierele existente între ele și subliniază că nu au și nu vor avea în viitor pretenții teritoriale una față de cealaltă și articolul în care se garantează

Drumul dificil al împăcării

drepturile minorității germane din Cehoslovacia în conformitate cu prevederile CSCE și care se pronunță împotriva oricărei încercări de asimilare forțată.

Poziția președintelui Havel

În timpul actualei vizite în Germania s-a abordat din nou problema delicată a relațiilor bilaterale - cea a despăgubirii victimelor cehe ale nazismului, respectiv pretențiile de despăgubire ale germanilor sudeți. În cadrul dialogului său cu conducătorii Germaniei, Havel a afirmat că un gest de "bunăvoință" din partea Germaniei în sensul despăgubirii victimelor cehe ar contribui la îmbunătățirea imaginii Germaniei în rândul opiniei publice cehe. În același timp el a calificat drept "nerealistă" pretenția de despăgubire a germanilor din Sudeți din perioada dinaintea de 1948. (Legea despăgubirilor din Cehoslovacia privind naționalizările și confiscările de bunuri, case, moșii etc. se referă la situația existentă în 1948). Cu toate acestea, președintele Havel nu a respins posibilitatea ajungerii la un compromis în condițiile legii, afirmând necesitatea inițierii unui dialog cu germanii din Sudeți vizând clarificarea atmosferei și realizarea condițiilor necesare unei colaborări viitoare.

Poziția germanilor din Sudeți

Cotidianul praguez "Cesky Denik" a publicat un interviu al lui Franz Neubauer, purtătorul de cuvânt al asociației germanilor din Sudeți, el însuși obligat să părăsească Cehoslovacia la vârsta de 15 ani. Neubauer a arătat că problemele coexistenței germanilor cu cehii au început după 1918, după crearea statului ceho-

slovac. Germanii din Sudeți nu doreau să trăiască în această țară și potrivit oamenilor lor politici regiunea sudeță ar fi trebuit să rămână în Austria. În perioada celui de-al doilea război mondial, afirmă Neubauer ambele părți și-au adus mari prejudicii iar experiența amară a germanilor din Sudeți, începută în 1919, s-a încheiat prin izgonirea lor. De aceea, apreciază Neubauer, ambele părți trebuie să tragă învățămintele corespunzătoare. Potrivit lui, este dureros că după prăbușirea comunismului și instaurarea democrației și a statului de drept nu s-a realizat apropierea, cehii respingând de la bun început orice dialog cu germanii din Sudeți. "Nu înțeleg, afirmă Neubauer, de ce pot trăi din nou în țara în care m-am născut și pe care o consider patria mea... Noi pretindem în primul rând aplicarea dreptului la patrie căci aceasta este parte a dreptului la autodeterminare. Trebuie să căpătăm dreptul la reîntoarcere și, dacă acest lucru s-ar realiza, germanii din Sudeți s-ar angaja la reconstrucția Cehiei".

Neubauer opinează că decretul de amnistie Benes încalcă dreptul internațional deoarece se referă doar la cei vinovați de asasinat și crime înfăptuite împotriva germanilor și ungarilor... "Este incredibil că acest decret își mai păstrează și astăzi valabilitatea", afirmă el.

În cadrul interviului Neubauer a subliniat că germanii din Sudeți reprezintă o problemă de politică internă nu numai pentru Bavaria unde trăiesc cei mai mulți dar pentru întreaga Germanie. Problemele comune s-ar putea rezolva la masa tratativelor căci noi suntem democrați convinși, a afirmat în continuare interviuatul care a mai precizat că, după alungarea lor, germanii din Sudeți au participat masiv la reconstrucția Germaniei și, sub o nouă formă, ar putea fi utili Republicii Ceha. El și-a exprimat dezamăgirea că până acum partea cehă a respins intențiile de împăcare ale germanilor din Sudeți.

Chiar acceptând sinceritatea deplină și bunele intenții ale germanilor din Sudeți, nici memoria colectivă care mai persistă, nici o serie de evoluții internaționale nu ar putea favoriza un astfel de demers. Și dacă, prin absurd, trecutul s-ar putea da uitării, prezentul, diferitele tendințe autonomiste ce se manifestă în fosta Iugoslavie, în fosta URSS, declararea de "republici etnice" în cadrul unor state multietnice, care apoi își manifestă dorința de a se uni cu patria-mamă sunt elemente care ar putea servi drept argumente pentru justificarea atitudinii cehe față de cerințele germanilor din Sudeți. Singura soluție este cea de perspectivă: accelerarea procesului integrării europene care să ofere tuturor țărilor, atât din vest cât și din est drepturi, posibilități și condiții identice.

Eva Galambos

ROMA

12 februarie 1992. Dis-punând, în sfârșit, de probe, el poate declanșa operațiunea "mâini curate". O vastă anchetă asupra banilor murdari ai politiciii, anchetă care va revoluționa Italia și va face din el un erou. Și un om de lichidat. Numele lui: Antonio di Pietro.

"Inginerul" Mario Chiesa a tras storurile elegante ale biroului său birou din Pio Albergo Trivulzio, marele ospiciu milanez al cărui președinte este datorită prietenului său Bettino Craxi, liderul Partidului Socialist.

Conform obiceiului, Chiesa și-a pus servieta la picioare. Corpulent și arogant, autoritar și vulgar, "inginerului" îi place punctualitatea, mai ales când e vorba de afaceri. Vocea secretarei îl anunță prin interfon că vizitatorul așteptat a sosit. Puțin mai târziu, ușa biroului se deschide și Luca Magni, patronul unei firme de salubritate, își face apariția. A adus "comisionul" pe care orice furnizor al ospiciului trebuie să-l verse lui Chiesa pentru a putea face afaceri cu instituția publică. Intimidat, vizitatorul numără 70 de bonuri a câte 100000 de lire fiecare. Adică șapte milioane. "Asta e tot?" întreabă cu brutalitate Chiesa. "Măine vă voi da și celelalte șapte milioane". — Să mi le dai!"

Chiesa ia teancurile și începe să le pună în sertarul biroului. Ușa se deschide din nou: Antonio di Pietro, magistrat la Chestura din Milano, căpitanul de carabinieri Roberto Zuliani și trei carabinieri pătrund în încăpere. Di Pietro a avut posibilitatea să asculte scurtul dialog dintre funcționar și furnizorul acestuia datorită microfoanelor plasate în valiza-diplomat și în reverele hainei lui Magni. El confiscă cele șapte milioane de lire.

În mai puțin de o jumătate de oră automobilul Alfa Romeo al judecătorului se află în curtea închisorii San Vittore din Milano. Suntem în 12 februarie 1992. Mario Chiesa va rezista mult timp la interogatori. Până în seara în care, pe când se pregătea să plece, Di Pietro îi șoptește: "Bea apă Levissima". "Inginerul" își pierde stăpânirea de sine. Înțelege că judecătorul știe. Levissima este numele de cod al contului său bancar din Elveția. Chiar din ziua următoare, prolix și logoreic, el va pronunța nume celebre, tot atâtea roțițe ale unei tentaculare organizații de corupție.

ANTONIO DI PIETRO Omul care a zguduit Italia

Magistratul Di Pietro, inițiatorul anchetei împotriva corupției, împreună cu familia

Din această zi demarează ancheta asupra banilor murdari ai politiciii care va revoluționa Italia. În jargonul polițiștilor ea se numea "Mike Papa". Opinia publică a botezat-o "Mâini curate". Cel ce a declanșat această acțiune de curățire morală se numește Antonio di Pietro. Fără îndoială, el știa, la fel ca majoritatea colegilor săi din Milano, Torino, Napoli, Roma sau Palermo, că în afacerile de corupție și delapidare erau amestecați miniștri, deputați, înalți funcționari, industriași, bancheri, antreprenori și că, din Nordul pretins moral și până în Sudul renumit

pentru corupție, nimic nu se făcea fără a se plăti "taxa", bacșișul local. Sumele, uluitoare, erau spălate în băncile elvețiene, revenind apoi în Italia pentru a alimenta casele de bani ale partidelor: democrat-creștin, socialist, liberal și chiar ale defunctului partid comunist.

Marea șansă a lui Di Pietro s-a numit Luca Magni. Nefericitul antreprenor, scârbit de faptul că plătea de ani de zile pentru dreptul de a munci, s-a hotărât să vorbească. Chiesa a făcut greșea de a merge prea departe cu insultele și amenințările. Jignit, Magni a decis să-și deșerte tolba. De atunci, sute de "eccellenti" (persoane sus-puse) au fost încarcerate în urma anchetelor. Alte sute fac obiectul anchetelor și s-ar putea ca, în curând, să umple până la refuz celulele închisorilor Peninsulei. Italienii, adepți ai umorului cinic, au găsit o nouă definiție pentru sigla VIP: "Vendiamoci in Prigione" (Să ne vedem în închisoare).

Până la afacerea "Mâini curate" nu se știa nimic despre Antonio di Pietro, un judecător ca alții alții. Nu se știa că fusese prieten cu Giovanni Falcone și Paolo Borsellino, asasinați de Mafia în mai și iulie 1992. De atunci, la 43 de ani, Di Pietro știe ce e frica. Și o mărturisește. O scrisoare anonimă parvenită la chestură este foarte clară prin avertismentul ei: "Di Pietro, e rândul tău". "Doctorul", căruia îi plăcea să iasă seara, să participe în fiecare duminică la liturghie, să asiste la meciurile de fotbal, să se plimbe și să facă piața, trăiește acum la fel ca cei care, înaintea lui, înfruntau Brigazile Roșii și Mafia: ca un pustnic. I s-au pus la dispoziție o mașină blindată și o gardă de corp formată din trei membri înarmați cu mitraliere. Din vechile sale obiceiuri, Di Pietro n-a mai păstrat decât vizita matinală la fiul său Cristiano, de 19 ani, pe care l-a instalat într-un apartament de două camere în apropierea Palatului de Justiție. În fiecare dimineață, tatăl și fiul își beau cafeaua la barul din colț, făceau piața, mergeau la cinema, se uitau după femei, jucau fotbal, mergeau la pescuit sau la vânătoare. "Tatăl meu nu este un vânător obișnuit", mărturisește Cristiano. "El poartă pușca pe umăr și camera de luat vederi în mână; când vede un iepure sau un fazan el nu trage; filmează".

Cristiano trăiește la Milano pentru că, se spune, nu se înțelege cu mama lui vitregă, Suzanna Mazzaleni, avocată, cu care Di Pietro are doi copii: un băiat de cinci ani și o fetiță de doi ani, care plânge noaptea și pe care Di Pietro o leagă cu plăcere. Cu noua sa familie, judecătorul

Lumea în evenimente

trăiește la Curno, lângă Bergamo, într-o vilă frumoasă, cu o grădină de zarzavaturi pe care însuși Di Pietro o cultivă. De când cu amenințările cu moartea, casa este luminată pe timpul nopții. Polițiștii fac de pază, iar Di Pietro nu mai are voie să sape, să prășească sau să ude grădina: ar fi o țintă prea ușoară pentru niște trăgători de elită. Cu toate acestea, pământul este marea sa pasiune. Palmele bătătorite îi dovedesc originea. Judecătorul este fiu de țărani din Monte Nero di Bisaccio, un cântun din Abruzzo.

"Copil fiind, păzeam vacile. Puteam să învăț liniștit seara". Mai târziu, ca adolescent, a urmat-o pe sora sa mai mare la Roma. Ziua muncea și noaptea învăța. Din acea vreme a rămas cu obiceiul de a nu dormi decât patru ore pe noapte. "Nimic nu e mai frumos ca un răsărit de soare", le explică el tinerilor din garda de corp, pe care îi convoacă la cinci dimineața. Aceștia cască. Judecătorul jubilează. Deținuții pe care îi interoghează încă din zori nu-i împărtășesc plăcerea. Totuși, Di Pietro nu-i brutalizează.

Adesea vine la serviciu cu cornuri și briose. "Cu pământul nu trișezi. Nu-mi place să trișez în viață". Dacă îl minți e capabil de crize de furie înspăimântătoare. Dacă ești sincer e compătimitor. Majoritatea antreprenorilor și industriașilor cuprinși de tentaculele corupției politice care s-au dus la el, din proprie inițiativă, pentru a-și mărturisii "păcatele", îi recunosc o curtoazie și un umanism de netăgăduit. Nimeni de la chestură n-a uitat încă faptul că Sergio Radaelli, achizitor de vinuri, având opt miliarde de lire depuse în bănci elvețiene, a plăns în biroul lui Di Pietro. La sfârșitul depozității sale, el a strâns cu căldură mâna magistratului care îl trimitea la închisoare și i-a spus: "M-ați ușurat de o greutate teribilă". Mateo Carriera, ex-președinte al Institutului de asistență pentru săraci, i-a spus judecătorului: "Pierdusem noțiunea binelui și a răului, m-ați readus pe drumul drept". Alfredo Mosini, asesor la primăria din Milano, s-a aruncat în brațele judecătorului, atât de înțelegător în ceea ce îl privește. Într-o carte, intitulată chiar "Mâini curate", Di Pietro mărturisește: "Sunt creștin. Cred în taina spovedaniei atunci când aceasta vine dintr-un zbucium interior. Dar magistratul nu este un preot. Eu nu pot să iert de păcate. Eu trebuie să aplic legea. Ca om, îmi displace profund când trebuie să aplic ultimul remediu, închisoarea".

După ce a obținut o bursă și mai multe diplome la Facultatea de Drept din Milano, Di Pietro a muncit doi ani într-o uzină

mecanică din Germania. Apoi a fost, pe rând, consilier la primăria din Varese, comisar de poliție la Milano și, în sfârșit, magistrat la Bergamo, unde a dispus chiar arestarea propriei sale secretare. Motivul? Corupția. Dura lex sed lex. "Este un om suspicios", afirmă șeful lui, procurorul Saverio Borelli. "Tata", povestește și fiul său, "când are de luat interogatorii foarte de dimineață și vine să doarmă la mine, își pune întotdeauna revolverul sub pernă, iar la cel mai mic zgomot sare din pat. Știe că viața îi este în pericol. Dar frica nu-l va putea opri".

Datorită anchetelor sale, ale locotenentului său, Gherardo Colombo (cel care a descoperit Loja P.2.) și ale colegilor risipiți pe întreg cuprinsul țării, Di Pietro a putut să alcătuiască harta geografică a corupției "made in Italy". Plasându-și prietenii în posturile cheie, partidele politice "parcelaseră" toate sectoarele de interes vital: construcția de drumuri, autostrăzi și poduri, concesionarea cimitirelor,

spălătoriilor sau a marilor magazine, a ospiciilor, spitalelor sau a zonelor industriale. Pentru ca să beneficiezi de ceva, trebuia să plătești.

Pe străzile din Milano, cetățenii arboresc tricouri pe care scrie: "Milano ladrona, Di Pietro non perdona" (La Milano sunt hoți, Di Pietro nu iartă).

Antonio Di Pietro, colegii săi și procurorul Borelli au primit din partea ministerului recomandarea discretă de a nu acorda interviuri și de a "nu ieși în față". În secolul al V-lea înainte de Cristos, Cincinnatus, după victoria asupra oscilor și voescilor, a renunțat la glorie în favoarea Senatului. Astăzi, în anul 1993, foarte mulți parlamentari italieni ar dori ca Di Pietro să-și părăsească dosarele și să se întoarcă la munca ogoarelor copilăriei sale.

(din "Le Point" nr.1073/10-16 aprilie 1993)

Traducere și adaptare

Dinu BUCȘAN

VARȘOVIA

În anii '80, **Solidaritatea** poloneză - chiar și după ce guvernul generalului Jaruzelski o aruncase în ilegalitate, sau poate mai ales atunci - însemna mult mai mult decât un simplu sindicat. Sub stindardul său se reuniseră - de la muncitori și țărani la intelectualii cei mai străluciți ai țării - toți cei care doreau o schimbare reală a sistemului politic și nu doar ajustările avute în vedere de generalul-președinte. În celelalte țări ale lagărului socialist, **Solidaritatea** însemna o speranță evocată în șoaptă și uneori - chiar la noi, de exemplu - un model la care disidenții încercau să se raporteze. Dacă Polonia a reușit, cea dintâi în Estul politic, să-și desemneze un guvern necomunist, și aceasta fără cea mai mică violență, meritul revine în primul rând **Solidarității** sau mai bine zis liderilor ei de atunci. Se putea spera că amploarea acestei mișcări avea să permită edificarea unui consens național, a unui pact social de durată, care să ușureze drumul țării spre democrația politică și economică.

Desființarea monopolului politic a pus, însă, pe primul plan opiniile - și nu o dată orgoliile - personale, atâtea vreme reprimite, în dauna idealului generos care dăduse numele sindicatului. În scurt timp, orice consens a devenit iluzoriu. Nici **Solidaritatea** n-a putut evita fragmentarea. Mulți dintre militanții săi, intrați

Solidaritatea: legenda s-a sfârșit

în viața politică, și-au descoperit opțiuni diferite, până atunci atenuate în lupta împotriva adversarului comun. Fenomenul a ieșit dramatic în evidență cu prilejul alegerilor prezidențiale din 1990, când liderul istoric al **Solidarității**, Lech Walesa, s-a confruntat cu fostul său consilier, Tadeusz Mazowiecki. Efortul patetic al sindicatului - sau a ceea ce mai rămăsese din el - de a-și asuma un rol politic independent, și anume unul pe măsura renunțării sale, nu a fost încununat de succes: la alegerile parlamentare listele **Solidarității** nu au obținut decât un rezultat modest, care le-a plasat pe același plan cu destule alte partide. Dintre care unele își revendică, și ele, înscrierea în tradiția **Solidarității** de altădată.

Astfel, **Solidaritatea** a regăsit treptat rosturile firești ale oricărui sindicat care trebuie să apere locurile de muncă și nivelul de trai al membrilor săi. Numai că sindicatul pare a-și lua prea în serios acest nou rol, fără a ține seama de con-

Lumea în evenimente

textul specific al tranziției, care - toate experiențele ultimilor ani au dovedit-o - presupune sacrificii pe ambele planuri menționate. Revendicările sale, mai ales cele din ultima vreme (susținute prin greve de amploare), par a ignora rigorile bugetare ce însoțesc în mod necesar procesul de reforme și condiționează indispensabilă finanțare externă a acestora. Din motor al reformei **Solidaritatea** devine astfel, voit sau nu, o frână. **"Solidaritatea se îndreaptă tot mai mult spre situația de sindicat care nu face decât să prezinte revendicări, abandonând ethosul său de promotor al schimbării"**, nota, cu amărăciune, ministrul liberal Jan Krzysztof Bielecki, el însuși fost membru al **Solidarității** și apoi premier, care vedea în acest curs o adevărată **"tragedie"**. Totul a culminat cu moțiunea de cenzură inițiată de grupul parlamentar al sindicatului, care a dus la căderea guvernului dnei Suchocka. Ceea ce compromite stabilitatea politică a țării, tocmai când primele semne timide dar certe, de redresare arată că economia trebuie sprijinită în continuare, inclusiv prin acceptarea austerității.

Dacă **Solidaritatea** ar mai avea ponderea de odinioară, poate că ar da dovadă de mai multă clarviziune. Ea nu mai este, însă, nici măcar cea mai mare confederație sindicală a țării: acest loc revine **OPZZ**, alianța sindicatelor de ramură organizate de guvernul dlui Jaruzelski, cu 6 milioane de membri. **Solidaritatea** nu mai are decât 2 milioane de aderenți. Din ea s-au desprins, de-a lungul timpului, gruparea radicală **Solidaritatea - 80**, alianța **Siec** (Rețeaua) reprezentată în principalele 300 întreprinderi industriale de stat, ca și o altă fracțiune și mai contestatară, care a organizat nu de mult, la Varșovia, un marș sub lozincile **"Jos Walesa - Jos Suchocka"**. Președintele era acuzat, printre altele, că **"nu i-a tras la răspundere pe comuniști"**. Toate aceste federații susțin că reprezintă adevăratul spirit al vechii **Solidarități**. În aceste condiții, pentru a nu-și mai pierde din audiență (și a spera să-și recâștige poziția pierdută), sindicatul originar este obligat, chiar cu riscul căderii în populism, să se facă ecoul dezamăgirii aderenților săi, obosiți de permanenta constatare că starea lor materială nu s-a schimbat prea mult față de anii comunismului. Și care nu se mai simt reprezentați de cei pe care i-au ales. **"Sistemul pe care l-am construit a separat elitele de restul societății, care începe să se refere la cei aflați la putere numindu-i <<ei>>"** observa și președintele Walesa.

Actualul conflict social s-a declanșat la începutul lunii mai, când profesorii și

salariații din sfera sanitară, membri ai **Solidarității** au intrat în grevă, cerând mărirea salariilor lor cu o sumă dublă față de cea oferită de guvern. Au urmat negocieri nereușite, însoțite de declarații amenințătoare de o parte și de alta. Impotriva tacticii sindicatului s-au pronunțat, însă, și o parte din veteranii săi, azi aflați de partea guvernului. **"Nu vă jucați cu focul"**, și-a avertizat vechii colegi dl Walesa.

După o grevă generală limitată la regiunea Varșoviei, confruntarea s-a mutat pe terenul politic prin depunerea moțiunii de cenzură. Președintele a profitat de ocazie pentru a propune, din nou, formula unui "guvern prezidențial" de experți independenți, ceea ce a alimentat zvonurile că nu i-ar displacea prea mult căderea actualului cabinet. Totuși, a subliniat el, vorbind deja la trecut, **"dna Suchocka a fost cel mai bun prim-ministru pe care l-a avut Polonia"**. De partea sa, premierul a declarat că schimbarea guvernului nu ar putea duce decât la haos. Ea a schițat un ambițios program de măsuri - privatizarea de masă, descentralizarea, lupta împotriva șomajului, reforma sistemelor de sănătate, învățământ și asigurări sociale - pe care le-ar fi adoptat dacă ar fi rămas la putere.

Lipsit de sprijinul deputaților **Solidarității**, ca și al partidului țărănesc retras nu de mult din coaliție, guvernul putea primi

Pentru elevi, greva profesorilor a însemnat o vacanță suplimentară (în imagine, la o școală din Raszynin, lângă Varșovia)

Buget, salarii și solde

În 1990, salariul mediu al cadrelor didactice reprezenta 101 la sută din cel pe economie. Acum, el este în jur de 80 la sută. Salariul mediu pe economie este echivalent cu circa 220 dolari.

Guvernul le-a oferit profesorilor un spor echivalent cu 25 dolari pe lună. Sindicatul a cerut de două ori pe atât. Aceasta ar fi însemnat o cheltuială suplimentară de 4000 miliarde zlotzi (235 milioane dolari) "sumă care nu se află în vistieria statului", declara vicepremierul Pawel Laczkowski. Soluția propusă de sindicat: paza strictă a frontierei și un control vamal mai eficient ar aduce mulți bani. În ciuda situației financiare precare, guvernul a ridicat, luna trecută, salariile ofițerilor cu 14 la sută, așa cum fusese prevăzut în buget. Tradusă în valută, retribuția unui comandant de pluton ar fi de 272 dolari, a unui maior de 442, a unui colonel de 606 și a unui general de divizie de vreo 1000 dolari. Prin tradiție, în Polonia armata se bucură de mare considerație.

un ajutor mai puțin așteptat din partea foștilor comuniști - social-democrații conduși de Alexandr Kwasniewski. O surpriză doar la prima vedere. Stânga se teme că guvernul dnei Suchocka ar putea fi înlocuit de un cabinet cu înclinație mai accentuată spre dreapta naționalistă și clericală. Ceea ce, evident, n-ar aduce nimic bun pentru ex-comuniști. **"Putem fi amenințați de epurări, de comunizare și ofensiva ideologică a Bisericii"**, arăta dl Kwasniewski. În final, dna Suchocka a respins oferta, ceea ce i-a și provocat căderea. Condițiile puse de social-democrați: alegeri anticipate în 1994, mai mult spațiu la televiziunea de stat și ... sporirea salariilor în sectoarele învățământului și sănătății. Adică exact revendicarea pentru care se declanșase conflictul de muncă. **Solidaritatea** aflată pe aceeași poziție (deși cu metode diferite) cu urmașii adversarilor săi comuniști - iată o evoluție destul de surprinzătoare. Care arată, în fond, că partidele și sindicatele - chiar și legendara **Solidaritate** - tind să-și afle pozițiile cuvenite în normalitatea unei societăți democratice.

Alexandru ANTONESCU

Erată

În articolul "Partajul de catifea", din nr. 15-16, pag 28 (coloana II), cuvântul **pedepsă** a devenit, între manuscris și revista tipărită, **perdea rusă**. Ne cerem scuze atât cititorilor intrigati, poate, de această formulă fără sens, cât și președintelui Václav Havel, căruia îi aparținea citatul astfel distorsionat.

PARIS

Aceeși poziție, alte nuanțe

Primul ministru francez Edouard Balladur a ținut un discurs deosebit de ferm pe tema negocierilor GATT, mai ales în privința capitolului agricol. De fapt, el nu a făcut decât să-și detalieze poziția pe care o susținuse cu ocazia prezentării în fața Adunării Naționale a programului său de reformă. Atunci premierul afirmase că Franța nu acceptă un sistem de negocieri etapă cu etapă, care face ca țările europene să ofere un front dispersat, nepermițând existența unei viziuni de ansamblu asupra a tot ceea ce se petrece. În viziunea sa, aplicarea Politicii Agricole Comune trebuie să constituie obiectul unor "compensații legitime și necesare" pentru agricultorii francezi.

Exprimându-și de la început speranța că se va depăși faza de confruntare cu Statele Unite, care blochează discuțiile de mai multe luni, Edouard Balladur a arătat că Franța nu înțelege "să se lase intimidată" de argumentele potrivit cărora protejarea agriculturii franceze ar fi răspunzătoare pentru întreruperea negocierilor. El a prezentat un memorandum global privind negocierile comerciale mondiale, în al cărui preambul se precizează că preacordul agricol semnat la Blair House, la 25 noiembrie (principalul măr al discordiei între Paris și Washington) "nu este acceptabil în această formă".

"Negocierea Rundei Uruguay este oarecum blocată, pentru că ea a fost înțeleasă și poate chiar organizată prea mult ca un fel de confruntare între SUA și Europa. Este vorba de o eroare de optică fundamentală (...) Vreau să pun capăt acestui proces de intenție făcut Franței...", a afirmat premierul francez, arătând totodată că țara sa continuă să ceară ca, prin compromisul agricol, "să se mențină principiile fundamentale ale PAC, preferința comunitară" și "să se evite stabilirea fixă a exporturilor agricole europene în ipoteza în care piețele mondiale sunt în creștere".

În memorandum, guvernul francez afirmă că nu va exista un acord GATT fără

Edouard Balladur: poziție fermă, dar și invitație la dialog

"un armistițiu prealabil asupra litigiilor comerciale în curs, care sunt, de fapt, diferite comerciale între SUA și CE". Acestea au fost pe punctul de a declanșa, de mai multe ori, un război comercial transatlantic. Balladur a explicat că negocierile trebuie de acum să ia în calcul toate domeniile incluse în Runda Uruguay (servicii, acces de piețe, proprietate intelectuală). El a insistat asupra necesității ca europenii să înțeleagă faptul că au interese comune, făcând aluzie implicit la izolarea în care se află Franța față de mai mulți dintre partenerii săi de pe continent în privința dosarelor în cauză. "Este în joc într-o mare măsură soarta viitoare a Europei și a Statelor Unite, precum și a economiilor europene. Întreprinderile europene trebuie să poată fi prezente pe toate piețele", a spus Balladur, care a estimat că "Europa este deosebit de interesată să evite războiul comercial, dar respectivul

interes nu este mai puțin evident și în ce privește apărarea intereselor și locurilor sale de muncă". Premierul a susținut ideea "unui anumit nivel de protecție pentru sectoarele aflate în fază de ajustare" (mai ales textilele).

Printre altele, Franța a propus în memorandum crearea unei "Organizații Mondiale a Comerțului" (OMC), cu scopul de a impune "un drept internațional echitabil" în domeniul comercial, estimând că OMC ar constitui un "element esențial pentru credibilitatea și eficacitatea sistemului multilateral". OMC va permite să se vegheze la respectarea de către toți a angajamentelor semnate. Edouard Balladur a afirmat, de asemenea, că CE "trebuie să se doteze cu instrumente de protecție comercială eficiente". Mijloacele de care dispune în prezent "sunt modeste comparativ cu impresionantul arsenal al unilateralismului american".

Așadar, poziția noului guvern francez nu diferă de cea a fostului executiv (socialist). Ea a rămas neschimbată. Cel puțin așa lasă să se înțeleagă discursul premierului Balladur. Totuși, la o analiză mai atentă a memorandumului, se poate observa o anumită modificare, dacă nu de optică, atunci cel puțin a modului de abordare a problemei. Documentul avansat de Franța reprezintă, din capul locului, o renunțare la poziția rigidă a socialiștilor, care au respins orice fel de negociere dacă nu li se acceptă condițiile. Dimpotrivă, el înaintea câteva propuneri constructive, ce ar putea scoate negocierile din impas. Rămâne de văzut cât de favorabilă va fi reacția Statelor Unite și a partenerilor din CE cărora, în actualul context al recesiunii economice la nivel mondial, încheierea, cu rezultate satisfăcătoare pentru toată lumea, a negocierilor GATT le-ar prinde foarte bine.

Poziția nuanțată a guvernului Balladur mai trebuie apreciată și din unghiul de vedere al unui executiv aflat încă la început de drum și care are nevoie de credibilitate pe plan extern. O izolare a Franței înseamnă, de fapt, o izolare a guvernului. Cu consecințe nefaste și pe plan intern. E greu de crezut că actuala opoziție de stânga nu va exploata situația la maximum, încercând să-și recupereze măcar o parte din pozițiile pierdute de-a lungul ultimilor ani. Iată de ce dreapta, învingătoare detașat la ultimele alegeri, simte nevoia să aibă mereu inițiativa.

Dinu BUCȘAN

BONN

Greva metalurgiștilor și siderurgiștilor din Estul Germaniei, începută la 3 mai și desfășurată conform unei strategii de presiune gradată, s-a încheiat, de asemenea, eșalonat. Astfel, primii care au renunțat la această formă acută a conflictului de muncă au fost metalurgiștii, ei acceptând prevederile acordului încheiat între sindicate și patronat. Inițial a fost semnat un așa-numit acord-pilot în Saxonia, preluat, apoi, după negocieri separate la nivel regional, de celelalte patru landuri răsăritene - Saxonia-Anhalt, Mecklenburg-Vorpommern, Thuringia și Berlin-Brandenburg). După votul muncitorilor metalurgiști în favoarea înțelegerilor convenite și, în consecință, pentru oprirea grevei, a urmat, la un interval de câteva zile, încetarea grevei și în sectorul siderurgic, 77,91 la sută din sindicaliști pronunțându-se în acest sens. Astfel s-a pus capăt nu numai celui mai îndelungat conflict salarial din istoria țării, dar a fost, în egală măsură, evitată o grevă generală ce s-ar fi dovedit, în opinia experților, fatală pentru economia, aflată în restructurare, a landurilor răsăritene, și cu urmări grele pentru ansamblul economiei germane.

Aprecierile exprimate în presă converg în a evidenția mai ales dimensiunea politică a acestor acorduri salariale. Pe de-o parte, angajații din întreprinderile est-germane au, de-acum, clară perspectiva egalizării veniturilor lor cu cele ale colegilor din Vest, iar pe de alta, patronatul câștigă un "respiro", sperând în sosirea unor ani mai buni, care să le permită fără prea mari sacrificii îndeplinirea angajamentelor asumate.

Care sunt, însă, acestea? Principalele puncte ale acordului-pilot în metalurgie se referă la: egalizarea, la 1 iulie 1996, a salariilor din Est cu cele din Vest, dificultățile economice permitând doar o amânare cu șase luni; această egalizare va interveni progresiv, salariații din Est urmând să primească la 1 decembrie a.c. salarii egale cu 80 la sută (în prezent acestea reprezintă 71 la sută) din nivelul celor din Vest (respectiv ajustare se va efectua în două etape: 75 la sută la 1 iunie și 77 la sută la 1 septembrie); renunțarea, de către patroni, la anularea convenției colective semnate în 1991 (gest fără precedent din 1928). De remarcat că acordul-pilot include o clauză de exceptare, care permite întreprinderilor aflate în dificultate să suspende convenția colectivă - înțelegându-se prin aceasta posibilitatea evitării falimentului sau a reducerii numărului locurilor de muncă.

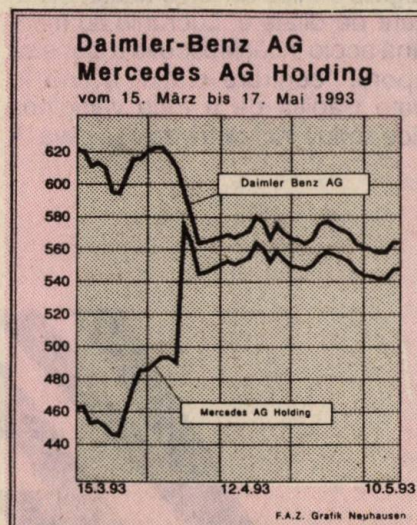
În ceea ce privește acordul salarial al siderurgiștilor, deși încheiat ceva mai

Final de grevă și informații "privilegiate"

târziu, devansează perioadele de ajustare convenite în metalurgie. Astfel, cu începere de la 1 iunie 1993 - deci cu șase luni înaintea metalurgiștilor -, siderurgiștii din landurile est-germane vor fi retribuiți cu salarii reprezentând 80 la sută din cele practicate în partea occidentală a țării. De la 1 octombrie 1994 se va realiza o nouă majorare a salariilor (pentru a reprezenta 90 la sută din retribuțiile siderurgiștilor din Vest), iar de la 1 aprilie 1996 salariile din Est vor fi aliniate celor din Vest (la ora actuală, siderurgiștii din landurile răsăritene primesc 70 la sută din salariile colegilor de muncă din Vest). Clauza de exceptare prevăzută în acordul acceptat de metalurgiști se regăsește și în cel al siderurgiștilor.

În pofida perspectivelor conturate de acordurile tarifare, economiștii apreciază că majorările salariale vor pune în pericol un mare număr de locuri de muncă, clauzele de exceptare putând, practic, anula ceea ce, acum, se consideră a fi un câștig. O altă consecință a acestor acorduri, notează agențiile internaționale de presă, ar putea fi pierderea încrederii în-

Datorită informațiilor confidențiale: tranzacții cu acțiuni în valoare de circa un milion de mărci

Franz Steinkühler: Sindicatul nu plătește rău...

vestitorilor, care deja își manifestă o oarecare tendință de a-și retrage fondurile din fosta R.D.G. Ceea ce, fără îndoială, va reprezenta, în cazul accentuării, o puternică lovitură dată acțiunii de regenerare a industriei din această zonă, amplificând costurile unificării țării.

Greva metalurgiștilor și siderurgiștilor s-a încheiat, însă, și prin demisia lui Franz Steinkühler, liderul puternicului sindicat I.G.Metall, aceasta reducând dramatic ceea ce s-ar fi putut considera a fi un happy-end. Zvonurile că ar fi efectuat speculații de bursă în baza unor informații "privilegiate" au fost respinse de dl. Steinkühler, dar vehemența criticilor aduse l-au determinat la depunerea mandatului. Urmând să suporte consecințele implicării sale în menționatele tranzacții. În fapt, liderul sindical a obținut un profit de 64.000 de mărci din comercializarea unor acțiuni ale companiei Daimler-Benz AG, din al cărui consiliu de control făcea parte. El a recunoscut că a cumpărat acțiuni în valoare de aproape un milion de mărci de la Mercedes AG Holding cu puțin înainte ca Daimler-Benz AG să anunțe public un schimb de acțiuni cu prima firmă, ceea ce a făcut ca prețul acestora să crească cu aproape 20 la sută într-o singură zi, dar a negat că ar fi dispus de informații anticipate, în calitate de membru în amintitul consiliu de control. Lucru, totuși, greu de crezut, mai ales dacă se au în vedere datele citate de el, într-o conferință de presă. Astfel, tranzacțiile au fost efectuate între 18 martie și 1 aprilie, Steinkühler aflând abia la... 2 aprilie despre schimbul de acțiuni pe care intenționa să-l facă Daimler-Benz AG!

La fel de convingător a sunat și răspunsul la întrebarea de unde a avut aproape un milion de mărci pentru a cumpăra acțiuni de la Mercedes AG Holding: "Sindicatul nu plătește rău..."

Vasile CRIȘU

Narcoză și bumerang

...

Cu excepția sufocării revoltelor din Ungaria și Cehoslovacia și a războiului de poziții ruso-chinez, răsăritul s-a aflat aproape o jumătate de veac în stare de narcoză. Disciplina masei largi populare era deplină, inițiativele aveau sens unic, de sus în jos, ideologia era coerentă, dominatoare și însușită ca o perfuzie. Cărmacii fiecărei țări socialiste își stăpâneau corăbiile glorios, fără spasme notabile, iar lagărul persifla restul omenirii printr-o solidaritate epatantă. Ani lungi în est nu s-a întâmplat nimic. Se înainta cu vitejie pe cel mai prost drum posibil care se pava asiduu și în sunete de fanfară cu bune intenții. Orice drum pavat cu bune intenții ducând în iad, lagărul socialist a intrat în iad și a devenit iadul însuși. Vestul a asistat la această tragedie etanșă cu o condescendență amară dar fără aplomb. Zeci de ani occidentul a deplâns, a demască, a relevat aberații, împilări, excese. A difuzat declarații, mesaje de compasiune, telegrame amabile de avertisment. Lăsând la o parte incidentul rachetelor sovietice din Cuba (prea aproape de SUA pentru a nu provoca o reacție mai viguroasă), Casa Albă nu a pus niciodată "piciorul în prag". Atât SUA cât și partenerii vest-europeni și-au

găsit în "echilibrul terorii" un consens de o rară comoditate. Vestul s-a înarmat pentru că estul s-a înarmat. Evident, înarmarea Vestului s-a operat pe principiul unei defensive spectaculoase. Ea nu afecta ireparabil și agresiv estul. Îl pune, doar, în gardă în legătură cu costurile competiției. Când nebunia escaladei nucleare a atins paroxismul și "războiul stelelor" s-a transformat dintr-o utopie într-o realitate managerială militară, la Moscova s-a înțeles că a sunat sfârșitul. Economia socialistă oricât de militarizată și oricât de cravașată nu putea face față unei concurențe exorbitante cum era aceea impusă orgolios de americani. În plină confruntare ideologică, în plin duel verbal și în plină spionită est-vest a avut loc un scurt-circuit. Sovieticii s-au decis să declanșeze o operațiune "șarm" nu pentru că s-ar fi săturat de stăpânire, de Lenin și de toate celelalte, ci pentru că era nevoie de o gigantică punere în scenă, de o disimulare de calibru planetar în care lupul era obligat să-și pună o mască de bunică blajină în speranța deșartă că Pentagonul ar fi fost dispus să devină Scufița Roșie. Showul lui Gorbaciov început încetșor, viclean și zâmbitor s-a transformat însă într-un bulgăre confuz dar cu o uriașă capacitate de dilatare. Lucrurile au mers până acolo încât Moscova a ajuns să exporte "contrarevoluție" având în spate tradiția de a toca vertiginos orice timidă încercare de așa ceva. A

urmat ce știm, valul de răsturnări din 1989, eliminarea în stil tango-apaș a lui Gorbaciov, explozia Uniunii Sovietice și toate celelalte. Nașterea CSI, considerată de unii drept o supapă salutară pentru o presiune care devenea catastrofală, s-a dovedit un paleativ. Au început disensiunile între republici dar și între ținuturi și regiuni. Sub conul de umbră al diavolului dintre Ucraina și Rusia noi germani conflictuali au copt pe întreaga hartă a fostei patrii a comunismului mondial. Bineînțeles acest delir al atomizării în lanț nu s-a limitat la zona sovietică. Iugoslavia a preluat comanda acestui gen de descompunere violentă. Dar nici Iugoslavia nu a rămas singură în mijlocul epidemiei. Cehia s-a rupt, la rândul ei, de Slovacia. Fenomenul se extinde și se adâncește. Vestul, în plină mișcare centripetă având ca axă Maastrichtul, poate remarca stupefiat că erodarea vechilor idealuri atinge cote alarmante. De curând, patronul Ligii Lombarde (devenit prin surpriză al treilea partid italian), Umberto Bossi, a lansat "chemarea" de... federalizare a Italiei. Peninsula ar urma să se disperseze într-un regim de autonomii vizând nordul, centrul și sudul Italiei. Ceea ce s-a întâmplat cu Slovenia se întâmplă acum cu Milano și zonele limitrofe. Mai încoace ungurii din Slovacia se mișcă tot mai intens. Este de așteptat ca și alții să alunece pe același drum.

În esență vestul a promovat propagandistic și prin șantaj tehnologic militar erupția unei libertăți estice care acum lovește ca un bumerang etanșeitatea democratică și până acum coerentă a autorului...

de VEST

ALUNECARE ORI ABANDONARE?

Henri ZALIS

Ambasadorul la București al unei țări europene m-a întrebat zilele trecute dacă în mersul nostru spre democrație, cu unele certe bune intenții, cu multă demagogie și un soi stupefiant de corupție, ar fi posibil să se producă un gest disperat, ca cel comis de Pierre Bérégovoy.

Ca să fiu sigur că înțeleg bine lunga bătaie a dilemei diplomatului am cerut câteva precizări. S-a vădit că persoana în chestiune consideră, poate pe drept cuvânt, că actul fostului premier francez condamnă un întreg complex de factori cărui îi opune propria medicație, de unul singur.

Spre deosebire de Franța (la care nu am pretenția să închid adevărul într-o formulă absolutizantă) adopt, deși cu dezgust, un criteriu care privește eficiența moralității la noi. Spun cu dezgust dat fiind că rareori, în istorie, au existat fenomene de corupție atât de grave pe un fond de sărăcie atât de manifest. Dacă, spre exemplu, înregistrăm cazuri de corupție și în țări calificat civilizate la nivelul modelului occidental, precum Italia, Franța, Japonia, Germania, acolo este sigură o stare de prosperitate avansată, întemeiată pe performanță economică, productivitate, înaltă competitivitate.

Dacă luăm în calcul numai Japonia, să amintim că în 1992 acest stat a înregistrat un excedent în schimburile comerciale internaționale de peste 117 miliarde dolari. Chiar dacă mai are loc colapsul unor politicieni, de altfel imediat sancționați cu

excluderea din viața publică, cu procese și condamnări penale răsunătoare, japonezul de rând nu acuză lipsa de autoritate nici a justiției, nici a legislativului ori a executivului. În plus, nivelul său de trai rămâne același, situat la un prag de eficacitate tehnologică și rectitudine civică egal de respectabile.

În Franța, idem. Mărturisirile unor inși certați cu legea bunului simț au pus, parcă în treacăt, la mezat onorabilitatea omului care după o viață de muncă a primit din partea unui prieten, cu împrumut, un milion de franci ca să își cumpere un apartament la Paris. Beneficiarul împrumutului nu dobândise alte bunuri, iar împrumutul acordat fără alte condiții împovărătoare a și fost restituit, jumătate în bani, jumătate în cărți rare.

La noi genul acesta de umilitate în onestitate ar stârni râsul celor care în mai puțin de trei ani s-au procopsit cu terenuri, imobile iar pe deasupra manipulează senin banul statului și îl transferă, în asociație cu alții ori pur și simplu sfidător de singuri, în propriile buzunare.

Viciile colaterale, congenere viciului etic adus în discuție, manevrează pe un teren pustit de lăcomie, nerușinare ca și cum scopul hoților este să extermină în România orice avantaj de tip uman, conferit tuturor de regulile libertății.

În tolerarea acelor anacronisme ce în comunism reabilitau șantajul cunoscut: totul are valoare de consum, asistăm la un alt șantaj. Doar că ce era în comunism slogan, tipul de conținut real devine acum

presiunea egoismului sălbatic în stare de alertă pătruns de feroarea chiverniselii câtorva prin minarea potențialului colectiv, sustragerea lui din circuitul normal de valorizare.

Comportamentul politic în circumstanțele dezvăluite de revelațiile raportului întocmit de generalul maior Gheorghe Florică, fostul șef al Gărzii Financiare, mi s-a părut sub nivelul așteptărilor. Oricum, sub nivelul prestației presei, vizibil mai interesată de eradicarea practicilor corupției. Cu înțelesul că atari practici discreditează pârgii ale puterii, blochează reforma, sporesc discordia socială.

Apoi despre ce reformă vorbim dacă viermele e în fruct, iar instituțiile legitimității ei bat pasul pe loc!

Aici îmi amintesc, la finalul convorbirii cu demnitarul în misiune diplomatică de care pomeneam la început, că amândoi căzusem de acord asupra următorului fapt. Dacă italianul asistă indignat la arestarea, pentru cercetări și probabilită înculpate, a peste trei mii de miniștri, consilieri, deputați, directori de mari firme și cu deosebire parlamentari amestecați în malversațiuni și alianțe cu Mafia, el plătește același preț de ani în șir pentru bagheta de pâine, pentru pachetul de unt, pentru kilogramul de carne. Ba are chiar pretenția să i se reducă impozitele, cum și susține Liga lombardă, o formațiune regională în plină ascensiune. În ce ne privește, procesul corupției sună imperativ tocmai pentru că există riscul exploziei față cu o monedă națională continuu erodată, cu puterea de cumpărare în cel mai bun caz înjumătățită de dezastrul mecanismelor de control, de reprimarea fraudei, agresivității crimei.

Un dans pe sârmă este mereu periculos dacă nimeni nu plasează sub acrobat o rețea de salvare...

Unii reduc asta la o banală instabilitate emotivă. Am o opinie diferită. Derapajul pe cât echilibristica precară fac jocul antireformei, mai rău, trag valorile democrației din planul normalității în rețea obișnuiță a accidentalului.

Henri ZALIS

Decizie

Producătorii peliculei "The Crow" (Cioara) au hotărât, la două luni după asasinarea interpretului principal, Brandon Lee, fiul legendarului "Bruce Lee", să continue filmările. Încă nu este foarte clar cum se va proceda, dar, după toate probabilitățile, se va recurge la o dublură. Cea care a influențat în mod decisiv această decizie a fost chiar familia defunctului, mama lui Brandon declarând că ar fi

Jannie Flynn, prima femeie-pilot din Forțele Armate Aeriene ale SUA, își controlează avionul la baza aeriană Holloman

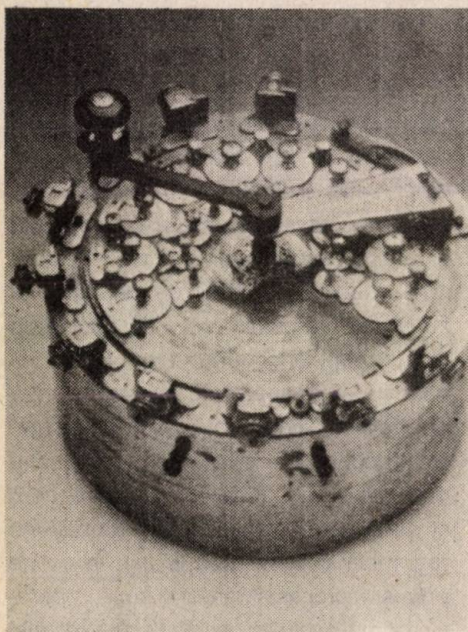
doar dispariția a doi dinți, deși, de teama traficantilor de filme, perimetrul în care avusese loc descoperirea fusese împrejmuit și pus sub pază. Până la urmă, dinții au fost descoperiți îngropați în noroi, dar vinovații nu erau hoții, ci pașii celor care au avut acces pe șantier.

banii. Uneori, dând dovadă de o "grijă" cu totul ieșită din comun, el își aranja victimele pe pat, apoi dădea drumul la televizor, întrebându-le ce canal doresc să urmărească. E drept, uneori s-a folosit de pistol, dar acesta nu era încărcat. Perry și-a recunoscut faptele, motivându-le prin nevoia de a-și întreține familia, el fiind șomer.

la sediul poliției, unde s-a constatat că tuburile de oxigen și alte aparate necesare intervențiilor de primă urgență adăposteau nu mai puțin de 90 kg de marijuana. Șoferul ambulanței, infirmiera și "pacienta" au fost arestați.

Enigmă

Georgia Baker din San Jose (California) a câștigat a douăsprezecea ediție a concursului anual pentru cea mai proastă poveste polițistă. Ba, am putea spune, și cea mai trăsniță. "Ea într-adevăr nu a fost genul meu. Un reporter netalentat, cu o privire dură, din localitatea Cat-Bon-Liner, prima și a doua, pentru că a treia reprezentație a celei de a patra stagiuni a explodat în al cincilea scotch, iar al șaselea simț mi-a spus că al șaptelea cer era închis la a opta notă din simfonia a noua de

Acest calculator mecanic german din secolul al XIX-lea a fost vândut la licitație pentru suma record de 11.860.300 dolari, sumă de șapte ori mai mare în raport cu orice aparat științific vândut anterior. Calculatorul a fost construit în anul 1822 de germanul Johann Christoph Schuster

pacat să se renunțe la acest film, de care fiul ei se simțea foarte legat.

"Gentleman"

Poliția din San Antonio a reușit, după 18 luni, să-l aresteze pe Lon Perry, poreclit "Gentleman bandit", autorul a nu mai puțin de 150 de furturi. El acționa îndeosebi în hoteluri unde, dându-se drept membru al personalului de serviciu, pătrundea în camere chiar în prezența locatarilor temporari și, în timp ce se interesa, cu amabilitate, de dorințele acestora, le subtiliza

Droguri

Inventivitatea traficantilor de stupefiante nu cunoaște margini. Recent, o patrulă de circulație a poliției americane a oprit o ambulanță pentru un control de rutină. Cum nimic nu părea anormal, poliștii i-au permis să-și continue drumul. Nu a fost însă de acord și câinele ce însoțea patrula, acesta opunându-se cu lătrături furioase. Bineînțeles, a urmat un control mai serios

Așa arată clădirea fostei ambasade americane din Beirut, distrusă în urmă cu 10 ani de explozia unui automobil capcană. În prezent, ea este locuită de familii rămase fără adăpost sau refugiate

Mamuți

O echipă de specialiști a descoperit în Madera (statul California) fragmente din scheletele a trei mamuți. Este vorba de doi colți măsurând între șase și opt picioare, patru dinți și câteva oase din craniu. Faptul în sine nu reprezintă o premieră. Neobișnuită a fost

Beethoven. Astfel, nervos în al zecelea grad, ajungând în a unsprezecea oră la examenul de fizică, am prins-o în brațele mele și ținând-o pentru a douăsprezecea oară, am fost fericit în ziua de treisprezece". Cam așa sună tot textul. Curat enigmă, nu?

Răpire

Trei zile de groază pentru o tânără mamă din Seattle până ce a reușit să-și recapete copilul. Acesta fusese răpit de o fată de 16 ani - care intenționa să ceară o răscumpărare - dus la ea acasă și încredințat

Un aspect din timpul pregătirilor ce au avut loc în vederea deschiderii expoziției "Auguste Rodin" la Muzeul de Artă din Hong Kong. Expoziția a prezentat vizitatorilor, între altele, sculpturile din "Epoca bronzului" și "Gânditorul"

Poșeta și servieta din imagine, decorate cu diamante de 152,98 carate, au fost expuse la salonul anual de bijuterii de la Tokio. Ele au fost evaluate la nouă milioane dolari

unei babysitter. Bineînțeles, fără a-i spune adevărul. Dar aceasta, privind din întâmplare la televizor tocmai când se anunța răpirea copilului, a constatat cu uimire că micuțul pe care îl avea în grijă seamănă leit cu cel dispărut. Ea a anunțat imediat poliția, care a arestat-o pe răpitoare și a redat copilul mamei sale.

Documentar

Actrița Jane Fonda și soțul ei Ted Turner și-au declarat

intenția de a realiza un serial, cu o durată de șase ore și împărțit în trei episoade, care să scoată în evidență contribuțiile pe care le-au avut femeile în edificarea Americii secolului al XX-lea. "Până acum, istoria a fost văzută numai din perspectiva bărbaților și a venit momentul ca femeile să-și cunoască puterea în propria lor istorie", a declarat Jane Fonda. Documentarul,

Distincție

Societatea Istoricilor Americani a înmănat premiul "Parkman", unul din cele mai prestigioase din Statele Unite, lui David Mc Cullough pentru lucrarea "Truman", dedicată vieții și activității fostului președinte american. Cartea a fost caracterizată drept una

din cele mai bune lucrări istorice din ultimii ani. Mc Cullough, este totodată, și primul istoric care câștigă pentru a doua oară premiul "Parkman". În cadrul aceleiași ceremonii, Societatea a acordat pentru prima dată premiul "James Fenimore Cooper". Acesta i-a revenit lui Noah Gordon pentru "Shaman", povestea unui doctor de frontieră. Premiul "Cooper" va fi acordat din doi în doi ani.

Licitatie

O pictură murală a mexicanului Rufino Tamayo, destinată inițial unei bănci din Huston, a fost vândută la o licitație organizată la celebra casă londoneză "Christie's" pentru suma de 2,58 milioane de dolari. Numele cumpărătorului nu a fost făcut cunoscut. Pictura, intitulată "America", reprezintă o femeie și elemente ce simbolizează rasele albă și indiană. Compoziția sa amintește de "Guernica" lui Picasso.

Caritate

Celebrul super-star Whitney Houston va organiza un mare spectacol, de ale cărui încasări va beneficia spitalul de copii St. Jude. Ea s-a hotărât să-i ajute astfel pe frații Tony, Terre și actrița Marlo Thomas, urmașii lui Danny Thomas, cel care a fondat acest așezământ medical, și care doresc să continue opera tatălui lor. Spectacolul va avea loc pe 4 iunie la Beverly Hills, la el participând numeroase nume celebre ale marelui ecran, în special protagoniștii filmului "Bodyguard". "Sperăm să arătăm astfel că opera tatălui

care va intra foarte curând în producție, va avea drept principale surse de informație documentele Bibliotecii Radcliffe.

Grzegorz Bialek, în vârstă de 94 de ani, polonez emigrat în SUA în 1952, își îmbrățișează strănepoatele la Chicago după ce a depus jurământul pentru a deveni cetățean american. El a părăsit Polonia împreună cu familia în timpul celui de-al doilea război mondial, străbătând Siberia, Orientul Mijlociu, Africa și Marea Britanie

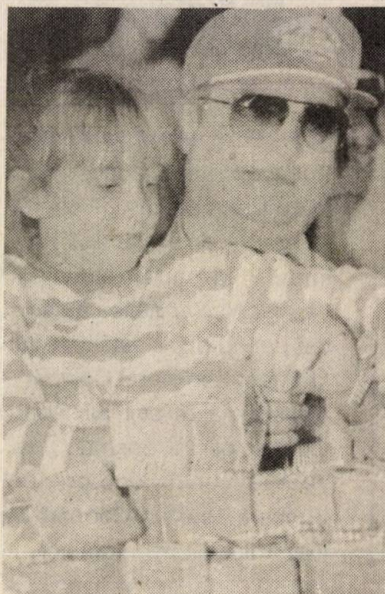
Sora Charitona, călugărița de 56 de ani, predă muzica la un liceu din Magdeburg și cântă "swing" și "jazz" la saxofon în orchestra școlii, afirmând că "atât eu, cât și jazz-ul avem rădăcinile în religie"

meu nu va muri niciodată", a declarat Tony, fiul cel mare al lui Danny Thomas.

Preferințe

Femeilor singure din Australia le plac mai mult pisicile decât bărbații, considerând că ele sunt un partener perfect. 94 la sută din femeile anchetate au declarat că își consideră pisicile un companion excelent, în timp ce 95 la sută au afirmat că, alături de ele, au avut multe bucurii și momente de reală fericire. Cercetătorii care au efectuat acest studiu inedit au afirmat că nu au văzut niciodată un asemenea atașament emoționant față de animale.

Renunțata colecție "Pierre Cardin" a organizat o paradă a modei la Beijing. Ea s-a bucurat de un imens succes, mai ales că, în semn de amabilitate față de gazde, au fost folosite manechine autohtone

Norocosul Jim Bechtel împreună cu fiica sa Danielle, după victoria obținută la întrecerea anuală de poker de la Las Vegas. El a câștigat un milion de dolari

La vârsta de 80 de ani cântărețul Charles Trenet își păstrează vitalitatea. Iată-l la un concert de gală la Paris- Bastille Opera, manifestare la care a participat și președintele Mitterrand

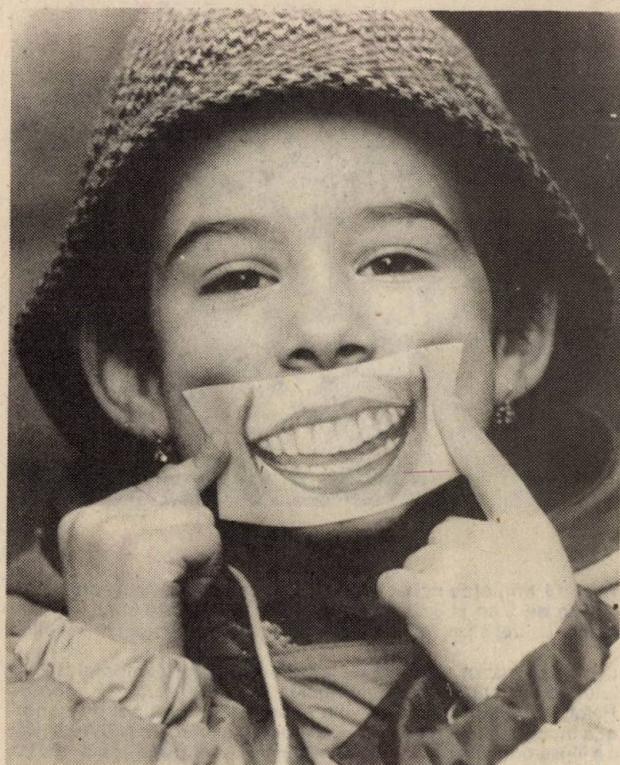

Rubrica realizată de Dinu BUCȘAN

1 Iunie

Într-un an
mohorât,
o zi
senină

Fiecare copil va fi protejat de nepăsare, cruzime și exploatare de orice natură și nu va fi obligat să facă vreun lucru care să-i împiedice dezvoltarea fizică, spirituală sau morală. Nimeni nu trebuie să fie tratat ca rob. Sunt interzise sclavia și comerțul cu sclavi, în orice formă".

(din "Declarația ONU privind drepturile copilului")

Dincolo de hotarele țării, se aud din ce în ce mai multe voci care confirmă că suntem un popor ce dispune de o generație tânără, scripitoare în ceea ce privește inteligența și potențialul creativ. Nu întâmplător România ocupă locul doi pe națiuni la câștigarea medaliilor olimpice, științifice și artistice. Copiii noștri câștigă concurs după concurs, pe toate meridianele lumii. Viața lor este un continuu sacrificiu. Li regăsim în permanență în fața pianului, a calculatorului sau în sala de sport. Rezultatele excepționale pe care le obțin nu îi consacră doar pe ei ca indivizi, ci, prin ei, se consacră cultura, știința, sportul și arta românească.

Ce fac adulții, ce face societatea în întregul ei pentru acești copii supradotați, pentru cultivarea și lansarea lor? Au existat uneori tentative sporadice ale unor organisme care au avut preocupări în această direcție. Comitetul Național Român pentru UNICEF urmărește să concretizeze un program de cultivare a copiilor talentați într-o strategie națională, sistematică și continuă, încercând să depășească stadiul preocupărilor întâmplătoare și dispersate de până acum.

Se află în fază de pregătire un program comun cu Ministerul Culturii, Ministerul Învățământului, Ministerul Tineretului și Comisia Națională a României pentru UNESCO, în care se propune depistarea sistematică (nu în campanii sau ocazional) a tinerelor talente, indiferent de domeniul de activitate. Vor fi "inventariați" în toate școlile din țară viitorii olimpici ai României, vor fi supravegheați și li se vor crea condiții optime pentru a exersa și pentru a se putea afirma în timp util. Programul va fi elaborat pentru o perioadă de 4-5 ani. Susținerea lui financiară va depinde de societățile, fundațiile și asociațiile care, sperăm, se vor dovedi receptive la această acțiune. Grupul de patru copii care s-a prezentat recent la manifestarea "World Children's Day" de la New York a fost sponsorizat de MAE, Comitetul Național Român pentru UNICEF și Fundația Crescent. Cei doi pianisti români în vârstă de 11 ani care au participat la Concursul Mozart de la Paris, au fost susținuți de dna Mariana Nicolesco, membră de onoare a Comitetului Național Român pentru UNICEF. Numeroase ministere și fundații vor sponsoriza deplasarea la Budapesta a peste 200 de copii (tot ce are mai reprezentativ și mai valoros generația între 10-16 ani), la manifestarea "Aleea Națiunilor" care va avea loc în zilele de 31 mai și 1 iunie a.c. și la care vor participa copii din toate țările lumii.

Așadar, cu puțină bunăvoință și cu dorința sinceră de a scoate la iveală talentele native ale copiilor țării, s-au găsit, se găsesc și se vor găsi întotdeauna mijloace bănești. O astfel de cauză este demnă de toată atenția.

Copiii fac dovada capacității lor. Este rândul adulților de a-i răsplăti, pentru ca cei mai convingători ambasadori ai României peste hotare să nu considere că efortul lor a fost inutil.

Maria VASCHI

O casă de copii... normali

P

e strada Minervei, în zona Șoselei Chitila, se află Casa de Copii nr.1. Măturisesc că am intrat pe poarta de fier cu o rețineră, explicată prin aceea că mă voi confrunta din nou cu tragicul. Cu drama unor destine de copii abandonati sau orfani care resimt din plin rigorile unei închisori așa-zise "casă de copii", însă din care singurul lor vis este să evadeze pentru a se reintoarce de nevoie. Sigur, e puțin exagerat, dar am cunoscut-o pe directoarea Zoe Panțaru, o femeie pe care o bănuiești energică, dar și blândă, și am înțeles că aici, în acest loc, există, poate, șanse ca acești copii să simtă ce este acum o familie. Am văzut dormitoare curate, cu păpuși pe pat, grupurile sanitare impecabile cu gresie pe jos și apă caldă în fiecare zi, camera cu mandoline unde fetele (pentru că este o școală numai de fete) iau lecții de muzică, sălile de meditație. Dar nu numai atât. Le-am văzut pe fete, am și stat de vorbă cu câteva dintre ele și mi s-au părut niște copii... normali. "Sigur, ne spune doamna directoare, ele au un handicap sufleteș - dar în nici un caz unul intelectual. Sunt copii care evoluează ca și ceilalți - învață la o școală obișnuită alături de copiii cu familie. Dar și aceștia pot avea, după cum știți, probleme de același gen... De altfel noi avem și un psiholog care le analizează dosarele și comportamentul; s-a constatat că, din păcate, gena este determinantă. Dar nu pot spune că nu am avut și satisfacții - un procent destul de mic, dar am avut. Din păcate, investiția materială și sufletească este prea mare."

Numai că acesta este riscul social, așa spune. Important este și faptul că aici copiii dobândesc sentimentul de apartenență la o familie care se numește "casa de copii". "De altfel, mulți rămân legați de noi, continuă doamna directoare, sau își reneagă părinții adevărați când aceștia sunt denunțați. Ceea ce înseamnă că au un fond bun."

Cum trebuie să fie un educator? "Să aibă copii, și să nu facă diferențe între ei, să nu lucreze cu ochii la ceas și să-i facă pe copii să simtă că sunt iubiți. Vorbele nu ajută la nimic, în acest domeniu. Poate de așa ceva am mai avea nevoie."

De multe mai este nevoie. De bani (un copil are, ca bani de buzunar, 160 lei pe lună și pentru mâncare, 380 lei pe zi), de anumite dotări și, în mod sigur, de bunăvoință. Am înțeles cum, în acest loc periferic, chiar cu fonduri puține, un om suflător, curat și chibzuit poate face minuni. Ne-am obișnuit să invocăm prea des sărăcia ca explicație a indolenței noastre. Și e păcat, mai ales acolo unde sunt date în grijă aceste ființe cu o copilărie nefericită și care pornesc în viață cu un handicap. Din fericire însă, acest complex social nu le afectează, cum spuneam, des posibilitățile intelectuale. România are, așadar, și în orfelinăte, copii normali.

În ziua în care am stat de vorbă cu doamna Panțaru, se făceau pregătiri pentru spectacolul de 1 iunie de la Palatul Copiilor. Unii erau plecați pentru selecții și repetiții, alții urmau. O festivitate susținută de copii de la casele de copii din toată țara. Care cu siguranță se bucură de această zi ca oricare altul - copilărește.

O excepție printre multe altele

Dan Fulger

Vârsta: 11 ani, elev clasa a V-a, Școala nr.194 București

La vârsta de 1 an și 8 luni cunoștea literele mari de tipar; la 4 ani citea numere cu trei cifre, la 5 ani socotea numere cu două cifre și citea curent.

În clasa I a început cursurile de informatică pentru limbajul BASIC la Institutul de cercetări pentru informatică. Din 1989 studiază informatica la Palatul Copiilor. În clasa a III-a a fost integrat grupeii de performanță și a început să lucreze pe calculator PC și în rețea NOVELL. Tot în clasa a III-a studia matematica de clasa a V-a pentru a putea participa la concursul național de informatică.

În medie lucrează 7-8 ore pe săptămână la calculator. Pentru a-i ușura munca, fundația Soroș i-a cedat în custodie un calculator PC-286.

Alte preocupări: istoria religiilor, Biblia, muzica simfonică, limba engleză, istoria, parapsihologia. Autorul preferat: Jules Verne.

Premiat la concursurile naționale de informatică din țară, Dan Fulger a participat la multe emisiuni și manifestări științifice, alături de personalități mature și specializate în diferite domenii, exprimându-și părerea cu acuratețe, coerență și o paradoxală candoare.

Rep.: Dan, ce înseamnă informatica pentru tine?

Dan Fulger: Informatica este pasiunea mea pe care am descoperit-o în clasa I. Eu vreau să devin informatician. Calculatorul este viitorul meu.

Rep.: Ce crezi că poate oferi lumii un informatician?

Dan: Informatica este viitorul omenirii. De la oameni trebuie exploatat cel mai dezvoltat organ - creierul. Toate celelalte funcții pot fi îndeplinite de roboți. Creierul este mai greu de simulat. În acest sens, spre care cred că tinde informatica, se vor crea hibridi între calculatoare și creierile umane, pentru că noi nu suntem făcuți ca să trudem, ci pentru a gândi. Informatica oferă această șansă oamenilor și ea ocupă primul

loc în domeniul schimbărilor. Tocmai aici există riscul și de aceea nu mă încumet să mă restrâng la un domeniu. Eu vreau să devin informatician, dar trebuie să fiu pregătit pentru orice altceva ar putea să apară de aici.

Rep.: Cu școala cum te împaci?

D.F.: La școală am probleme pentru simplul motiv că profesorii îi consideră pe elevi niște robi ai școlii și ai materiilor lor. În mod involuntar, probabil, ei ne restrâng cât mai mult orizontul. Banalitate, metode învechite. Calculatoarele nu se admit. Nu înțeleg de ce?

Rep.: În afara informaticii ce altceva te atrage? De exemplu, ce artă îți place?

D.F.: Îmi place muzica clasică, marea muzică a lumii: Beethoven, Mozart...

Rep.: Dan, tu ai prieteni? Crezi în prietenie?

D.F.: Da, nu prea mulți. La capitolul prieteni sunt mai perfecționist.

Rep.: Și sufletul?

D.F.: Am un prieten de suflet, dar toate capriciile acestea omenești mă încurcă. Mi-e greu să le înțeleg și să mă descurc cu ele.

Rep.: Am aflat că te interesează Biblia. Ce gândești despre această mare carte sfântă?

D.F.: Eu vreau să cunosc Biblia pentru că îmi arată trecutul, viitorul și pentru că mă impresionează cuprinderea ei. În Biblie am totul.

Rep.: Crezi în Dumnezeu?

D.F.: Dacă gândesc ca informatician, ar trebui să accept ideea că informatica este o minune și cum minunile vin numai de la Dumnezeu, atunci ar trebui să cred în Dumnezeu. Dar cum informatica nu vine de la Dumnezeu, înseamnă că ea vine de la diavol. Cel puțin aceasta este opinia umoristică a lui Topârceanu din minunile sfântului Sisoie... Dar, încă nu pot spune dacă sunt sau nu credincios. Îmi pun multe întrebări, nu la toate am răspuns. Și parapsihologia mă preocupă, poate tocmai în sensul că vreau să mă apropiu de cauza lucrurilor, dar nu pot să fac afirmații definitive atâta timp cât nu mă aflu în posesia unor certitudini.

Rep.: Dan, tu crezi că ai să fii capabil pe măsură ce crești să te descurci în lumea în care trăiești?

D.F.: Lumea asta e plină de defecte și răul pornește de la problemele de principiu. Oamenii merg pe căi greșite. Caută mereu resurse în afara lor. Lupta mea va fi să impun logica mea în această existență de multe ori illogică. Aș vrea să ne îndreptăm spre eficiență, să eliminăm surplusurile, balastul. Ar fi frumos să putem schimba ceva.

Rep.: Pentru tine informatica este un joc sau o muncă?

D.F.: Eu muncesc. Dar, repet: Nu vreau să gândesc la un viitor anume. Viitorul în informatică e nesigur. Cine știe ce o să fie peste 10 ani? Cred că vechile canoane nu vor rezista. Eu voi continua să învăț. Aceasta este singura metodă prin care mă pot apăra și pot fi gata să înfrunt cerințele.

Generația noastră pendulează între speranță și neîncredere

Cecilia Ștefănescu

este elevă în clasa a XII-a a Lic. Gheorghe Lazăr. Nu demult ea a fost unul dintre laureatii Olimpiadei de limbă și literatură română de la Vaslui. Pentru cei 18 ani ai ei, i-am cerut să ne vorbească despre starea momentană a generației ei.

— Cecilia, ce ne poți spune despre generația ta? Cum sunteți voi și cum vezi tu relația generației voastre cu celelalte generații anterioare vouă?

— Aș porni să vorbesc despre noi, spunând că tocmai pentru a prezenta felul nostru de a fi și de a gândi îmi doresc încă să pot face o revistă în paginile căreia să se regăsească mai tot universul nostru, dar și lucrurile care ne despart de maturi. Problema noastră cea mai mare în aceste relații este dominația unor mentalități încă vii, care nu doresc decât să păstreze o scară răsturnată a valorilor. Partea proastă este că se mențin încă aceleași criterii de evaluare și, mai mult, orice încercare a noastră de a ne pune în valoare este înlăturată.

— Care crezi că sunt factorii care determină această atitudine față de voi?

— Cred că este vorba în primul rând de teama nemărturisită de noua generație. Întotdeauna tânără generație a reprezentat o speranță, dar una amenințătoare. De data asta, noi nu suntem speranță, ci noi avem nevoie de ea. Ceea ce ne caracterizează este speranța de schimbare și o anumită voluptate a trăirilor. Intrăm într-o lume pe care noi am dori-o cu totul nouă și tocmai de aceea ne apasă cu atât mai mult persistența vechiului. Cu cât el persistă, cu atât cred că acest fapt ne dă mai mult curaj să intrăm în miezul lucrurilor. Singura greutate a noastră este

neîncrederea, care duce la slăbiciune. Noi pendulăm încă între aceste două stări.

— Ce te supără cel mai mult la generațiile mature?

— Pasivitatea. Ei nu înțeleg, dar și aici funcționează jumătățile de măsură. Noi avem nevoie de schimbare, încredere și mobilitate. De exemplu, eu aș fi vrut să facem o revistă a noastră de literatură, dar literatura astăzi nu mai interesează pe nimeni. Până în '90 literatura era o sursă din care ne luam puterea de a supraviețui iar acum este, pur și simplu, aruncată peste bord. Eu, care aș vrea să trăiesc prin literatură, din acest punct de vedere, mă simt închisă ca într-o scoică. E ca și cum aș juca într-un spectacol al cărui actor, regizor și spectator sunt tot eu. Asta poate avea o acoperire în plan psihologic, dar, spuneți-mi, în lume unde mă voi plasa?!

— Ce viitor crezi tu că va avea un intelectual de formație umanistă, așa cum vei fi tu, probabil?

— Viitorul este mai nesigur ca oricând. Sigur că-ți poți câștiga viitorul ca posesor de limbi străine și traducând certificate de naștere, dar acesta nu e viitor, ci doar o tehnică de supraviețuire. În mod normal, un intelectual ar trebui să aibă un rol fundamental într-o societate, să fie motorul acesteia, dar la noi, se știe bine, astfel de oameni au fost marginalizați sau chiar suprimați. Deci, a fi intelectual nu este o șansă ci un mare risc.

— Ce profesie te-ai gândit să alegi?

— Aș vrea să scriu, mai ales, pentru că în felul acesta mă deschid către lume, dar este și o cale de a mă cerceta pe mine însămi mai bine, însă știu că din scris nu se poate trăi. Probabil că de aceea am să aleg jurnalistică, pentru că îmi oferă șansa unor realizări imediate.

— Ce ai scris până acum?

— Poezii, eseuri, cam atât. Altfel, genul literar care mă atrage foarte mult este proza fantastică și asta i-o datorez lui Mircea Eliade. Așa cum tot datorită lui am descoperit religia, ulterior pe gânditorii mistici și mai apoi pe Cioran, dar nu pentru că ar fi mistici, ci pentru că simt mereu nevoia să recuperez niște lipsuri și niște absențe îndelungate.

— Și totuși, unde ar trebui să se afle literatura în această lume tulbură? În ce măsură poate ajuta ea schimbării și mobilizării de care vorbeai?

— Sigur și literatura are procentul ei de gratuitate. Plecând de la har și ajungând la cel înzestrat cu har, el creează în virtutea unui dat, dar literatura nu a rămas niciodată o predică în pustiu. Ea a determinat întotdeauna atitudini, modificări în lăuntrul celor care treptat s-au apropiat de ea. Simplul fapt că oamenii citesc este suficient pentru a crea legături între ei și de aici pornesc toate. Literatura, așa cum este ea mărginită de cuvânt, poate înlesni cunoașterea. Din acest moment, orice om este un bun câștigat.

— Cum a fost la Olimpiada de la Vaslui?

— Cred că acolo m-am izbit prima oară de o neînțelegere. Și această Olimpiadă merge pe niște canoane vechi. Ea ar trebui să însemne mai mult decât un examen oarecare. O posibilitate de afirmare a personalităților și capacităților noastre adevărate, o șansă de dezvoltare a ideilor proprii. Olimpiada, însă, merge pe un stil școlăresc: manualul e țarul în care ne învățăm și, în consecință, criteriile de evaluare sunt de aceeași calitate. E paradoxal! Enunțul subiectelor denotă deschidere, ieșirea din tipare, dar când se operează evaluarea, fac ce fac, și se întorc tot la abecedar.

— Tu ai vreun mentor spiritual? Te-ai adresat cuiva pentru a te ajuta să devii cunoscută și să descoperi și alte lucruri în formarea ta intelectuală?

— Nu, nu am avut nici măcar această încredere. Pentru că la cei pe care-i stimez cu adevărat nu am putut ajunge, am preferat să pornesc singură de la prima treaptă. Voi culege tot ce pot și într-o zi va sosi și momentul decantării și al ordonării. Am trăit mereu cu teama că mă izbesc de același tip de discurs autoritar, care nu acceptă contraziceri, dialoguri. Și acest mod de a stabili de la înalțimea autorității niște judecăți sau ierarhizări ca imuabile mi se pare deja o altă prejudecată.

Elena GUGU

CARACAS

Carlos Andres Perez, președintele Venezuelei, omul care a reușit să rămână la putere în pofida unei sângeroase revolte populare și a două tentative de lovitură de stat, nu a reușit să reziste unei bine documentate acuzații de corupție, care-l incriminează și-l obligă la depunerea mandatului prezidențial.

Corupție sau manevră politică?

La Palatul Miraflores, după suspendarea sa din funcție, președintele Carlos Andres Perez îi predă puterea lui Octavio Lepage care va ocupa pentru 30 de zile scaunul prezidențial al Venezuelei. Octavio Lepage (în centru) poartă eșarfa prezidențială sub privirile încântate ale soției sale Veronica

În așteptarea deciziei Curții Supreme de Justiție, protestatari cu fețele pictate în culorile Venezuelei demonstrează în fața clădirii Congresului, fluturând pancarte cu inscripția "Democrație cu energie" și "Perez la judecată"

Perez este acuzat de deturnarea unor fonduri secrete de stat (circa 17,2 milioane dolari); este vorba de un cec al Băncii Centrale a Venezuelei, în valoare de 250 milioane bolivari, care, în martie 1989, nu a fost folosit conform regulilor constituționale, referitoare la fondurile secrete ale statului și a mai și fost schimbat în dolari, la un curs privilegiat, în ajunul devalorizării monedei naționale.

Drept urmare, Senatul Venezuelei s-a pronunțat, în unanimitate, pentru aducerea în fața justiției a președintelui Carlos Andres Perez, sub acuzația de malversații și îmbogățire ilicită.

În ultima vreme, atmosfera în țară a fost foarte încălcată. Puternice demonstrații de protest au precedat suspendarea din funcție a președintelui, mulțimea cerând demisia acestuia.

În jurul datei de 15 mai, președintele a decretat chiar starea de urgență în Caracas. Militarii chiar își făceau din ce în ce mai auzite nemulțumirile, autoritățile neexcluzând posibilitatea unei a treia lovituri de stat. Numai că de data aceasta, Ivan Jimenez Sanchez, cu ajutorul trupelor leale guvernului, a reușit să-i țină în cazărmi pe militarii rebeli. Poliția venezueleană a fost pusă în "stare de alertă permanentă" declarând că este gata să "reprime imediat cu energie" eventualele tulburări ale ordinii publice.

Și iată că după luni întregi de presiuni politice, judecătorii Curții Supreme de Justiție au decis ca președintele țării, Carlos Andres Perez, să fie deferit justiției pentru corupție și deturnare de fonduri. Probele împotriva lui, după cum a declarat președintele Curții Supreme, Gonzalo Rodriguez Carro, sunt "irefutabile".

Perez și doi foști miniștri ai săi au efectuat în 1989 speculații financiare cu fonduri secrete ale guvernului. El a respins orice acuzație, susținând că banii au fost folosiți pentru protejarea "siguranței naționale", fără să furnizeze detalii din motive neprevăzute de securitate.

Numai că spre deosebire de Fernando Collor, care a avut o carieră politică meteorică, înconjurându-se de lux și extravagante, Carlos Andres Perez a fost o personalitate marcantă a Venezuelei care în 9 din cei 34 de ani de carieră politică în care a funcționat ca președinte a dus o viață modestă, chiar austeră. Primul său mandat s-a desfășurat între anii 1974-1979, perioadă extrem de prosperă pentru țară datorită prețurilor ridicate ale petrolului. Amintirea situației economice favorabile din timpul primului său mandat a determinat electoratul să-l realegă în funcție în 1988, cu o mare majoritate de voturi, în pofida acuzațiilor de corupție care nu l-au ocolit nici în acei ani. Dar, în timpul celui de-al doilea mandat prezidențial, măsurile neolibérale, dictate de FMI și Banca Mondială au dus la scăderea masivă a popularității președintelui, care a încercat mereu să justifice hotărârile adoptate prin necesitatea remodelării

economiei naționale în concordanță cu contextul internațional. Bilanțul economic al guvernului este totuși pozitiv (rata de creștere anuală mai mare de 8 la sută în ultimii trei ani, o dominare considerabilă a șomajului și realizarea celui mai mare venit din America Latină, raportat la numărul de locuitori - 2650 de dolari), dar costurile sociale ale reformelor către o piață liberă, care au situat Venezuela printre țările cele mai dezvoltate din regiune, au fost extrem de mari și au dus la o sărăcire accentuată a claselor defavorizate.

Violenta revoltă populară din 1989 și cele două tentative de lovitură de stat de anul trecut au constituit expresia nemulțumirii poporului, amplificată și de promisiunile demagogice ale politicienilor populiști precum fostul președinte Rafael Caldera Rodriguez. Hotărârea Curții Supreme de Justiție a stârnit o imensă bucurie în rândul populației: străzile Caracasului au fost invadate de mii de oameni care-și manifestau satisfacția pentru suspendarea din funcție a președintelui.

Carlos Andres Perez, în vârstă de 70 de ani, omul de al cărui nume este legată naționalizarea petrolului venezuelean în 1974, a respins toate acuzațiile ce i se aduc, susținând că nu are nimic ce să-și reproșeze și că totul nu este decât o "manevră politică" pentru înlăturarea sa.

Într-un interviu acordat canalului de televiziune CNN, Carlos Andres Perez declara: "Eu am ieșit victorios din numeroase alte capcane care mi-au fost întinse în timpul vieții politice și la fel va fi și de data asta... În ceea ce privește demisia, acest lucru ar fi imposibil, pentru că asta ar da motive oamenilor să spună că eu am făcut ceva rău. Știu că imaginea mea în alte țări trebuie să fie foarte proastă, dar eu nu cer un vot de încredere din partea democraților lumii, ci mai degrabă, răbdare pentru că adevărul se va afla curând."

După suspendarea din funcție a lui Perez, fotoliul său va fi preluat, conform Constituției venezuelene, de către Octavio Lepage, președintele Senatului și, totodată, contracandidatul lui în alegerile prezidențiale din 1988.

El va deține funcția pe o perioadă de tranziție de 30 de zile, timp în care Senatul va desemna un președinte interimar ce va asigura conducerea țării până în luna februarie 1994, când noul președinte ales la 6 decembrie a.c. își va prelua oficial funcția.

Perez a devenit, astfel, primul președinte venezuelean care este acuzat într-un proces judiciar în ultimii 35 de ani de când țara a adoptat un regim de guvernare democratică.

Ileana IORDACHE

ALGER

O știre parvenită, nu demult, din Iran, arată că sute de femei, vinovate de ținută vestimentară "indecentă" (adică neconformă cu preceptele islamice), au fost arestate în ultimele săptămâni numai la Teheran. Liderii iranieni nu sunt dispuși să facă nici cea mai mică concesie; cu Islamul nu se glumește.

Exact invers s-au petrecut lucrurile în Algeria, unde, printr-o recentă dispoziție a guvernului, li s-a interzis funcționarilor și agenților publici portul ținutei islamice, mai precis, "orice costum, echipament sau emblemă de natură să exprime apartenența la un curent ideologic, politic sau religios". Totodată, dispoziția respectivă amintește tradiționala "îndatorire a prudenței", care le interzice întrunirile politice, prozelitismul religios, colecta de fonduri și afișajul politic în întreprinderi și instituții publice. Aceste practici deveniseră curențe în ultimii ani în fostele administrații sub controlul Frontului Islamic de Salvare (FIS - dizolvat și scos în afara legii) și Sindicatului Islamic al Muncii (SIT), care îi fusese afiliat.

Cu toate că nu sunt menționate în mod expres, ținuta vestimentară islamică pentru bărbați "kamisul" (un fel de caftan alb) și cea pentru femei "hidjabul" (vălul islamic), ca și "barba islamică" (spre deosebire de barba tunsă scurt și îngrijită) și scufia islamică (arakia - calotă albă tricotată) sunt, de asemenea, vizate.

Instrucțiunea guvernamentală amintește, într-adevăr, că există "ținute reglementare", ca bluza, salopeta și combinezonul de lucru, "conforme uzanțelor profesiei și imperativelor igienei și securității", care trebuie purtate obligatoriu în timpul orelor de muncă. Ea subliniază "principiul aspectului corect al funcționarilor și al muncitorilor, în special al celor care au relații cu publicul".

Fără îndoială, măsura guvernărilor nu poate fi socotită nici prea democratică, nici prea inspirată. Mai ales în actualul context al relațiilor încordate dintre putere și Islam. Totuși ea își are unele justificări. În ultimii patru ani, paralel cu extinderea integrismului musulman, costumele islamice - Kamisul, arakia și sandalele pentru bărbați, hidjabul și uneori ciorapii și mănușile negre pentru femei - s-a răspândit în administrație, școli, universități, ca și în instituțiile publice, unde au fost deschise "săli de rugăciune" pentru funcționari. Cazurile cele mai flagrante de încălcare a reglementării au fost sancționate, alimentând o vie polemică între autorități și liderii islamaști. De pildă, infirmierele dintr-o maternitate algeriană, pentru a nu-și scoate vălul în fața unui medic de sex masculin, intrau în sala de operație cu capul învelit într-un fular, și cu brațele acoperite până la încheietura mâinii, în ciuda normelor elementare de igienă. Medici de întreprinderi s-au plâns că salariații companiei de electricitate se urcau pe stâlpi electrici, iar cei de la gaze coborau în puțurile colectoare îmbrăcați în "kamis". În același timp, sute de oameni au protestat împotriva abandonării de către facto-

Haina ca armă politică

rii poștali a ținutei lor, ca să asigure distribuirea corespondenței în costum islamic. Unii au afirmat că au refuzat să primească scrisorile de la acești oameni "împopoțonați", în care nu-și recunoșteau factorul tradițional. În fine, mulți părinți s-au revoltat împotriva cadrelor didactice care au schimbat bluza gri cu "kamisul" și "hidjabul", dându-se drept "exemplu" pentru tinerii lor elevi tentați să-i imite.

Deci, justificările deciziei guvernului algerian sunt de ordin, să le spunem, social. Și despre aceasta s-a și vorbit. Nu s-a vorbit însă despre scopurile ascunse ale acestei măsuri și, la drept vorbind, nici nu era nevoie, ele fiind mai mult decât evidente. Interdicția reliefează voința de nezdruccinat a puterii de a redobândi controlul asupra administrației și de a combate manifestările cele mai bătătoare la ochi de apartenență politică și religioasă. Bineînțeles, primii vizați sunt membrii și simpatizanții FIS, a căror eliminare din viața politică se dorește a fi cât mai grabnică. În acest sens, interzicerea vestimentației islamice vine ca o completare la măsurile anterioare: dizolvarea FIS, arestarea liderilor acestuia, represiunea armată, înființarea a trei tribunale speciale pentru judecarea autorilor de acte subversive, înmulțirea condamnărilor la moarte etc.

Ceea ce pare însă a fi uitat guvernul este că, la fel ca peste tot, în lume, nu haina face pe om. Cu alte cuvinte, cu sau fără vestimentație specifică, musulmanii nu vor renunța la credința lor. Chiar și numai o privire superficială asupra legilor Islamului arată că un bun musulman respectă cu pioșenie și strictețe voința lui Allah, care este unicul suveran al întregului univers și căruia el îi dedică întreaga sa viață. Și atunci, mai are însemnătate o haină pe lângă o viață, mai ales când ea nu-i afectează personalitatea?

Hotărârea puterii algeriene va duce, fără îndoială, la acutizarea conflictului cu FIS. Este greu de crezut că acesta va renunța la luptă. Nu numai pentru că este mai bine organizat decât s-a crezut - din punct de vedere militar și al logisticii propagandistice - dar și datorită faptului că populația îi este, în marea ei majoritate, favorabilă. Nu neapărat din motive religioase, ci din cauza integrității morale cu care creditează această mișcare ce s-a impus pe scena politică algeriană.

Folosind vestimentația ca armă politică, guvernul algerian s-a angajat într-un joc periculos. Din care poate ieși înfrânt.

Dinu BUCȘAN

JAKARTA

Generalul Suharto, reales în martie a.c. pentru al șaselea mandat prezidențial de cinci ani, demonstrează că stăpânește la perfecție arta de a se dovedi de neînlocuit.

Ca și în 1988, pentru a doua oară consecutiv, el a reușit să treacă peste opoziția latentă a unor cercuri militare care doreau plecarea sa, după 27 de ani de când puterea s-a concentrat tot mai mult în mâinile sale, ale familiei și colaboratorilor foarte apropiați. În vârstă de 72 de ani, Suharto deține astăzi, exceptându-i pe regi, sultani și pe Kim Ir Sen, recordul de longevitate în exercițiu printre șefii de stat ai Asiei.

Șef al partidului de guvernământ, Golkar, și în același timp comandant suprem al armatei, instituție care conduce de facto în Indonezia, bătrânul general deține în plus atribuțiile de a numi majoritatea colegiului electoral, însărcinat cu desemnarea unui nou președinte și a unui nou vicepreședinte. În aceste condiții, președinția nu-i putea scăpa din mână. Cei aproape 1000 de membri ai Adunării Consultative a Poporului (MPR) l-au reales, fără nici un vot împotriva, în funcția supremă pe generalul Suharto, singura persoană care a candidat pentru acest post. În discursul inaugural, ce a urmat depunerii jurământului în fața Parlamentului, "noul" președinte a evidențiat "îndelugata stabilitate politică și economică" de care s-a bucurat țara. În mod oarecum surprinzător, el a ținut să remarce, totodată, că "o lungă stabilitate se poate menține numai de către un stat democratic și un sistem politic care să răspundă la schimbări", ceea ce denotă o reacție po-

Un președinte de neînlocuit

zitivă, în premieră, față de fenomenul politic din ultimii ani de pe scena mondială.

În mod contrar față de ceea ce își propusese, Suharto nu a reușit să impună un candidat la vicepreședinția statului care să nu fie pe placul militarilor. La încheierea sesiunii MPR, fostul șef al Statului Major Interarme, generalul Try Sutrisno, l-a înlocuit pe generalul Sudharmono. Glumind răutăcios pe seama lui Sutrisno ca persoană și a atribuțiilor vicepreședintelui, presa de opoziție a spus adesea că acesta este "un bărbat a cărui statură este insuficientă pentru a jena pe cineva".

Pentru a-și reocupa locul, generalul Suharto a dat dovadă de proverbiala sa abilitate de manevră. În ultimii doi ani, el i-a curtat intens pe musulmani, dând multe garanții celor moderați. A autorizat portul vâului în școlile publice, fundația pe care o prezidează a găsit surse de finanțare pentru construirea a sute de moschei, a favorizat lansarea unei mișcări intelectuale musulmane, a acordat tribunalelor islamice un statut egal cu cel al curților laice, iar în 1991, el însuși, a fost în pelerinaj la Mecca.

Președintele Suharto, omul forte al Indoneziei, a fost înconjurat, timp de 27 de ani, de generali, la toate nivelurile guvernamentale. Va căuta, în anii ce vor venii, soluția tranziției, spre un regim mai puțin autoritar?

Prin formarea noului guvern, reechilibrat sub aspect numeric în beneficiul musulmanilor și al civililor, președintele indonezian și-a întărit puterea. Generalul Suharto, care este și șeful cabinetului, a răspuns astfel aspirațiilor imensei majorități musulmane de a participa mai amplu la conducerea celei mai mari țări islamice din lume (din cele 183 milioane de indonezieni, 88 la sută sunt credincioși musulmani). Se pare că pentru creștini (9,6 procente din populație) accesul la putere rămâne, deocamdată, doar o aspirație. În actualul cabinet ei nu dețin decât trei portofolii, fără să mai ocupe vreun post-cheie, așa cum se întâmplase în precedentul, când titularul Ministerului Apărării era un creștin influent. În general, forțele armate, pilonul de sprijin al regimului, și-au văzut reduse eforturile de a deține controlul societății, pierzând 4 din cele 12 posturi pe care le deținuseră (coordonarea afacerilor politice și securitatea, interne, apărare, finanțe). Cercurile diplomatice și ale Băncii Mondiale, care analizează cu îngrijorare intențiile lui Suharto, consideră că personalitățile care i-au schimbat pe cei patru generali, a căror reputație de oameni fermi, adepți ai unui clasic control, era recunoscută, nu vor mai fi capabile să-i facă față președintelui. Nici cele două formațiuni legale din opoziție, Partidul Democrat Indonezian (care grupează pe creștini și naționaliști) și Partidul pentru Dezvoltarea Planificată (de tendință musulmană) nu au obținut, ca de obicei, nici un portofoliu.

Potrivit unui analist politic, președintele Suharto urmărește în mod evident "să-și întărească legitimitatea personală", disociindu-se pe cât posibil de sprijinul pe care îl acordă regimului său armata, specialiștii în economie formați în Statele Unite și cercurile oamenilor de afaceri de origine chineză. Există aprecieri conform cărora generalul "și-a luat și alte măsuri de precauție pentru a face imposibilă dispensarea de el: stimulându-i pe cei șase copii ai săi de a crea vaste conglomerate, el controlează sectoare întregi ale economiei țării".

După toate aparențele, Suharto, care la finele mandatului va avea aproape 77 de ani și peste trei decenii de conducere neîntreruptă, dorește să realizeze singur marile schimbări care au avut loc și care caracterizează țările din regiune, în special pe cele din ASEAN, bloc economic prosper din care face parte și Indonezia. Pe parcursul mandatelor sale, președintele indonezian, căruia i s-au conferit puteri depline, printr-un decret, încă din 1966, a ferit țara de instalarea unui regim comunist și a menținut unitatea arhipelagului. Cele 13 000 de insule care îl com-

pun, bogate în resurse naturale, au fost conduse spre industrializare.

Relansarea economiei naționale și garantarea unei tranziții pașnice către un regim mai liberal, dar tot sub controlul armatei, par să fie prioritățile acestui ultim mandat (șeful statului a declarat în repetate rânduri că nu dorește să fie ales "președinte pe viață"). În această tentativă îi este însă din ce în ce mai greu să mențină o bază solidă a puterii. Suharto a pierdut de mult sprijinul intelectualilor liberali, care, în perioada 1965-1968, au girat intervenția militarilor împotriva Partidului Comunist Indonezian și înlăturarea ulterioară a președintelui Sukarno, favorizând venirea sa la putere. Noul mandat nu constituie decât o prelungire, problema crucială a succesiunii fiind doar amânată cu câțiva ani. Actualul șef al statului indonezian nu are un rival potențial și nici un moștenitor desemnat. În plus, nu a făcut nici o dezvăluire referitoare la planurile sale de viitor. După părerea comentatorilor, cea mai bună soluție ar fi o retragere în stilul lui Lee Kwan Yew, șeful guvernului din Singapore, care și-a format un succesos cârmă i-a predat conducerea după aproape 30 de ani de guvernare autoritară. La Jakarta, este evident faptul că nici unul din cercurile politice nu l-ar putea obliga pe generalul Suharto să renunțe la putere.

Ca și în Thailanda, în Indonezia s-a născut, din dezvoltarea economică fără precedent a țării, o clasă mijlocie sigură de sine. Ea aspiră în mod spontan la mai multă libertate de exprimare și își revendică dreptul la decizie. Suharto a lansat într-adevăr, din când în când, unele promisiuni de democratizare și apeluri la o mai mare respectare a drepturilor omului. În practică, însă, nu s-a făcut nimic.

Diplomații indonezieni subliniază importanța continuității politice în țara pe care o reprezintă. Ea ar fi vitală pentru consolidarea economică, într-un moment în care Indonezia împrumută anual cinci miliarde de dolari de la comunitatea financiară internațională. În schimb, conducerea armatei este îngrijorată că veniturile realizate din economie sunt repartizate inegal, ceea ce ar putea provoca tulburări (circa 60 la sută din totalul fondurilor financiare circulă numai la Jakarta). Consecința ar fi o "invidie socială", foarte periculoasă în momentul tranziției. Forțele armate, care se consideră drept un garant al unității și stabilității arhipelagului, s-au plasat fără echivoc în poziția de arbitru în cazul în care starea sănătății lui Suharto, având în vedere vârsta sa înaintată, l-ar împiedica să-și exercite funcțiile.

Cristian MOANȚĂ

BEIJING

În ultima decadă a lunii mai, la Beijing au avut loc convorbiri la nivel înalt privind două din cele mai spinoase probleme ale reînnoirii raporturilor internaționale ale Chinei: reînnoirea clauzei națiunii celei mai favoriteze și viitorul statut al coloniei Hong Kong. Atât partea americană, în cazul primei chestiuni, cât și cea britanică, în cea de-a doua, formulează o serie de rezerve și condiționări care pun diplomația chineză în fața unui examen sever. Există divergențe relativ majore, dar nu ireconciliabile. În exprimarea punctelor de vedere, fiecare parte a ținut să-și folosească atuurile, fără să cedeze prea mult, ceea ce a făcut ca, cel puțin pentru moment, să se bată pasul pe loc.

Adresându-se unei reuniuni consacrate oportunităților de afaceri în China, care a avut loc în Singapore, Wu Yi, ministrul comerțului exterior și cooperării economice, a pledat în favoarea acordării statutului preferențial pentru țara sa, în general, de către toate statele cu care cooperează în conformitate cu prevederile acordurilor GATT. Demnitarul chinez a ținut să sublinieze că "nu este înțelept ca o țară mare, cu o piață imensă și o economie în plin avânt să fie în afara GATT", China având nevoie de un tratament comercial favorabil pentru a-și promova politica de deschidere economică. Totodată, Wu a declarat că Beijingul nu va tolera nici un fel de ingerințe în problemele sale interne și se va opune cu vehemență oricărei acțiuni de acest fel.

Comentarii politici sunt de părere că această poziție intransigentă, deși a fost formulată în termeni generali, a vizat direct relațiile Chinei cu Statele Unite. Declarația ministrului chinez a survenit în ajunul vizitei la Beijing a unui înalt emisar al președintelui Bill Clinton, care să discute cu oficialitățile țării-gazdă problemele care perturbă relațiile bilaterale. Acest demers a precedat dezbaterile de la

Pasul pe loc

Washington, de la începutul lunii iunie, privind reînnoirea clauzei pentru China.

Secretarul de stat adjunct, Winston Lord, a purtat o serie de convorbiri cu omologii săi chinezi, Liu Huaqing și Tian Zengpei, asupra a trei domenii perene de tensiune - abuzurile privind respectarea drepturilor omului, practicile comerciale neloiale și vânzarea de arme către țări aflate în zone de conflict major. Surse neoficiale, citate de unele agenții de presă, susțin că partea chineză nu a făcut nici un fel de concesii în legătură cu subiectele abordate, concluzia fiind că negocierile s-au încheiat fără progrese. Oricare ar fi condițiile însă, președintele Bill Clinton trebuie să ia o decizie în acest sens, pe care o va propune spre aprobare Congresului SUA. Șeful executivului american are la dispoziție trei alternative: să propună re acordarea clauzei în forma ei actuală, să impună condiții suplimentare pentru prilegirea acesteia sau, în cel mai nefericit caz, să recomande suspendarea.

Ultimele semnale venite de la Washington indică faptul că, deși există multe critici la adresa politicii Beijingului, statutul comercial preferențial va fi acordat Chinei fără condiționări specifice. După ample consultări între membri ai Congresului și cei ai Administrației s-a ajuns la concluzia că relațiile americano-chineze sunt importante nu numai din punct de vedere economic, dar și politico-strategic. Ca urmare, și după toate aparențele așa vor sta lucrurile, se va acorda Chinei o "perioadă de grație" în care să-și corecteze politica în domeniul drepturilor omului și vânzării de arme. Accesul pe piața americană în tot acest timp va fi limitat la minimul permis de prevederile clauzei. În cazul în care oficialitățile de

Hong Kong, un miracol care trebuie să dăinuie

la Beijing vor ignora cerințele americane, condiționările specifice vor fi adăugate... anul viitor, când se va pune din nou în discuție reînnoirea clauzei.

Se pare că retorica electorală a lui Bill Clinton - care s-a vrut a fi un președinte mult mai sever decât predecesorul său și a pledat pentru o politică care să impună Chinei stoparea abuzurilor privind drepturile omului și aderarea la tratatele internaționale care limitează proliferarea rachetelor balistice și a armelor de distrugere în masă - se transformă tot mai mult într-un pragmatism determinat de realitățile vieții. Suspendarea clauzei ar însemna pierderea a 150 000 locuri de muncă în SUA și obstrucționarea afacerilor americane din zonele economice speciale ale Chinei. Parcă în campania electorală Bill Clinton vorbea de înființarea mai multor milioane de locuri de muncă, nu de desființare, și de recăștigarea supremației economice mondiale. Și la capitalul emigrare există discrepanțe mari între vorbe și fapte, care s-ar traduce cam așa: chinezii să emigreze dar nu în Statele Unite.

China speculează dreptul său de a oferi, prin reciprocitate, privilegiile unui statut comercial preferențial, ajungând în faza în care își permite să nu mai accepte anumite presiuni din exterior. Nu pune nici foarte multe condiții, așteptând reacțiile partenerilor. Dacă acestea sunt, în cele din urmă, favorabile, nu este decât un mod mai puțin convențional de a bate pasul pe loc.

• Delegațiile chineză și britanică s-au despărțit, după mai multe zile de negocieri la Beijing, fără să fi ajuns la vreun acord privitor la viitorul politic al teritoriului Hong Kong. Acesta urmează să-și piardă statutul de colonie a Regatului Unit și să revină sub autoritatea Chinei începând de la 1 iulie 1997. Suspendate cu șase luni în urmă, din cauza unor dezacorduri serioase asupra planului de reforme politice propus de guvernatorul Chris Patten, discuțiile au fost reluate sub forma a două runde, la interval de o lună - sfârșitul lunii aprilie, sfârșitul lunii mai. În comunicatul difuzat se afirmă că ambasadorul Marii Britanii la Beijing, sir Robin McLaren, și ministrul adjunct de externe chinez, Jiang Enzhu, au purtat convorbiri privitoare la "organizarea de alegeri în Hong Kong, în 1994 și 1995, în cadrul prevăzut de Declarația comună chino-britanică din 1984, respectându-se principiul concordanței cu Legea fundamentală (n.r. - miniconstituția elaborată în comun, care urmează să intre în vigoare în 1997), precum și acordurile semnate între China și Marea Britanie (n.r. - documente prin care cei șase milioane de locuitori vor beneficia, timp de 50 de ani, de un statut administrativ special, care să permită menținerea actualului sistem capitalist și, implicit, poziția dominantă în lumea financiară și comercială)". Respectând angajamentul de a păstra confidențialitatea întrevederilor bilaterale, nu au fost făcute nici un fel de comentarii cu privire la recentele runde de consultări. Nu a fost furnizat nici un alt indiciu decât acela că cele două părți au convenit să se întâlnească din nou, la o

dată care va fi anunțată ulterior, după ce vor fi informate conducerile de la Beijing, Londra și Hong Kong.

Negocierile chino-britanice sunt blocate din luna octombrie anul trecut când noul și ultimul guvernator britanic, Chris Patten, a anunțat că intenționează să pună în practică un plan de reforme menit să instaureze o mai mare democrație, înaintea retrocedării coloniei către China. Propunerile prezentate au fost respinse categoric de guvernul de la Beijing, în timp ce Londra continuă să susțină măsurile privind lărgirea corpului electoral și alegerea directă, pentru mandate de cinci ani, a unui număr mai mare de deputați din Consiliul Legislativ (n.r. - mini-parlamentul coloniei) și a circa 500 de consilieri municipali. Numeroși cetățeni din Hong Kong, mai ales dintre notabilități, se tem că Londra și Beijingul ar pune la punct un acord secret privitor la viitorul politic al teritoriului.

Proiectul guvernatorului a provocat o criză în legăturile dintre cele două state. Conducătorii comuniști chinezi, pentru care Patten este "un aducător de necazuri" și "un colonialist perfid", reacționează cu ostilitate la reformele democratice preconizate. Beijingul consideră că aceste

reforme nu fac obiectul actualelor negocieri chino-britanice întrucât violează acordurile încheiate deja între China și Marea Britanie. Londra consideră, însă, că aceste măsuri nu i-ar viza decât pe cetățenii din Hong Kong și, în consecință, ele trebuie supuse aprobării doar Consiliului Legislativ. În acest punct, apar divergențele majore între cele două părți și blocajul în ajungerea la un compromis acceptabil.

Surse diplomatice din Beijing confirmă că părțile nu au realizat nici un progres, după două runde de negocieri, în ciuda interesului manifestat de a reveni la "relații mai cooperante". Deși informațiile sunt puține, necesitatea unei noi serii de convorbiri, după consultarea oficialităților din cele două capitale, poate duce la această concluzie. De remarcat că, și în acest caz, guvernul de la Beijing este cel care se situează pe o poziție de expectativă, așteptând remodelarea viziunii omologilor de la Londra asupra situației. Până în 1997, și după aceea încă 50 de ani, este timp suficient pentru schimbări de toate felurile. Deocamdată, se poate bate pasul pe loc.

Cristian MOANȚĂ

MAFIA, Israel și filiera rusă

400 000 de emigranți din Rusia au venit în Israel până în 1992. Anul trecut erau așteptate încă 500 000 de persoane, fapt ce era benefic statului care se confruntă cu natalitatea ridicată a palestinienilor. Dar medalia are și un revers: printre acești evrei ruși, un procent oarecare, mic poate, raportat la jumătatea de milion deja instalată este reprezentată de elemente care tind să se constituie în rețele mafioate. O parte a comerțului cu droguri și a rețelei prostituției a intrat de-acum în mâinile lor. Autoritățile israeliene au motive serioase de neliniște în confruntarea cu această mafie a cărei amenințare planează asupra orașelor mari din Israel.

Din 1990 încoace, "Frumoasa Halia" (noul val de imigrație sovietică) a adus în Israel 400 000 de evrei, medici, dentiști, ingineri, profesori, dar și muzicieni sau funcționari. Ministerul Integrării și Agenția evreiască au pus la punct programe destinate ajutorării acestora. Dar ajutorul financiar este destul de subțire, el întinzându-se "olim-ilor" (imigranților) doar să-și găsească o locuință și să-și plătească chiria. În cadrul unui program de integrare, posibilitatea de a li se pune la dispoziție locuri de muncă este extrem de importantă, dar șomajul în Israel este o problemă. În clipa de față există o ofertă

prea mare de medici și ingineri care trebuie să supraviețuiască, iar supraviețuirea, în mod paradoxal, este, poate, mai dificilă la Tel Aviv decât la Moscova. În fosta Uniune Sovietică exista o lume a economiei paralele, cu rețeaua sa de mici traficanți. Fenomen firesc într-o țară sărăcită, dar fără sens acolo unde magazinele sunt bine aprovizionate, ba, mai mult, încărcate cu produse de calitate. Obiectivul acestor oameni este câștigul cu orice preț și îmbogățirea rapidă. Orice metodă pentru atingerea scopului este abordată: prostituție, trafic de devalize, falsificare de bani sau de documente și trafic de droguri. Atitudine explicată de criminalistul israelian Simar Landau: "Evreii din Rusia au ținut adeseori piața paralelă. Conform mentalității sovietice este perfect normal să ocolești legile și să recurgi la căi lăturale. Astfel că printre cei 400 000 de imigranți se află și o minoritate - câteva mii - care este dispusă să se arunce fără complexe în criminalitate în diferite domenii și la diferite nivele". Un fost polițist israelian, Mișa Friedman, îi caracterizează ca fiind "producții perestroikă", ce nu cunosc legile și sunt avizi de libertate, care la ei se confundă cu libertatea junglei. Friedman s-a specializat în această problematică în ceea ce îi privește pe ruși. El s-a ocupat de aproximativ 2 000 de dosare care au ca obiect prostituția, racolarea și chiar permisele

Lumea în evenimente

falsificate de conducere sau diplome false. Clienții săi nu recurg la serviciile unui avocat, nu depun plângere la poliție pentru că nici nu-și imaginează măcar că ar putea proceda așa. Rușii preferă să-și regleze conturile între ei și de multe ori o fac recurgând la violență. Mentalitatea și obișnuințele lor nu cunosc decât această cale.

Pentru unele femei venite din Rusia, mijlocul cel mai rapid și ușor de îmbogățire este prostituția, tolerată în Israel. În ultimii trei ani, numărul institutelor de masaj a crescut de la 30 la 120, jumătate dintre ele fiind controlate de ruși. "Carnea proaspătă venită din Rusia este exploatarea în același timp de trei mafii: israeliană, georgiană și rusă. Fetele care lucrează în aceste case sunt selectate, mai ales dintre rusoaice, ce sunt foarte căutate deoarece sunt mult mai ademenitoare și libertine decât localnicele. Unele sunt căsătorite și-și exercită meseria cu acordul soțului ca să poată trăi și să-și crească copiii. Nu le deranjează, mai ales că de unde au plecat făceau același lucru, uneori, pentru a obține mici privilegii din partea șefilor lor".

Mafia israeliană aparține atât istoriei Israelului cât și mitului, personajul legendar fiind Meyer Ransky, unul dintre capii mafiei evreiești din Miami, în timpul celui de-al doilea război mondial. De la crearea statului, Ransky a ajutat Haganah să-și procure bani și armele necesare în lupta pentru independență și, după ce a vizitat Israelul prima oară în 1960, a încercat să se stabilească aici în anii '70, dar s-a lovit de opoziția primului ministru de atunci, Golda Meir, care a declarat șocată: "Nu vreau mafia în Israel!"

Astăzi, mafia israeliană există și se ocupă mai puțin de prostituție și mai mult de trafic cu droguri. Drogul, mai ales hașiș, este transportat din șesul Bekaa (Liban) pe cale terestră, cu complicitatea militarilor sirieni și israelieni, până la Tel Aviv. Cocaina și heroina, transformate în laboratoarele clandestine din zona muntoasă libaneză, tranzitează prin portul Beirut și sunt aduse până în portul Ashdod, situat la sud de Tel Aviv. Ashdod, după ce a fost controlat timp de 20 de ani de evrei de origine marocană, a trecut acum sub autoritatea mafiei georgiene, care lucrează mână în mână cu foarte tână mafia rusă, ce furnizează rețeaua de vânzători. Spațiul în care acționează aceștia este parcul Dizengoff, loc în care vin să-și procure marfa prostituatele și tineretul.

Gangurile georgiene, care au apărut la începutul anilor '70, au fost întotdeauna un rezervor de traficanți în colaborare cu infractorii ruși. Încrederea nu domnește între ei, dar nu s-a ajuns încă la un război, georgienii bucurându-se de aprecierea celor de o seamă cu ei, deoarece respectă mentalitatea, legile și codul onoarei lumii interlope.

Cartierul central al poliției din Tel Aviv, situat la nordul străzii Dizengoff, nu mai poate face față acțiunilor criminale care au crescut cu 30 la sută de la începutul imigrației ruse.

O statistică demonstrează că, după ultimul război mondial, rușii au constituit mereu primul contingent de imigrație în Israel, înaintea românilor, marocanilor sau polonezilor. În acest proces s-a amplificat considerabil, populația israeliană crescând după sfârșitul anului 1989 cu 10 la sută.

În fosta URSS erau denumiți evrei. Acum, când au ajuns pe pământul făgăduinței, sunt numiți "russim" ("russot" pentru femei). Este limpede că integrarea este dificilă pe plan moral, dar și material. Din cei 900.000 de evrei originari din fosta URSS, aproape jumătate au venit după sfârșitul lui 1989. (Dintr-un total de cinci milioane israelieni patru milioane sunt evrei).

În primul trimestru al anului 1992, din 125.000 de persoane apte de muncă, 45.000 au găsit un loc de muncă, 40.000 erau șomeri și cam tot atâția erau la "ulpan" (cursuri intensive de ebraică).

Pentru aceștia, Ministerul Integrării a editat o întreagă documentație în limba rusă, mergând până la a pune pe ușile agenților sale panouri în limba rusă alături de ebraică și engleză, pentru că un israelian din cinci vorbește limba rusă.

Dacă cei 8.000 de oameni de știință și 45.000 de ingineri, sosiți după sfârșitul anului 1991, și-au găsit un loc de muncă

în cercetare sau într-una din numeroasele firme "high-tech" ale economiei israeliene, nu același lucru se întâmplă cu muzicienii și medicii. Primii erau la acea dată cam 10.000, iar ceilalți 8.000. Alți defavorizați: necalificații, în număr de 4.000, pensionarii - circa 55.000, și femeile singure având în creștere unul sau mai mulți copii (ele și copiii reprezintă aproximativ 20 la sută din totalul emigranților proveniți din fosta URSS).

Din sursă israeliană se știe că, la mijlocul lui 1992, estimarea evreilor din CSI ar fi fost de 3-3,5 milioane, dintre care 1,2 milioane ar fi primit de la guvernul israelian invitația necesară pentru obținerea vizelor, la care se adaugă între 500.000-600.000 de cereri deja formulate. La acea dată cam 100.000 erau în posesia vizei. Este adevărat că unii dintre ei încearcă să facă doar o escală în Israel pentru a lua ajutorul guvernamental înainte de a pleca în Statele Unite. Numai prețul biletului de avion până în Israel reprezintă salariul pe foarte mulți ani al unui rus cu un câștig mediu. Dar legislația Israelului nu mai permite șederea pe scurtă durată, deci posibil ca fluxul de emigranți dinspre CSI să scadă, deoarece aici ajung informații potrivit cărora instalarea pe pământul făgăduinței nu înseamnă automat sfârșitul tuturor problemelor.

Situația este îngreunată de faptul că autoritățile sovietice nu transmit cazierul imigranților. Abia la sfârșitul anului 1991, responsabilul relațiilor externe ale KGB a avut câteva întrevederi cu autoritățile israeliene în scopul de a-i ajuta să combată mafia rusă ce se instalează la Tel Aviv și Haifa. În 1992 Benjamin Ben Avi, care conducea brigada de moravuri, considera că situația va evolua în rău: "Crima organizată rusă este în stare embrionară, adică în curs de a se naște, dar în permanentă dezvoltare. Cu sau fără ajutorul bandelor israeliene și georgiene, rușii sunt pe cale să-și extindă controlul asupra prostituției și drogului. Încă n-au început să atace băncile și mașinile blindate care transportă banii, dar este de așteptat și acest moment".

Când proaspeții imigranți ruși aparținând mafiei nu folosesc infrastructurile mafiei georgiene, ei își pun la punct propriile rețele. De fapt, acestea sunt rețelele ce existaseră deja la Moscova, Kiev sau Sankt Petersburg, și care se refac întocmai în Israel. Un exemplu în acest sens ar fi cazul Garig Basmadjian, anticarul francez răpit la Moscova în iulie 1989. Acest evreu armean lucra cu mafia rusă și încerca să profite de situația tulbură din URSS pentru a exporta clandestin în Israel tablouri de mare valoare.

Dacă poliția a trecut cu vederea prostituția, ea este totuși neliniștită în privința controlului pe care mafia rusă îl exercită asupra schimbului ilegal de valută, care implică și falsificarea banilor, și asupra escrocheriilor. Hoții de buzunare ruși

mișună prin bazine, lucrând pe cont propriu. Excrocii, organizați în bande, extorchează bani de la propriii concetățeni, dintre care mulți și-au deschis magazine în care comercializează carne de porc. Cea mai amenințată de acest tip de șantaj este stațiunea balneară Natanya, unde aproape 40 la sută din populație este de origine rusă. Cei ce nu se supun și nu cedează o pătrime din valoarea locațiunii suportă consecințele.

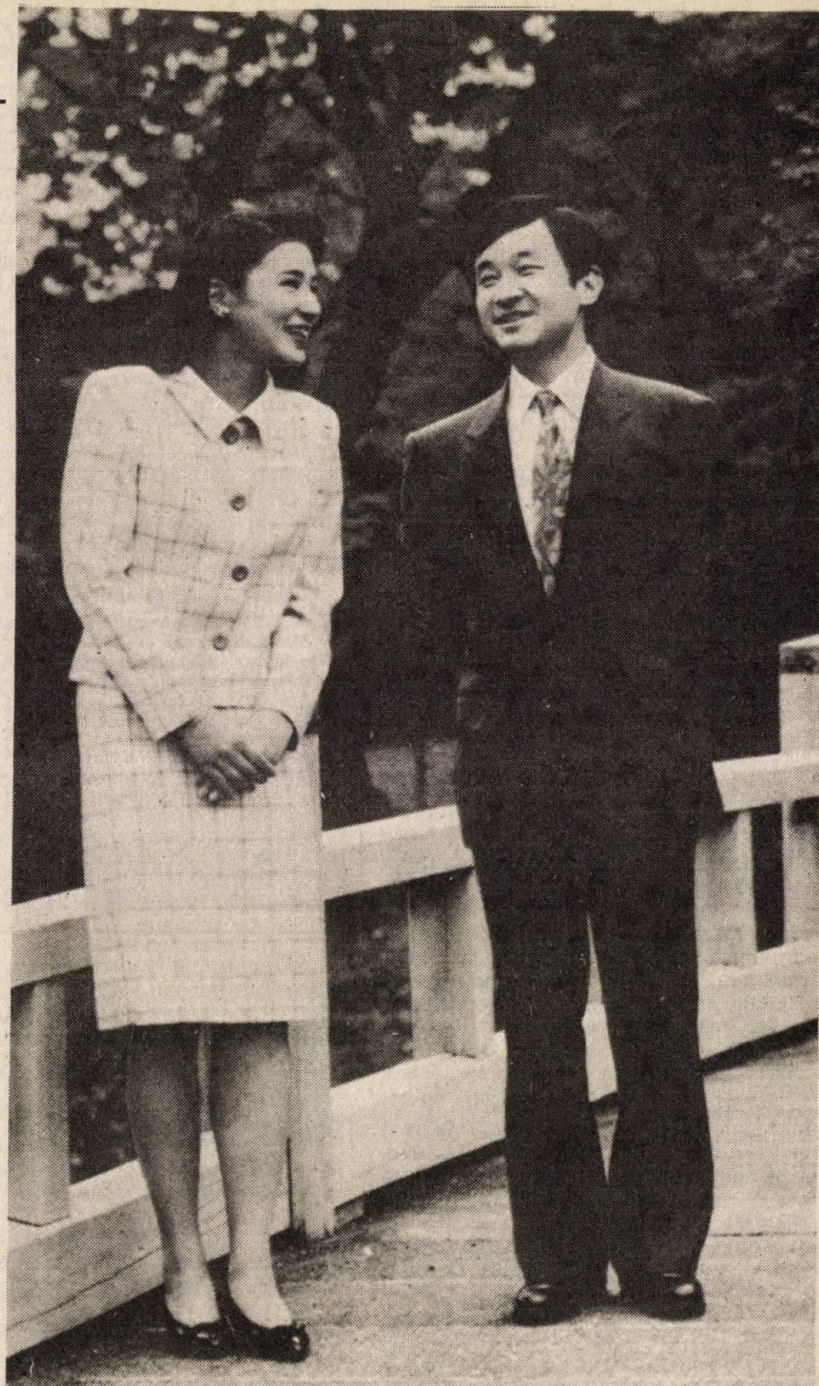
Aceleași bande sunt specializate în cumpărarea drepturilor imigranților. Fiecare nou venit poate să-și achiziționeze o mașină scutită de taxe, astfel că un BMW sau un Mercedes care costă aproximativ 50.000 de dolari poate fi achiziționat de un imigrant în primii doi ani cu 10.000 de dolari. Neavând banii necesari pentru achiziție, noii veniți își vând dreptul la mașină cu 4.000 de dolari iar mafia o plasează mai departe cu 20.000 de dolari. Această rețea era condusă anul trecut de un arab israelian din Ierusalim.

Poliția israeliană este derutată în fața mafiei ruse din două motive: primul - această drojdie a societății nu este suficient de organizată pentru a fi combătută eficient; și al doilea - poliția ca și armata au fost antrenate să caute și să aresteze teroriștii veniți din străinătate sau din teritoriile ocupate. Dușmanul a venit rareori din interior. Dar cu sosirea masivă a emigranților din fosta URSS, cu șomajul și criza de locuințe în continuă creștere, schimbările ce vor avea loc în societate și moravuri pot fi îngrijorătoare.

Ana Maria TATOVICI

MASAKO OWADA

prințesa
diplomat

Cine este aleasa prințului?

Împreună cu prințul
moștenitor

Din când în când lumea simte nevoia înnoirii. Uneori mai greu, alteori mai ușor, se găsesc soluții pentru cele mai delicate probleme. Japonia a găsit un program adecvat pentru a înfrunta recesiunea stimulându-i pe întreprinzătorii particulari și prefigurând o deschidere a pieței interne pentru produsele de import care să ducă implicit la echilibrarea balanței comerciale. După cum ne arată ultimele semne ce prevestesc evenimentul major al curții imperiale, chiar și soarta prințului moștenitor al tronului - Naruhito, 33 de ani, pare să se fi limpezit și așezat în matca ei firească.

La 9 iunie va avea loc căsătoria lui cu Masako Owada, o tânără scriitoare de 29 de ani, fosta, de acum, remarcabilă funcționară a Ministerului japonez de externe.

Fică a unui înalt funcționar din Ministerul de externe, Masako Owada și-a făcut, totuși, drum singură în acest important edificiu privilegiat al relațiilor internaționale. Prin ce? Simplu: minte, o bună instrucție și perseverență. A urmat cele mai bune școli în domeniu - la Harvard și Oxford, pe care le-a absolvit cu **magna cum laude**, a învățat cinci limbi străine și a fost capabilă să treacă examenul de angajare în minister ca orice alt concurent. În 1990 a obținut un loc în prestigiosul Departament al Americii de Nord, alături de ceilalți bărbați care se ocupă de relațiile sinuoase dintre cele două mari puteri. Primită într-unul din cele mai im-

portante ministere ale țării, Masako Owada a făcut un lucru impresionant: a devenit unul dintre bărbați.

Prima întâlnire

Pe prințul Naruhito l-a întâlnit la o ceremonie protocolară desfășurată la unul din palatele aflate în preajma domeniilor imperiale, organizată în onoarea reginei Elena a Spaniei și al cărei amfitrion era împăratul Akihito. Acestea se întâmplau în octombrie 1986 și, bineînțeles, că prezența lui Masako acolo, alături de alte virtuale logodnice ale prințului, nu era deloc întâmplătoare. Agenția imperială administrativă, gospodăria lor de partid,

cum ar veni, pregătea minuțios terenul. Ceva trebuia să se întâmple. În fapt, era vorba de ceea ce japonezii numeau "o-miai", adică o întâlnire pregătită.

Căsătoriile aranjate sunt în Japonia un lucru obișnuit. În prezent, aproape 13% din cuplurile de japonezi s-au întâlnit cu ajutorul unui intermediar. Lucrurile stau la fel și în cazul împărțirii și împărțesei. Japonezii sunt înaintea de orice pragmatici, iar acest fel de a fi se extinde și asupra modului în care privesc dragostea. Mulți dintre ei consideră că obsesia occidentalilor despre dragostea romantică nu-i numai naivă, dar și distructivă, lucru verificat și de rata ridicată a divorțurilor din SUA.

În ziua în care Masako Owada a apărut la ceremonia organizată în onoarea reginei Spaniei, alte 40 de femei figurau pe lista invitaților. Numai că prințul Naruhito i s-a adresat în mod special doar ei. S-a apropiat și i-a spus: "Dumneata trebuie să fii Domnișoara Owada. Mă bucur că ai venit". Se pare că a fost dragoste la prima vedere, însă numai de-o singură parte.

Șovăielile prințesei

Owada, oricum, nu era interesată. Cea mai mare parte a vieții și-o petrecuse în străinătate. Copilăria la Moscova, unde tatăl ei lucrase la ambasada japoneză, apoi la New York, unde a studiat și a obținut în 1979 o diplomă în relații internaționale la Harvard. A urmat la Belmont și cursurile Școlii superioare. Apoi Universitatea din Tokio și Oxfordul. În nici un caz nu învățase atât în ideea că va deveni împărăteasă. Prietenii apropiați susțin că își alesese drumul cu foarte multă precizie. Era interesată în cel mai înalt grad de politica internațională și, mai ales, de rolul Japoniei în lume. Înainte de a încheia cursurile la Harvard se hotărâse deja să-și urmeze tatăl în Ministerul afacerilor externe.

În aprilie 1987 cei doi s-au mai întâlnit o dată cu ocazia unei alte întâlniri aranjate. Și de această dată, Owada și-a exprimat dezinteresul. Mai mult, le-a declarat prietenilor ei că interesul pe care i-l arată prințul o stânjenește teribil. Din câte spunea, prințul nu era genul ei. A continuat să-și facă viața așa cum își propusese: să avanseze mereu în domeniul relațiilor internaționale, să-și facă prieteni și să se bucure de ceea ce realiza.

Pentru prințul Naruhito lucrurile nu stăteau tocmai la fel. Din surse ale casei imperiale era chiar deprimat de repetatele refuzuri ale alesei inimii lui.

Nu era nicidecum pentru prima oară când se afla într-o asemenea situație. Alte două potențiale candidate îl respinseseră și, pe măsură ce timpul trecea, aceste căutări sterile îl marcau nu numai pe el, dar și pe cei apropiați. Se pare că nici măcar nu era vina lui: era inteligent, prietenos, cu un dezvoltat simț al umorului, urmărit însă de un lanț de ghinioane neașteptate. Toate aveau însă o explicație mai profundă: se confirma distanța care se crease între casa regală și țara dinamică ce se înălțase dincolo de zidurile de apărare ale domeniilor imperiale.

După întâlnirea din 1987, tinerii nu s-au mai văzut până vara trecută când o altă întâlnire a fost pusă la cale la vila

unui fost diplomat. S-au tachinat, dar de data asta prințul nu a revenit la vechea sa cerere în căsătorie. A făcut-o însă cu ocazia unei plimbări în mijlocul naturii. Owada a fost la fel de ezitantă. Care putea fi totuși sursa ezitărilor ei? Teama pentru viitoarea sa existență în mijlocul arhaicei curți imperiale japoneze. Așa cum s-a exprimat Shiichi Kato, un proeminent intelectual japonez, "dacă nu se va dovedi foarte puternică, va deveni o simplă marionetă în mâinile lor. Ei vor controla fiecare mișcare pentru tot restul vieții".

Viața de curte

Odată ce viața ei de diplomat se va încheia și în fața zeilor îl va accepta pe prințul Naruhito ca soț al ei pentru tot restul zilelor, Masako Owada va fi absorbită într-o altă lume, ce pare în mare măsură anacronică chiar multor supuși ai ei.

În jurul ei vor gravita mereu doamnele de onoare, gata să răspundă celei mai mărunte dorințe exprimate de prințesă. Cu toții îi vor vorbi în limbajul elevat și pretențios al curții. Va fi înconjurată de nenumărați birocrați care se ocupă de afacerile regalității japoneze. Masako se va afla în centrul unei armate ultra-conservatoare de gardieni ai imaginii imperiale, care, așa cum consemnează Constituția, "este simbolul statului și al unității poporului".

Împărăteasa Michiko i-a vorbit în taină viitoarei prințese și a asigurat-o că în nici un caz nu va mai trece prin momentele dificile prin care trecuse ea însăși de-a lungul timpului. Masako a ascultat-o și i-a mai cerut timp de gândire. În cele din urmă, pe 12 decembrie 1992, și-a dat consimțământul rostind în fața prințului următoarele cuvinte: "Voi face tot ce-mi stă în putință pentru a fi de folos Maiestății Voastre".

În ziua aceea întreaga presă japoneză și majoritatea copleșitoare a japonezilor

au exultat de fericire. Sigur că au fost și unele excepții. Multe admiratoare fervente au fost profund afectate de alegerea ei. Mizuho Fukushima, o procuratoare de 37 de ani, și-a exprimat părerea că viitoarea prințesă a cedat presiunilor sistemului imperial japonez învechit și tradițional. "Era o tânără plină de viață, dar uitați-vă ce a devenit. Ștearsă, rigidă și timorată. Nici nu mai ridică ochii din pământ când vorbește. Îmi pare rău pentru ea. Pur și simplu se va irosi".

Perspective

La conferința de presă care a avut loc cu ocazia anunțării logodnei, Masako a relatat cuvintele pe care prințul i le-a adresat: "Probabil că te temi să te alături familiei imperiale, dar eu te voi apăra întreaga viață". Semnificația acestor cuvinte e clară. Masako Owada se va bucura de o libertate pe care celelalte împărătese nu au cunoscut-o până acum iar de acest lucru a asigurat-o însuși viitorul împărat al Japoniei.

Ce va face cu această libertate? Cum o va folosi? Nimic nu se poate ști cu siguranță. Probabil că își va permite mai multe călătorii peste hotare, mai ales în Asia, pentru a îndrepta cumva imaginea negativă a țării sale și tristele amintiri lăuate de participarea Japoniei la cel de-al doilea război mondial. Ar putea să-și concentreze eforturile asupra unor cauze pe care le consideră importante și valoroase. S-ar putea, însă, ca asta să nu însemne prea mult.

Japonia rămâne o țară profund conservatoare iar Constituția țării asigură doar un rol ceremonial personajelor imperiale. În societatea japoneză lucrurile se întâmplă într-un anumit fel pentru simplul motiv că așa s-au întâmplat din totdeauna. Masako Owada va trebui să-și dovedească întreaga ei diplomatie de-acum încolo, manevrând evenimentele și oamenii cu toată dibăcia de care e în stare.

**Traducere și adaptare
din revista "Newsweek" de
Elena GUGU**

*Masako Owada,
aflată în fața casei părinților ei,
înfruntă frenezia jurnaliștilor*

Eminescu în Olanda

Inginerul de nave Frederik Johan Hendrik Weerkamp, cetățean olandez, îl întâlnește în Olanda, întâmplător, la prieteni, pe inginerul de avioane Jean Matei, cetățean român, și primește invitația acestuia de a vizita România. Apă, aer, pământ, elemente care vor adăuga, în destinul celor doi, câte o virgulă a cărei importanță este direct proporțională cu sensibilitatea lor.

În Olanda, Frederik Weerkamp avea și are compania "Plutos", specializată în medicamente pentru animale și aparatură pentru dezinfectare. La București întemeiază, împreună cu Jean Matei, "Lotus", S.R.L. al cărui obiect de activitate este comerțul. În data de 11 iunie 1993, "Lotus" invită olandezii din Zwolle la vernisajul unei mari expoziții închinată comemorării morții genialului poet român Mihail Eminescu. O expoziție de anvergură, într-o catedrală din centrul orașului, o "sală" cu cotă, care beneficiază de maxima atenție a mass mediei, expoziție în care, alături de lucrările de sculptură ale domnului Weerkamp (50) vor fi expuse și lucrări ale artiștilor plastici români contemporani (100 de tablouri) dintre care ponderea - 25 de lucrări - o deține domnul Mihai Bandac. Alături de el participă Sorin Ionescu, Ion Grigore, Luminița Tudor, Ileana Ometiță, Elena Greculesi. Bineînțeles expoziția este organizată împreună cu Uniunea Artiștilor Plastici. Domnul Weerkamp dorește să fie "o zi românească", pentru ca locuitorii din Zwolle să cunoască mai multe lucruri despre poporul român. "Dacă întrebați un olandez ceva despre România vă va spune două nume - Ceaușescu și Dracula. Artiștii, dar, din păcate, numai ei, se vor referi și la Brâncuși. Doresc ca acești concetățeni ai mei să știe mai mult". În diferite puncte ale expoziției se vor auzi de pe bandă de magnetofon versurile lui Eminescu traduse în limbi de circulație internațională și vor fi xeroxate pagini din caietele originale aflate în memorialul de la Ipotești, spre a sta la îndemâna vizitatorilor.

"L-am invitat pe domnul Cătălin Târcolea spre a cânta la nai melodii românești, atât în ziua vernisajului cât și în celelalte zile fiindcă expoziția va fi deschisă timp de două săptămâni. Am invitat la vernisaj douăzeci de ambadori și multe personalități aflate în Olanda, încercând să trezesc un ecou mondial. Doresc ca pictorii care expun să se afle în expoziție, eu i-am invitat, să cunoască astfel câțiva artiști plastici contemporani olandezi, notabilități ale orașului și mulți alți oameni care, sunt sigur, se vor interesa de România, căci, olandezul are o curiozitate înăscută, trebuie doar să-i oferi prilejul".

Claudia DUMINICĂ

Expoziția de grafică din Ungaria

Utopia continentului fără granițe

Poate numai în timpul Ciumei, a Crucia-delor, a Războaielor de tot felul, să mai fost IMAGINEA tot așa doar furată cu coada ochiului și, dacă era convenabilă, folosită și simplă, smulsă din locul ei și preluată drept stindard. Doar ATUNCI, și în perioade de grea cumpănă, Fricile, Vacarmul și Hăituaia bezmetică aruncau în disperare și condamnavă la evidentă inutilitate pe meșteșugarul artelor. AZI, toate calamitățile se concentrează în același segment de Durată dar acoperindu-și înfățișările sub pudra grosolană a unei păci putrede, perverse și hoate. Ca dintotdeauna - în răzmerița și haosul prejudecăților și ambițiilor - ce altceva poate face acum un artist decât să-și facă inventarul puțințelor și neputințelor sale, să se reîntorcă, umilit din afară și concentrat în sine sa, la primele sale întrebări, la primele sale intenții, la blândul fanatism conform căruia ceea ce face el e mai presus de toate și de toți?

Semn clar că asta se întâmplă în Ungaria, semn clar că ceea ce se petrece cu și printre artiștii din această țară le este dat tuturor artiștilor din acest răsăritean perimetru al Europei (acceptat cu mofturi și condiții tragi-comice) este Expoziția de grafică găzduită la Galeria Etaj 3-4 a Teatrului Național din București. Veți sesiza murmure de litanie - în aceste desene-gravuri-litografii-serigrafii-e.t.c. - veți tresări, din când în când, la tipătul

scurt, de afiș agitator-incitator, veți descâlci, în ignoranța bine simulată, hărnicia plină de ferveore a celui care acum învață diferența dintre scriere-transcriere-rescriere, veți zâmbi complice la jocurile măștilor, urmelor și simbolurilor. Lectura unui scurt eseu - care deschide Catalogul acestei Expoziții - semnat de Péter Nadas vă obligă să uitați de orice altă îndatorire în afara aceleia de a privi și de a gândi ceea ce vedeți.

Se descrie, se configurează, și se certifică prin această expoziție existența unui continent, a unei lumi unde nu există granițe, nici limbi natale, nici religii alungate, nici voințe gregare - ci doar puțința de a fi sau a nu fi prin cât, cum și ce face fiecare. O utopie care nu viețuiește decât în albume de artă, în câteva cărți, ori în aburoasele proiecte ale căte unui Concept de Frumos eternizat. Sub valurile atâtor doctrine de tot felul, în clocoteala mocnită a atâtor viclenii, printre rafalele neiertătoare a atâtor conjuncturi, artistul - absorbit de ceea ce face, și dorind cu orice preț să uite de sine - nu poate fi comparat decât cu un copil care, în plinul unui dezastru ce nu mai conținește, retras sub o masă ca prin minune scăpată de la distrugere, construiește din țândările unui edificiu aflat încă în prăbușire, o Lume a lui, încă o Lume, pe cât de improbabilă pe atât de eternă.

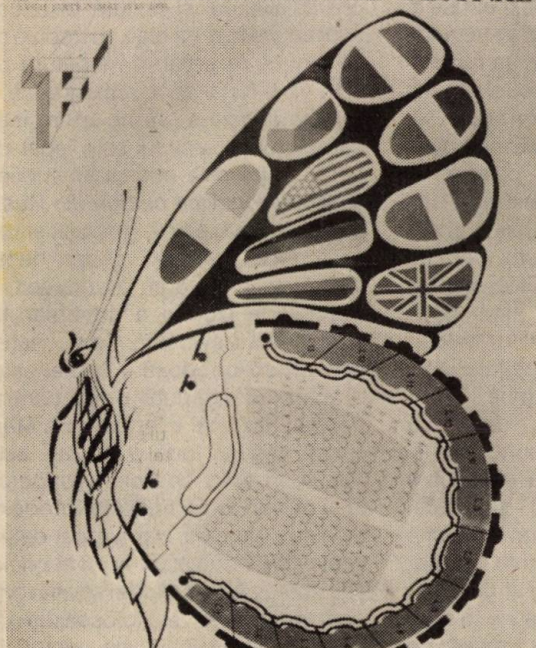
Paul Cornel CHITIC

Xilogravură de Butak András

LUMEA

PIATRA NEAMȚ THEATRE FESTIVAL

Teatrul ca modalitate culturală integratoare

Aflat la cea de-a noua ediție, Festivalul de teatru de la Piatra Neamț a adus în centrul atenției, în primul rând, pe cei mai tineri reprezentanți ai săi și, în al doilea rând, realizările cele mai diverse în domeniul experimentelor artistice, să le spunem avangardiste, de exprimare a sensibilității cu mijloace dramatice.

Probabil că termenul care caracterizează cel mai bine viața teatrului în a doua jumătate a secolului nostru este cel de căutare, în cele trei dimensiuni cunoscute, căreia îi urmează în mod firesc experimentul, ca un cumul de voci al aceluiași scenariu universal. Dacă la început a fost dorința de a sparge tiparele și de a găsi noi forme și sensuri, în și dincolo de text, de-acum căutarea a devenit un fapt cotidian în care textul sau ideea se supun bisturii estetice regizorale. Teatrul dezvoltă permanent un supra-text ce pune în valoare

mai ales jocul actorilor și viziunea directorului de scenă, magicianul care armonizează părțile înspre fericirea sau nefericirea întregului.

Revenind la festivalul care face obiectul cronicii noastre să amintim că 11 companii teatrale s-au întâlnit pentru a pune față în față experimentele lor scenice. Pentru a constata, compara și întrevedea, într-o oarecare măsură, direcțiile căutărilor expresive și spirituale ale artiștilor invitați am urmărit evoluția a trei teatre ce s-au manifestat în registre diferite.

Mai întâi, **World Performance Laboratory** din Akron, Ohio, Statele Unite, prezent pe scena teatrului Blandra cu două momente dramatice: "Muncile Mamei" și "Recital pentru o pasăre".

Conceput ca îmbinare de cânt, mișcare și gest, ambele momente, dar în special primul, purtau în mod simbolic mesajul emblematic național: America - matca în care s-au întâlnit, s-au amalgamat și topit diferențele etnice pentru a scoate la iveală un prunc nou: cetățeanul american, hrănit și înzestrat cu toate datele noii realități în care se ridică.

Din păcate, pentru percepția noastră, întreg jocul s-a păstrat în zona puerilului. Un spectacol adecvat grupei mari de grădiniță, rămas doar la nivelul sugestiei, al mimării, grevate în mod excesiv de partitura muzicală specific americană. În loc să susțină spectacolul, datorită monotoniei purtate a melodiilor, a ritmului lent și lipsit de vigoare, totul s-a transformat după primul sfert de oră într-un recital al misionarilor Evangheliei de pretutindeni.

Cel de-al doilea spectacol a fost o foarte îndrăznească versiune a lui Hamlet, prezentată de colectivul teatrului praguez **Divadlo pod Palmovkou**. Cred că Marele Will ar fi fost foarte surprins să descopere el însuși lucruri noi despre personajele sale. De exemplu, că fraticidul rege al Danemarcei și ușuratică regină sunt, de fapt, un bărbat și o femeie care-și manifestau pregnant starea de apoteotică activitate hormonală. Ofelia, din câte o știm noi, era o adolescentă aflată în fața marilor întrebări ale minții și sufletului. Și în textul ceh, probabil, că întrebările au rămas, numai că în această ipostază nu a reușit, dincolo de bariera lingvistică, să transmită mai mult decât imaginea unor palide nedumeriri și a unui flirt incomod cu Hamlet.

În ceea ce-l privește pe eroul central al dramei, acesta s-a ilustrat, atât cât se putea deduce, prin două însușiri adaptate generației căreia îi aparține actorul-interpret al rolului: rebel și foarte abil în a ghici și dejuca planurile meschine ale maturilor. Cât privește drama sa interioară, aceasta există numai în măsura în care acțiunea sa punitivă trebuie dusă până la capăt. Un Hamlet pragmatic și precoc într-ale vieții, care nu are timp să-și măsoare și exploateze trăirile interioare, ci se concentrează asupra desfășurării comploturilor paralele. Din păcate, teatrul ceh a păstrat desfășurarea dramatică, suprimând poezia ce s-ar fi putut ghici din exprimarea nuanțată a textului, din mimică și gesturi, din mișcarea scenică a caracterelor.

Hamlet ar trebui să rămână, totuși, o piatră de încercare de care orice colectiv artistic să se apropie cu toate precauțiunile necesare.

Ultimul spectacol vizionat a fost cel al echipei de la Budapesta **"Dream Team"** - Echipa de vis, în traducerea noastră, care a prezentat publicului bucureștean fantezia "Dalinada", a Mariei Balasz, după Salvador Dali.

În comparație cu spectacolele văzute anterior, cel al actorilor maghiari s-a detașat prin vivacitate, omogenitate și coerență. Chipul central al montării a fost, bineînțeles, marele și irepetabilul Salvador Dali. Axat pe exploatarea misterului feminin, determinant în viața imprevizibilului Dali, personalitatea artistului a fost filtrată și creionată din această perspectivă. Muzică, temperament, amor și artă, adunate în acest om unic al secolului XX.

Cert este că cei doi actori maghiari au reușit să comunice cu foarte multă originalitate maniera în care coordonata feminină, așa cum se declină ea în limba română - maternitate - iubire - artă, se regăsește în această puternică natură virilă. El - bărbatul - le potențează și le generează pe toate, la rândul lor indispensabile fiindu-i.

"Echipa de vis" de la Budapesta a reușit să convingă prin talent, flexibilitate și diversitate. Doi actori, desigur, plurivalenți și, într-adevăr, o echipă.

Elena GUGU

PUNCTE de vedere

"Renașterea geopoliticii"

Prăbușirea comunismului și, o dată cu acesta, a structurilor moștenite de la Versailles și de la Ialta în Balcani au creat un teren propice, pe lângă altele, și pentru o abundență de proiecte geopolitice legate fie de o despărțire, fie de o regrupare a ceea ce a rămas după destrămarea Iugoslaviei și nu numai a ei. Rareori s-a întâmplat să treacă o săptămână fără ca să nu fie lansată o idee privind o nouă axă, un triunghi sau altă figură geopolitică, a unui plan de alianțe previzibile sau cu totul neașteptate. În acest sens, ultima perioadă a fost foarte bogată în astfel de idei. Astfel, președintele sârb, Milošević, a propus o confederație greco-sârbă. Compatriotul său, prof. Djuretić, a lansat ideea unei confederații sârbo-bulgare prin împărțirea Macedoniei. Din partea greacă a fost oferit un proiect pentru o comunitate economică ortodoxă. Parlamentarul rus Oleg Rumianțev a mers și mai departe: astfel, aflat la Belgrad, el a anunțat planul privind un așa-numit "Nou Bizanț", adică o asociere a țărilor din Balcani și din Europa de est aparținând ortodoxiei și comunității culturale bizantine. Dacă la această listă prea recent întocmită de configurații geopolitice adăugăm și proiectele deja cunoscute privind o axă ortodoxă Atena-Sofia, Belgrad-București sau cele privind o axă islamică Ankara-Sofia, Skopje-Tirana, tabloul devine și mai complet sau... și mai încurcat.

De ce în pragul secolului al XXI-lea se recurge la terminologia din secolul trecut sau, cel puțin, la cea din prima jumătate a secolului nostru? Credeam că axele și alianțele geopolitice au rămas în mod ireversibil de domeniul trecutului! Explicația poate fi căutată în apa-

riția unei serii de state noi, unele dintre ele fără istorie proprie și fără șanse deosebite de stabilitate și prosperitate economică; în formarea de națiuni noi, ale căror drepturi la existență sunt deseori contestate de vecinii lor; în ciocnirea dintre interesele forțelor europene; în prezența unor puteri regionale locale; în amintirile unor măreții imperiale apuse și în dorința unora de a reînvia trecutul. Toate acestea formează un asemenea "nod" de interese geopolitice, de măsuri vechi și noi, de conflicte reale și potențiale încât vechea faimă a Balcanilor de "butoi cu pulbere" al Europei începe să dobândească dimensiuni noi și nu mai puțin periculoase. Desfacerea acestui nod nu este pe măsura posibilităților statelor balcanice însele, dar este puțin probabil să existe chiar și forțe externe care să-și asume povara unei asemenea misiuni nedemne.

Ineficiența implicării unora ca CSCE și CE, lipsa de dorință de a-și asuma angajamente mai serioase a altora - ca NATO și UEO - și transferarea tuturor problemelor în seama ONU, un organism greoi în adoptarea de măsuri, precum și lipsa de mijloace pentru punerea lor în aplicare demonstrează că "nodul" de probleme va continua să existe încă mult timp în viața politică de zi cu zi a statelor balcanice, iar geopolitica va avea parte de renaștere în această regiune. Într-o asemenea situație, Bulgaria trebuie să știe foarte bine care sunt scopurile urmărite prin lansarea unuia sau altuia dintre proiectele geopolitice, cine sunt autorii lor, ce rol ni se atribuie, precum și în ce măsură aceste scopuri și acest rol sunt la unison cu interesele noastre naționale. Cea mai mare parte a proiectelor cunoscute până acum nu sunt atât de greu de descifrat. În spatele proiectelor sârbești se întrezăresc, de exemplu, planurile veliko-sârbe față de Kosovo și Macedonia și intențiile lor de a dobândi o șansă în plus prin atragerea unor factori noi, ca Grecia sau Bulgaria. Atracția Serbiei față de Grecia ar fi ca să scape odată pentru totdeauna de această problemă supărătoare care este o Macedonia independentă sau față de Bulgaria prin împărțirea Macedoniei și chiar dacă aceste intenții nu au fost formulate ele se subînțeleg. Ortodoxia sau originea slavă comună sunt doar argumente suplimentare prin care se dorește a se conferi o aparentă legitimitate ambițiilor hegemoniste. Acest gen de neopanslavism nu este altceva

decât o încercare de a se restaura o veche hegemonie, dar sub paravanul unor straie noi. Aceleași ambiții se află și în spatele variantei rusești a unui "Nou Bizanț". Rusia întotdeauna s-a considerat drept moștenitoarea Bizanțului, iar Moscova - un al doilea Constantinopol - și faptul că, în cazul nostru, nu panslavismul ci pravoslavismul și cultura bizantină sunt aduse în prim plan nu trebuie să ne inducă în eroare în legătură cu cine va fi forța conducătoare într-o viitoare asociere. Să nu uităm însă că autorul proiectului este legat de unele dintre cele mai ultrapatriotice și ultranaționaliste cercuri din Rusia actuală. În proiectele grecești și turcești, dacă unele aspirații spre hegemonie sunt mai greu de dovedit, o dorință de izolare a adversarului principal este evidentă. Comunitatea economică ortodoxă a Atenei este, probabil, concepută drept contrapondere a Zonei economice a Mării Negre, a cărei forță principală este Turcia, în timp ce contraponderea ideii privind o comunitate ortodoxă este axa islamică, dar a cărei paternitate este contestată la nivel oficial sau poate că în spatele ei se află forțe care doresc să se folosească de haosul din Balcani ca factor în disputa greco-turcă.

Pentru noi este important faptul că Bulgaria este inclusă ca participantă în aproape toate "pasiențele" geopolitice, în pofida tuturor declarațiilor bulgare de promovare a unei politici de echilibru în Balcani și de neparticipare la nici un fel de axe. Evident, poziția-cheie din punct de vedere geopolitic a țării noastre, aflată în centrul Balcanilor, ne transformă într-un element obligatoriu în fiecare nouă structură. Aceasta este și o provocare serioasă pentru politica noastră balcanică, de la care se așteaptă o reacție activă la propunerile venind din diferite direcții. Care să fie această reacție? Dureroasă este încă amintirea noastră privind participarea Bulgariei la toate cataclisme din trecutul apropiat. Oare suntem hotărâți să repetăm o participare a Bulgariei la acțiuni asemenea celor din trecut și mai ales că unele din proiecte sună atrăgător și duc la realizarea parțială a idealurilor noastre naționale, dar prescrie deja de noi pentru totdeauna? Dar să ne reamintim că tocmai urmărirea realizării acestor idealuri naționale ne-a făcut să aderăm la câteva alianțe militare, care însă ne-au adus nemăsurate tragedii. De ce oare, cel puțin în Balcani, realizarea unui ideal